

Riksdagens protokoll

2009/10:74

Fredagen den 12 februari

Kl. 09.00 – 15.17

Protokoll
2009/10:74

1 § Utökning av antalet suppleanter i EU-nämnden

Valberedningen hade, enligt ett till kammaren inkommet protokollsutdrag, tillstyrkt att antalet suppleanter i EU-nämnden skulle utökas från 41 till 42.

Kammaren medgav denna utökning.

2 § Val av extra suppleant i EU-nämnden

Företogs val av extra suppleant i EU-nämnden.

Kammaren valde i enlighet med valberedningens förslag till

suppleant i EU-nämnden
Gunnar Andréén (fp)

3 § Anmälan om återtagande av plats i riksdagen

Andre vice talmannen meddelade att *Magdalena Streiffert* (s) skulle återta sin plats i riksdagen från och med den 16 februari, varigenom uppdraget som ersättare skulle upphöra för *Björn Lind* (s).

4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2009/10:225

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:225 Vargstammens framtida utveckling
av Tina Ehn (mp)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 16 mars 2010.

Miljöministern har inte möjlighet att besvara interpellationen inom anvisad tid på grund av redan inbokade engagemang.

Stockholm den 8 februari 2010

Miljödepartementet
Andreas Carlgren (c)

Enligt uppdrag

Lena Ingvarsson

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2009/10:227

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:227 Ny lag om fastställande av könstillhörighet

av LiseLotte Olsson (v)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 2 mars 2010.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 8 februari 2010

Socialdepartementet
Göran Hägglund (kd)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2009/10:229

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:229 Arbetslösheten och välfärden

av Monica Green (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 9 mars 2010.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 8 februari 2010

Socialdepartementet
Göran Hägglund (kd)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2009/10:230

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:230 Hemtjänsttaxor

av Eva Olofsson (v)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 2 mars 2010.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 8 februari 2010

Socialdepartementet
Maria Larsson (kd)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditions- och rättschef

Anf. 1 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Thomas Bodström har frågat mig om jag avser att lägga fram ett förslag om att skapa en fristående myndighet som utreder misstänkta brott begångna av poliser och åklagare och i så fall hur tidsplaneringen för ett sådant förslag ser ut.

Två utredningar, varav en parlamentarisk, har oberoende av varandra kommit till ställningstagandet att en fristående myndighet inte bör inrättas. Den senaste, Internutredningsutredningen, som tillsattes under Thomas Bodströms tid som justitieminister, hade i uppdrag att presentera ett förslag till hur ett från polisen och åklagarväsendet fristående och oberoende utredningsorgan för handläggning av brottsutredningar om anställda inom polisen och om åklagare skulle kunna vara utformat och organiserat. Utredningen redovisade sina ställningstaganden år 2007.

I betänkandet konstateras att internutredningsverksamheten präglas av professionalism och objektivitet. Det främsta skälet för att skapa en fristående myndighet är enligt utredningen att en sådan myndighet skulle framstå som oberoende och därmed ännu mer förtroendeingivande. Eftersom en sådan myndighet skulle vara beroende av att rekrytera personal från polis- och åklagarväsendet och behöva ta hjälp av polisen för bland annat tekniska utredningar och specialistkompetens, skulle den dock i praktiken inte bli så fristående. Utredningen förordar därför inte att en sådan myndighet inrättas utan att internutredningsverksamheten på ett tydligare sätt än i dag skiljs från övrig polisverksamhet och samlas i en organisation inom Rikspolisstyrelsen.

Majoriteten av remissinstanserna, bland annat Justitieombudsmannen, delar utredningens bedömning att en fristående myndighet inte bör inrättas. Ett stort antal remissinstanser har i stället instämt i förslaget att verksamheten bör skiljas från polismyndigheterna och i stället samlas i Rikspolisstyrelsen.

Även regeringen anser att en väl fungerande och förtroendeingivande organisation kan skapas inom polisorganisationen om verksamheten organiseras på så sätt att den samlas inom Rikspolisstyrelsen och blir tydligt avskild från den övriga operativa verksamheten. På så sätt kommer det, till skillnad från i dag, inte att vara anställda vid samma myndighet som utreder brott begångna av kolleger.

Rikspolisstyrelsen har på regeringens uppdrag utrett och föreslagit hur verksamheten kan flyttas från polismyndigheterna till en fristående enhet inom Rikspolisstyrelsen. Ändringsförslagen bereds nu inom Regeringskansliet, och min ambition är att ändringarna ska beslutas under våren 2010.

Anf. 2 THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! I går lades ett oerhört kritiserat förslag fram, nämligen att föräldrar ska bli skadeståndsskyldiga för vad deras barn gör. Jag ska inte diskutera det här och nu utan bara säga att det då inte var några problem alls att lägga fram ett förslag som blivit så massivt kritiserat.

Jag tror att alla vi som har följt Beatrice Ask har kunnat konstatera att hon använder utredningar och remissinstanser efter vad som passar bäst.

*Svar på
interpellationer*

Utredningar och remissinstanser är dock inte ett alibi för att kunna argumentera i olika frågor. Beatrice Ask, om du skulle ha följt samma princip som du gjorde i går vill man naturligtvis veta vad du vill när det gäller de fristående myndigheterna och vad du tycker är bäst i stället för att du gömmer dig bakom vad vissa har sagt i en utredning eller ett remissvar.

Detta är nämligen en politisk fråga. Det är en fråga om allmänhetens förtroende, som du själv har sagt är så viktigt när det gäller påföljdsfrågan. Då handlar det bara om allmänhetens förtroende, trots att förslaget enligt utredningen inte leder fram till en minskad brottslighet. Du förstår själv att det inte går att svaja på det sätt du gör, Beatrice Ask, och använda remissinstanser och utredningar när det passar och i andra fall tycka att man kan köra över dem, för de spelar ingen roll.

I detta fall handlar det om lite politisk vilja. Jag har under denna mandatperiod gång efter annan sagt att det egentligen inte är de saker du gör jag vill kritisera. Det är ganska få saker, och många saker är vi överens om. Framför allt är det många saker som vi påbörjade. Vi har ingen allvarlig kritik mot de flesta av dessa förslag, utan det vi kritiserar är passiviteten, handlingsförlamningen, den politiska viljan och insikten i de problem som finns i rättsväsendet.

Här har vi en fråga som år efter år plågar rättsväsendet och får allmänhetens förtroende gentemot rättsväsendet att minska. Det handlar alltså om när poliser begår brott. Det handlar om fall som Osmo Vallo, Johanfallet i Göteborg och nuvarande polischefen Göran Lindberg, som är häktad. Då kommer dessa frågor upp, frågor som: Finns det verkligen en oberoende utredning när det gäller detta?

Jag ska säga att jag inte riktar direkt kritik mot det; jag företräder faktiskt flera poliser just nu som är misstänkta för brott. Jag har inte en saklig kritik, utan jag tycker att det fungerar bra. Men det är oerhört skadligt att just detta inte har en förankring hos allmänheten. Polisen har nämligen ett våldsmonopol gentemot våra egna medborgare, och därför är det viktigt att det inte på något sätt får finnas misstankar om att det inte går rätt till.

Just här är det alltså viktigt med allmänhetens förtroende och viktigt att få ett system som inte bara fungerar utan även innebär att vi slipper dessa ständiga diskussioner – och de kommer att fortsätta. De kommer att fortsätta så länge vi har ett system där trots allt poliser utreder poliser. Detta är nämligen ett system som det har visat sig att många andra länder har samma diskussion om, och det är därför man i andra länder har bytt till det system som vi själva vill göra. Det ska vara en fristående myndighet som utreder när det är poliser som är misstänkta för brott.

Utredningen kan få arbeta i lugn och ro och slippa den debatt som samtidigt pågår om att det inte går rätt till och att poliser skyddar poliser. Det är den stora poängen, och det jag efterfrågar är just lite politisk vilja och kraft i frågan.

Anf. 3 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Jag tänker inte ägna mig åt att recensera min motdebattör. Det är inte så att man svajar eller inte vill någonting om man inte tycker likadant som Thomas Bodström.

Det är viktigt att vi har kvalitet, oberoende och professionalitet i brottsutredningar. Särskilt viktigt är det naturligtvis när det finns an-

ställda inom polisen som misstänks. Just därför tycker jag att man ska vara saklig. Två utredningar har gått igenom frågan och kommit fram till att en särskild myndighet endast skulle ge intryck av att vara bättre.

Thomas Bodström säger att så länge poliser utreder poliser blir det ifrågasatt. Ja, vem ska annars utreda? Den som sätter sig in i frågan kan konstatera att även om du hittar på en ny myndighet kommer det att vara poliser och åklagare som man får ta in för att genomföra utredningarna. Det är något slags lurendrejeri som du pysslar med när du vill bygga en myndighet som inte alls är central.

Däremot, och det tar jag på stort allvar, har man i utredningarna och remissvaren pekat på att det är viktigt att ytterligare skapa distans mellan den polis som arbetar operativt och utredningarna. Man har också föreslagit hur det ska gå till, och vi har bett Rikspolisstyrelsen att arbeta med förslag för att på central nivå få en mer oberoende och självständig enhet som ägnar sig åt den här typen av brottsutredningar.

Sedan kan jag inte, och det vet Thomas Bodström mycket väl, kommentera enskilda ärenden, framför allt inte när de pågår. Jag vill ändå säga att när det gäller den pensionerade förre länspolismästaren är det tack vare polisens enträgna arbete som missförhållandena har kommit i dagern. Jag tycker att man ska ge polisen det erkännandet att utan ett spaningsarbete och gediget gjorda utredningar hade vi inte haft annat att gå på än de utnämningar och annat som har skett. Jag tycker att man ska erkänna att polisen i det här fallet gjort ett seriöst arbete.

Även om vi från riksdagens sida många gånger, även jag då jag suttit i riksdagen, har ansett att det vore bra med en särskild myndighet kommer man efter att ha tittat på frågan i sak fram till att vill vi ha hög kvalitet, oberoende och professionalitet är inte lösningen en särskild myndighet. Däremot mer distans, mer självständighet i organisationen, och det är vi på väg att sätta på plats.

Det är viktigt att hålla kvaliteten i det här, men man ska inte inbilla sig att man i sak åstadkommer något med en särskild myndighet. De utredningar som har gjorts i två omgångar och som diskuterats mycket visar att det inte är en enstaka ny myndighet som efterfrågas utan kvalitet i utredningarna. Vare sig man vill det eller inte är det poliser och åklagare som måste arbeta med dessa ärenden, även om de antagligen inte ska kallas för utredare.

Vi arbetar med de förslag som vi har fått från utredningar och remissarbete och med det underlag som Rikspolisstyrelsen har tagit fram för hur detta ska åstadkommas, och jag avser att genomföra det någorlunda snart.

Anf. 4 THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Nej, det jag sade var att man inte kunde använda remissinstanser lite som det passar. Antingen tar man det på stort allvar eller inte, och det gjorde man inte igår från regeringens och Beatrice Asks sida. Den 11 februari 2010 behöver man inte bry sig om remissinstanser, men den 12 februari 2010 är det utredningar och remissinstanser som avgör allting. Det inger inte förtroende, Beatrice Ask, att argumentera på ett sätt på en torsdag och på ett annat sätt en fredag. Då tappar man förtroendet för ditt sätt att argumentera. Men det här handlar inte om det.

Det är väldigt enkelt: Antingen ska vi ha ett system där brott som poliser är misstänkta för utreds inom polisorganisationen, eller så ska vi ha ett system där brott som poliser är misstänkta för utreds utanför polisorganisationen. Då tror jag att alla förstår att det finns många fördelar med att det inte utreds inom samma polisorganisation som poliserna arbetar i eller samma polismyndighet. Då är det mycket bättre att flytta det utanför.

Jag råder dig, Beatrice Ask – nu är det inte så många månader kvar till valet, och vi inte vet vad som händer – att titta hur det ser ut i Norge och Danmark. Där har man det här systemet. Ministrar i Norge och Danmark är väldigt nöjda med det systemet. Det är någonting som vi kan dra lärdom av. Det är länder som har ungefär samma samhällsstruktur och samma problem som vi. Där finns det alltså klara fördelar.

Nu vill man från regeringens sida lägga det här inom den högsta delen av polisen, RPS. Det tror jag är mycket sämre än det vi har i dag, ett system där det ändå finns fristående utredningsenheter. Men att lägga det under den högsta ledningen inom polisen tror jag verkligen kommer att skapa en förtroendeklyfta. De om några är bäst och är de som kanske mest är beroende av att allmänhetens förtroende är starkt och som har ett egenintresse. Det kommer att bli en diskussion om att det är RPS som har det. Då är det bättre att låta det vara som det är. Det finns ändå många som gör ett bra arbete.

Jag har inte bett om några kommentarer, jag har sagt att det blir diskussioner om det. Det var ganska intressant att det ändå kom kommentarer om just det här fallet. Jag ska däremot inte kommentera dem. Jag kan bara säga att efter Osmo Vallo- och Johanfallen och det som skett i Pernillafallet, där det är polisen som eventuellt har raderat ut uppgifter och som kommer att utredas av andra poliser, kommer det också att bli diskussioner. Det är därför så viktigt att vi har det utanför polisorganisationen och inte innanför som vi har i dag.

Anf. 5 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Jag vill börja med att rätta Thomas Bodström på en punkt som han tog upp i sitt förra inlägg, nämligen påståendet att förtroendet för rättsväsendet sjunker. Det är precis tvärtom. Den nationella trygghetsundersökningen visar mycket tydligt att under de senaste åren har tilltron både till rättsväsendet som helhet och till polisen ökat. Tilltron till polisen är väldigt stor redan i utgångsläget. Den här typen av falska budskap om att förtroendet sjunker kan vi kanske ta med en viss nypa salt.

Det är inte heller så att nu vill justitieministern lägga det här inom polisen. Vi har organisationer redan i dag inom polisen för det här. Det kanske finns anledning att informera Thomas Bodström om hur det går till. När poliser misstänks för brott eller felaktigt agerande finns det redan i dag särskilda regler. Sådana ärenden ska omedelbart överlämnas till en åklagare vid Åklagarmyndighetens riksenhet för polismål. Polisen ska omedelbart vidta åtgärder som brådskande avspärning av en brottsplats och allt vad man nu kan tänka sig, och en förundersökning ska bedrivas särskilt skyndsamt.

De här brottsutredningarna sker vid särskilda utredningsenheter som finns på sex polismyndigheter runt om i landet. Förhör ska hållas av undersökningsledaren eller av en polis som tjänstgör vid en sådan enhet.

Förhöret får aldrig hållas av en polis som tjänstgör vid samma myndighet som den som berörs. Genom de ändringar som jag tidigare nämnde, som innebär att man ytterligare tar avstånd från de lokala och regionala polismyndigheterna, får vi en definitiv åtskillnad där det inte finns någon möjlighet att en utredningsledare är kopplad eller har någon beröring med den som är misstänkt för ett brott. Samtidigt försäkras man sig om att ta vara på den kompetens och professionalitet som finns inom polisen när det gäller brottsutredningar.

Det är alldeles uppenbart att Thomas Bodström struntar i två utredningar, varav han har tillsatt en själv, som såvitt jag kan bedöma har arbetat väldigt seriöst. En utredning var dessutom parlamentarisk. Vidare struntar Thomas Bodström i de synpunkter som kom fram i de här utredningarna och diskussionen, nämligen att det inte är någon annan poäng med en särskild myndighet än att det verkar som att det skulle vara bättre.

Man lägger resurser på att bygga upp en kuliss, men i sak åstadkommer man inte högre kvalitet, mer objektivitet, mer professionalism. Det kanske är det som är skillnaden mellan socialdemokratisk politik och den politik vi för i alliansregeringen.

Jag är mer intresserad av resultat, av att försäkra mig om att när personal, exempelvis inom polisen, misstänks för brott ska man använda all den kompetens man har för att verkligen ta reda på sanningen och få fram fakta. Det är det viktiga för mig, inte huruvida det verkar som att det kunde vara lite mer oberoende.

Jag tycker att man ska ta intryck av synpunkter i alla typer av frågor, och nu är ju världen sådan att det finns mer än en synpunkt. Det finns också de som tycker att det vore bra med en sådan här symbolreform. Men jag delar inte den uppfattningen, därför att jag är intresserad av kvalitet i sak när det gäller utredningar av brott.

Anf. 6 THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Nu finns det några åhörare här, och jag kan försäkra att ingen hörde mig säga att förtroendet sjunker, för jag sade aldrig det. Man kan inte påstå att motdebattören säger något och sedan argumentera emot det som man själv har hittat på. Då inger det ännu mindre förtroende, Beatrice Ask. Det jag sade och det jag menar är att det påverkar förtroendet för hur polisen arbetar med det här, vilket är något helt annat, och att det naturligtvis riskerar att sjunka.

Jag sade att regeringen och Beatrice Ask argumenterar på ett sätt torsdagen den 11 februari när det gäller remissinstanser och på ett annat sätt fredagen den 12 februari.

Det är samma sak när det gäller, som du säger, kvalitet i sak. Förra veckan sade du: Visserligen leder den här propositionen inte till färre brott, men vi vill lägga fram den ändå. Den här veckan säger du att förtroende och så vidare inte har någon betydelse utan bara kvalitet i sak.

Det som sades förra veckan gäller inte den här veckan. Det som sades i går gäller inte i dag. Du förstår själv, Beatrice Ask, hur svajigt det här låter.

Sedan är det väldigt intressant att du berättar för mig hur de här polisutredningarna går till. Jag företräder alltså poliser just i sådana utred-

ningar. Jag har nu i dagarna varit på polisförhör och kunnat följa de poliser som är misstänkta för brott.

Det finns nämligen ytterligare en problematik här, förutom allmänhetens förtroende, och det är att de poliser som misstänks för brott, om det inte leder till åtal eller om de blir frikända, får höra att det bara är för att det är poliser som utreder poliser. De blir inte friade på samma sätt som andra. Det märker man när man pratar med dessa poliser, när man företräder dem som advokat, när man ser hur de lider under brottsutredningarna. De liksom alla andra har rätt att bli friade för alltid om det inte finns tillräckliga bevis eller grund för åtal.

Detta är alltså för att stärka allmänhetens förtroende men också av omtanke om de poliser som är misstänkta för brott.

Anf. 7 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Äntligen fick jag ett enda exempel på någon fördel som Thomas Bodström kan se med en särskild myndighet, utöver att det skulle verka som att det var lite bättre. Det var faktiskt lite substans i detta att det kunde kännas lite bättre för den som varit misstänkt för brott men blivit friad att kunna säga att det inte var polisens organisation som utredde brottet. Det var i alla fall ett bra exempel.

Det som är så uppenbart i den här diskussionen är att Thomas Bodström när det gäller kvalitet i utredningar av poliser som är misstänkta för brott inte har några sakargument för att inrätta en särskild myndighet. Det ligger precis i linje med vad utredningarna visat. Utredningarna konstaterar, och det kan vara sorgligt att det är så, att det inte är någon fördel med att bilda en särskild myndighet. Det som är viktigt är att se till att utredningarna bedrivs snabbt, skyndsamt och med objektivitet. Oavsett vilken organisation man väljer är man tvingad att använda professionell kompetens, och då får man rekrytera folk från polis och åklagare.

Vad regeringen nu gör är att vi utifrån två gedigna utredningar och de synpunkter som har inkommit arbetar fram förslag till förändringar av den ordning som i dag gäller, att poliser utreds vid sex olika utredningsenheter runt om i landet, till en mer oberoende och självständig enhet vid Rikspolisstyrelsen. Det är detta förslag vi kommer att arbeta med. Det ger möjligen ytterligare lite bättre utredningar än hittills, och det är viktigt. Det är i vart fall något som substantiellt leder framåt och inte bara handlar om att måla upp en bild.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 2009/10:217 om verktyg mot grov brottslighet

Anf. 8 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Thomas Bodström har frågat mig vilka skäl jag har för att propositionen om lagring av trafikdata dröjer så länge att polisen riskerar den brottsbekämpande verksamheten samt när jag planerar att komma med nämnda proposition.

Alliansregeringen anser att frågan om att lagstifta om operatörers skyldighet att lagra trafikuppgifter bör övervägas i ett bredare sammanhang. Skyddet för den personliga integriteten visavi verktyg för brottsbekämpningen måste tas på allvar. Polismetodutredningens förslag om vilka regler som ska gälla för de brottsbekämpande myndigheternas tillgång till uppgifterna är nu föremål för övervägande. Regeringen har bland annat därför valt att avvakta med ett ställningstagande till hur Sverige ska införa det så kallade datalagringsdirektivet, och frågorna kan ses i ett sammanhang. Redan i dag har dock polisen möjligheter att få tillgång till den sorts uppgifter som frågan gäller.

Anf. 9 THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Här är det om möjligt ännu svajigare. Det har inte ens gått sju månader sedan Beatrice Ask i den här frågan på den här platsen sade: Det är min avsikt att regeringen ska lägga fram en proposition i höst. Detta sades den 4 augusti 2009. I precis samma fråga har man nu alla möjliga olika argument för att inte genomföra det.

Alla som har följt den här frågan vet att detta var inget annat än valtaktik. Det sker på bekostnad av Sveriges anseende i EU, där vi nu är fällda i domstol. Man trodde att man skulle få valtaktiska framgångar, för man trodde inte att de rödgröna skulle bli överens. Man räknade totalt fel, och så blir det ofta när man är övertaktisk. I augusti tänkte man lägga fram ett förslag, men kom sedan på: Aha, här kan vi dra några fördelar inför valrörelsen.

Var står vi nu? Vi står med en splittrad allians, en högerregering som är splittrad i två partier för och två partier emot. Om du skrattar, Beatrice Ask, kan jag säga att det är ni moderater och Centern som står i ena hörnet och Folkpartiet och Kristdemokraterna i det andra hörnet. Det vet du likaväl som jag. Men nu handlar det inte om ifall man är för eller emot trafikdata, därför att det handlar om att följa de förpliktelser som Sverige har ingått i demokratisk ordning. På samma sätt som vi nu är överens om att en domstols utslag ska följas, att en förpliktelse ska följas, bör minst sagt en justitieminister ha lite större respekt för en domstol.

Jag har många gånger kritiserat att vi har en justitieminister som inte har en förankring i rättsväsendet, som inte har någon som helst erfarenhet. Och jag tror att det är den enda justitieminister i hela världen som säger att om man blir fälld i en domstol så är det ”ingen ko på isen”. Vad ger det för signal till våra medborgare när hon säger att om man blir fälld i domstol är det ingen ko på isen? Vad ska våra medborgare tycka runt om i landet när vi har en justitieminister som säger att det inte gör någonting om man blir fälld i domstol, att det inte spelar någon roll, för vi gör ändå på ett annat sätt? Om man blir dömd i domstol i skadeståndsmål, ska man då säga att man inte tänker betala därför att man vill göra på ett annat sätt? Om man blir dömd i tingsrätten att betala skadestånd, ska man då säga att det inte gör någonting, för man tänker inte följa det utan göra på ett helt annat sätt? Det är på det sättet som du resonerar, Beatrice Ask.

Vi blev fällda i domstol så sent som i förra veckan. Vi har hamnat i en situation där vi alltså riskerar att få betala skadestånd. Din enda reaktion är: Det är ingen ko på isen. Det gör inget.

Beatrice Ask, jag tycker att du ska tänka om nu när valtaktiken har misslyckats och inse att detta inte var något annat än ett stort fiasko. Du

har försatt Sverige i en pinsam situation, inte bara för att det är försenat – det hade vi haft respekt för; man kan ha mycket lagstiftningsarbete som krånglar till det – utan för att vi har en minister och regering som säger: Det gör inget om vi blir fällda i en domstol. Vi bryr oss inte om dessa förpliktelser som har gjorts i demokratisk ordning av en majoritet i riksdagen. Vi följer inte majoriteten i riksdagen.

Det är ett förakt mot demokratiska processer och mot en majoritet som har ställt sig bakom och ålagt en skyldighet för den regering som sitter vid makten att fullfölja dessa. Du följer inte dem, Beatrice Ask. Du är inne på en farlig väg när du säger att du struntar i vad domstolar tycker.

Tänk om, Beatrice Ask! Visa lite större respekt för domstolen, så kommer också vår respekt för dig att öka.

Anf. 10 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Thomas Bodström kanske ska läsa på lite bättre. Vi är inte fällda av domstolen, utan det är första steget i processen det handlar om.

Datalagringsdirektivet gäller, vi har att införa det och vi är sena. Vi har informerat om skälet till det, vilket frågan gällde. Skälet är att det handlar om integritetskänsliga uppgifter om enskilda medborgare som vi ska tvinga privata företag att lagra. Vi har andra förslag som berör samma problematik, och vi tycker att det finns skäl att se det i ett sammanhang.

Jag delar inte uppfattningen att det skulle vara ett förakt för demokrati och medborgare. Tvärtom anser jag att det är ett stort ansvar att se dessa frågor med den typ av bekymmer som de kan innebära. Det gäller även om frågan finns på EU-området.

Det intressanta är att Thomas Bodström inte alls företräder en ening opposition, tvärtom. Dina kamrater i Vänsterpartiet och Miljöpartiet vill snarast att vi begär att EU ändrar sin politik så att vi inte ska ha någon lagring av teledata över huvud taget.

Det var en märklig reservation ni lade fram i går. Den säger ingenting. Det ni är överens om är att den registrering av enskildas förehavanden som ska genomföras med anledning av detta direktiv ”är och får inte vara ett oproportionerligt ingrepp i den personliga integriteten”. Det är väl jaså-information; det säger ingenting.

Av det som sades på presskonferensen kan man konstatera att såväl Miljöpartiet som Vänsterpartiet tycker ungefär som jag, nämligen att det är centralt att fundera över vilket ingrepp man gör i den personliga integriteten. De är också kritiska, vilket de har varit under hela resans gång, till den lagring som du, Thomas Bodström, har drivit framför dig.

Vi har ett direktiv som vi ska genomföra. Jag har stor respekt för det, men Sverige är inte ensamt om att tycka att det finns komplikationer med direktivet. Därför har vi informerat om att vi avser att arbeta med detta i ett sammanhang. Jag har nämnt i tidigare diskussioner med Thomas Bodström att det bland annat handlar om Polismetodutredningen som innehåller förslag som också handlar om att registrera information om enskilda medborgare som polisen ska ha användning för.

Man behöver se den här typen av avvägningar i ett sammanhang när man implementerar lagstiftningen i det enskilda landet. Den rätten måste man förbehålla sig även om det ibland kan bli lite formellt besvärligt.

Från EU har man konstaterat att vi är försenade; det är helt riktigt. Det här kommer att prövas stegvis. Men när Thomas Bodström målar upp att vi ska skulle vara dömda och tvingas betala jättelika skadestånd är det inte med sanningen överensstämmande.

Det vore intressant att få veta vad Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet är överens om. Är det Thomas Bodströms linje att lagra så mycket som möjligt så länge som möjligt utifrån polisens intresse som gäller? Eller är det att riva upp direktivet i EU som de andra säger som gäller? Ni kan inte både tycka att det ska genomföras fullt ut och att alltihop ska rivas upp. Någonstans får även oppositionen försöka hålla ihop sin politik och sina ställningstaganden. Det har ni hittills inte gjort.

Anf. 11 THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! I 42 månader har du varit minister, Beatrice Ask, och du är fortfarande i opposition. Vid minsta lilla kritik hamnar du i den roll du varit några gånger, nämligen i opposition. Det är du som har gjort fel, inte oppositionen. Det är du som har sjabblat bort detta. Det är du som har sett till att Sverige har blivit fällt och att Cecilia Malmström kommer att få kräva skadestånd av den svenska regeringen med 30 miljoner och därefter 300 000 varje dag. Det är du som har orsakat det, inte oppositionen.

Om du ska citera personer som inte är här bör du citera dem rätt, Beatrice Ask. Det Alice Åström sade var att det är bättre att det är reglerat än inte reglerat. Vi har full respekt för varandras åsikter.

Det som skiljer dig, Beatrice Ask, och Vänsterpartiet och Miljöpartiet åt är hederligheten att följa demokratiska beslut.

Vi är tvungna att följa annat som den borgerliga regeringen har hittat på. Det ganska värdelösa Stockholmsprogrammet kommer vi att få införa om vi vinner valet. Det är vi skyldiga att införa trots att vi var kritiska mot det och trots att det skapar mer skada än nytta när det är en brist att man inte får offentlig försvarare. Vi är dock tvungna att följa det eftersom det fattades med demokratisk majoritet i riksdagen. På samma sätt har du, Beatrice Ask, varit skyldig att följa detta.

Det är hederligheten och respekten för demokratiska beslut som skiljer ditt sätt att agera och Vänsterpartiet och Miljöpartiet åt.

Det är nästan parodiskt att tala om integritet när man sitter i en regering som har genomfört FRA-lagstiftningen som är den i särklass mest integritetskränkande lagstiftningen i svensk historia. Efter att man har infört den säger man: Vi måste tänka på integriteten.

Du har även förhandlat om Swift som också är mycket integritetskränkande uppgifter och som åkte på bakslag i går i Europaparlamentet.

För att alla ska förstå: I FRA lagrar man uppgifter som innebär att man hör när A pratar med B. Man hör alltså precis vad A och B pratar om. Det tycker Beatrice Ask är helt okej att vi ska spara. Datalagring handlar om att A har ringt till B. Man har alltså ingen aning om vad som har sagts. Det tycker Beatrice Ask inte att vi ska reglera trots att det redan finns i dag.

Du förstår väl själv, Beatrice Ask, att det inte kan vara mer integritetskränkande att veta att A ringt B än att man vet att A ringt B och dessutom hör innehållet i samtalet.

Vi hamnar i en position som bara ger oss olika smashlägen i debatter. Det är nästan pinsamt att behöva förklara att FRA är så mycket mer långtgående än datalagringsdirektivet.

Jag har full respekt för att man är emot datalagringsdirektivet, att man är emot buggning, att man är emot FRA, som jag själv är på det sätt som det har utformats, och mycket annat. Man har dock att en skyldighet att följa demokratiska beslut.

Det handlar inte om att vara för eller emot datalagring. Jag säger inget i denna debatt om fördelarna som jag ser, för det är inte frågan om det. Det är redan beslutat 2005. Det handlar om att följa demokratiska förpliktelser och om att slippa att den nya svenska kommissionären Cecilia Malmström begär skadestånd av den svenska regeringen.

Då går det inte att ha inställningen att man inte bryr sig om det och sedan hitta på det ena skälet efter det andra. Nu senast var det Polismetodutredningen. Den måste du ha känt till i augusti när du sade att du skulle lägga fram en proposition, Beatrice Ask. Den kan väl inte komma som en överraskning nu. När du i augusti sade att det skulle läggas fram ett förslag om datalagring kände du till Polismetodutredningen. Du visste att den skulle komma, så det argumentet håller inte. Det är inget annat än ett svepskäl.

Anf. 12 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Thomas Bodström är inte intresserad av att diskutera frågan om lagring av teledata, som ju alltihop handlar om, och huruvida Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet tycker likadant i den frågan. Det är ändå det som är det centrala.

Man vill inte diskutera om det finns brister när det gäller proportionalitet i kravet på att privata företag ska lagra information om enskilda människors agerande på nätet och i telefoni. Man pratar om FRA och Swift och om mig som person. Jag företräder ju inte mig själv; jag företräder regeringen och regeringens politik.

Vår uppfattning är att frågor där vi gör intrång i den personliga integriteten alltid måste prövas i ett större sammanhang. Det är viktigt.

Det är helt riktigt som Thomas Bodström säger att många beslut som berör enskilda människors integritet har fattats de senaste åren. Det är buggning, preventiva tvångsmedel med mera. Det är också en typ av frågor som man ska lägga i vågskålen.

Vi kommer att hantera även denna fråga.

Samtidigt som Thomas Bodström säger att ni är helt överens om att man ska genomföra detta får jag frågor om det. Jag fick en häromdagen från Miljöpartiet de gröna där man vill veta vilka initiativ jag tänker ta för att lyfta fram frågan om att arbeta om datalagringsdirektivet så att det inte kränker den personliga integriteten och skapar ett övervakningssamhälle.

Hela argumentationen från Miljöpartiet är ju att det direktiv som Thomas Bodström bär ansvar för innebär oproportionalitet och en inskränkning i personlig integritet. Vad är ni överens om? Det är helt obegripligt.

Andra partier i oppositionen anser, precis som regeringen, att det finns goda skäl att väga dessa aspekter mot brottsbekämpningens behov av information. Jag har väldigt svårt att se att det skulle vara någon kritik.

Den fråga som interpellanten ställde var: Vad är skälen?

Jag tycker att jag har redovisat skälen. Skälen är att det finns anledning att visa viss omsorg om den personliga integriteten. Vi har haft en remissomgång när det gäller Polismetodutredningen. Vi vet vad den kan tänkas innehålla. Det finns skäl att arbeta med detta i ett sammanhang.

Det kunde jag ha sett i höstas, sade Thomas Bodström. Nej, inte riktigt. Då hade det inte stått på propositionsförteckningen. Det är ändå rimligt att man tar intryck av synpunkter som kommer och att man vågar ändra på beskeden till riksdagens kammare om huruvida man tänker lägga fram ett förslag eller inte. Det gjorde jag direkt när detta var klart. Jag sade att vi inte kommer att lägga fram detta enligt den tidsplan vi har haft tidigare.

Jag konstaterar att betydande delar av oppositionen nog håller med om den bedömningen. Någon gemensam uppfattning har ni inte. Om ni har det har du fått lägga dig platt för den kritik mot lagring av teledata som Miljöpartiet och Vänsterpartiet har stått för här i riksdagen under resans gång.

Påståendet att jag inte respekterar domstolen är fel. Det finns tydliga regler för processen. Vi argumenterar givetvis utifrån vad regeringen har kommit fram till när det gäller avvägningar. Vi är i gott sällskap med flera andra länder.

Anf. 13 THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Så ska jag säga till mina klienter när de blir dömda i domstol: Det gör ingenting eftersom andra personer också har blivit dömda att betala skadestånd.

Det är ett otroligt argument från en justitieminister: Det gör ingenting att bli dömd eftersom andra länder har blivit det.

Ni är dömda i domstol. Det är det som det här handlar om. Det handlar inte om för eller emot datalagring. Det är något som det beslutades om 2005.

Har man genomfört FRA ska man hålla en väldigt låg profil när det gäller argument för integritet.

Nu kommer du med ett nytt häpnadsväckande uttalande: Det stod inte på propositionslistan.

Du känner väl till saker innan de hamnar på propositionslistan på Justitiedepartementet. Det är väl någon beredning innan det hamnar där. Vem är det som sätter upp det på propositionslistan?

Ni har kalkylerat fel, Beatrice Ask. Ni har varit valtaktiska på ett sätt som gör att ni nu står bundna vid masten och väntar på skadeståndsbeslut från EU. Vi är en samlad opposition.

Jag har mycket riktigt fått anpassa mig. Vi har backat. Vi har sagt att två år är oproportionerligt lång tid. Vi kommer antagligen att få lägga oss på den lägsta nivån, sex månader. Det är ett kompromissande. Det är jag som har fått ta steget tillbaka i förhållande till Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna.

Vi är helt eniga. Vi anser alla tre att vi ska genomföra detta. Vi anser att man ska ha respekt för demokratiska beslut. Det är det som skiljer oss från dig som tycker att man kan hitta på att argumentera för en utredning. Det håller inte.

Vi kommer att genomföra förändringarna, men det kommer inte att bli lika lång tid som jag har sagt tidigare. Vi ansåg att det är oproportionerligt.

Jag förstår att det är en enorm besvikelse för dig och borgarna att ni kunde räkna så fel, att ni står dömda i domstol och att vi står eniga om att följa demokratiska beslut. Tala om platt fall, Beatrice Ask! Jag har aldrig sett något liknande.

Anf. 14 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! I Norrland, där jag växte upp, finns det ett talesätt som lyder: Den som sa det var det.

Det kanske finns någon i kammaren som vet vad det innebär.

Resonemanget om valtaktik är ovärdigt i riksdagen. Jag har försökt redovisa att regeringen tycker att integritetsfrågor är centrala och att vi försöker hantera ett direktiv som i många stycken ställer frågor på sin spets när det gäller avvägningen mellan integritet och brottsbekämpning.

Det besked som vi nu har fått från Thomas Bodström om oppositionens inställning, där han försöker ge intryck av enighet, är att man tycker att man ska följa domstolsbeslut. Det tycker väl alla. Det är inget konstigt med det. Thomas Bodström säger att han har fått anpassa sig när det gäller hur länge privata företag ska spara information om enskilda människor. Det var ju väldigt intressant.

Det man skulle vilja veta är ju om Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet är helt överens om vilka data som ska omfattas. Är det nu socialdemokratisk politik att man ska riva upp datalagringsdirektivet? Det är ju den frågan från Miljöpartiet som jag ska besvara om en vecka eller två: Är jag beredd att agera för att vi river upp datalagringsdirektivet i EU? Det är den linje som drivs därifrån.

Det här visar att det finns olika uppfattningar mellan de olika partierna. Vi inom majoriteten kan se den problematik som förslaget innebär. Ni är inte överens om detta, men ni är överens om att ni inte tycker om alliansregeringen. Det räcker inte i ett politiskt sammanhang.

Anf. 15 ANDRE VICE TALMANNEN:

På den retoriska frågan har inte Thomas Bodström möjlighet att svara.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2009/10:218 om en modernare rättegång

Anf. 16 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Thomas Bodström har frågat mig om jag kommer att ta initiativ till en översyn av vissa regler i reformen *En modernare rättegång* och hur tidsplaneringen för detta arbete i så fall ser ut.

Reformen *En modernare rättegång* har inneburit förändringar av det processuella regelverket på en rad områden. Bland annat har sättet att presentera bevisning i hovrätten förändrats. Muntlig bevisning ska numera läggas fram i hovrätten genom den videoupptagning som gjorts av förhöret i tingsrätten. Detta gäller även förhör med den tilltalade.

Det är viktigt att hovrätten har ett fullgott underlag för sin bedömning. Om ytterligare frågor behöver ställas kan därför ett tilläggsförhör hållas som ett komplement till videoupptagningen. Det är i första hand parterna som ska ange om tilläggsförhör behövs. Det är angeläget att tillämpningen av dessa regler är enhetlig och ändamålsenlig.

En utvärdering av reformen ska ske, vilket bland annat var min ståndpunkt redan när den förra regeringens proposition behandlades. I den reservation som då lämnades framhölls att såväl rättssäkerhetsaspekterna som de praktiska konsekvenserna bör analyseras.

I utvärderingen är tillämpningen av reglerna om tilläggsförhör något som särskilt bör uppmärksammas. Jag vet att det fortfarande sker en utveckling av praxis när det gäller de nya reglerna. Det är inte minst mot denna bakgrund rimligt att ha i vart fall två års erfarenhet av reformen innan en översyn genomförs.

Anf. 17 THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Detta var ett arbete som vi påbörjade och som det fanns en ganska stor enighet om här i riksdagen, nämligen att man skulle modernisera rättegångsbalken och rättegångar i hovrätten. Det fanns all anledning att göra det. Rättegångsbalken är ganska gammal och skriven i en annan tid. Den passar inte in i den tekniska utveckling som har varit.

När vi genomförde detta fanns det en utredning som låg till grund för detta och som föreslog flera förändringar. Det som riksdagen sedan antog var faktiskt ett avsteg från detta, nämligen när det gäller den person som själv har dömts i tingsrätten.

Detta var någonting som vi föreslog och som också riksdagen accepterade. Vi tyckte att det skulle bli ännu bättre och ännu mer effektivt. Det blev det inte. Detta var inte riktigt bra därför att den person som är dömd för ett brott får i praktiken inte denna möjlighet att komma till tals i hovrätten. Det blev en praxis som många personer anser inte uppfyller kraven på en god rättssäkerhet, utan här handlar det om att den tilltalade inte får denna möjlighet att komma till tals.

Jag påstår inte att hovrätterna runt om i Sverige tillämpar detta på ett felaktigt sätt. De följer nog rätt praxis. Problemet är att vi inte gjorde på det sätt som vi borde ha gjort.

Då är det väldigt enkelt därför att vi i den ursprungliga utredningen redan har förslaget att den tilltalade inte ska beröras av dessa saker. Det gör att vi inte behöver utvärdera och att vi inte behöver utreda. Denna utredning finns redan på plats. Den är dessutom remissbehandlad. Det är därför en liten enkel korrigeringsåtgärd som behövs.

Sedan tycker jag också att man ska ha en utvärdering av hela reformen. På så sätt kan man se hur detta berör målsägande, vittnen och så vidare. Men här har man alltså redan från början föreslagit att den person som är dömd alltid ska ha en möjlighet att komma till tals i hovrätten. Så är det inte i dag.

Vi måste från lagstiftarens sida säga: Nej, här blev det inte riktigt rätt. Här blev det inte på det sätt som vi hade önskat. Konsekvensen blev inte bra.

Då kan vi inte gömma oss bakom långa utredningar och utvärderingar, utan då bör vi agera snabbt. Varje dag, till exempel när vi står och diskuterar detta här, pågår hovrättsförhandlingar runt om i landet där den tilltalade inte får komma till tals på det sätt som jag anser att han eller hon ska göra.

Jag har själv kunnat konstatera detta när jag har företrätt personer. Dessa personer känner frustration över att inte få komma till tals. Det gäller till exempel om en ny advokat har kommit in i hovrätten som inte har varit i tingsrätten. Då får den nya advokaten inte ställa frågor till sin klient över huvud taget som ombud i den processen.

Detta handlar inte om högerpolitik eller om socialdemokratisk politik. Här handlar det om en rent praktisk fråga. Vi har ett gemensamt ansvar här, och jag ska inte skylla på regeringen. Det var vi som lade fram propositionen, och det var en enig riksdag. Det vore bra om vi tillsammans kunde se till att det blir en bättre rättssäkerhet. Vi kan först rätta till detta på ett enkelt sätt, nämligen se till att den person som är dömd i tingsrätten alltid ska ha rätt att själv välja när han eller hon ska komma till tals i hovrätten. På det sättet skulle vi öka rättssäkerheten på ett enkelt sätt.

Sedan tycker jag precis som du, Beatrice Ask, nämligen: Låt tiden gå. Sedan gör vi en ordentlig översyn. Men ta det i två steg. Gör först förändringen när det gäller den tilltalade och sedan när det gäller utvärderingen.

Anf. 18 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Det är ingen tvekan om att en modernare rättegång på många sätt har inneburit en modernisering och uppfyller många av de ambitioner som fanns när förändringarna genomfördes. Jag tror också att det finns skäl för en del av den kritik som kommer och att detta, som jag sade, måste utvärderas.

När det gäller detta med en liten enkel justering kan man säga att en av de kritiska synpunkter som har framförts, inte bara från Thomas Bodström, mot den nya hovrättsprocessen är att den tilltalade inte skulle få komma till tals i hovrättsprocessen.

Precis som innan reformen trädde i kraft har den tilltalade rätt att kräva att en huvudförhandling hålls och att han eller hon vid den muntligen får argumentera för sin sak och utveckla det om det enligt hans eller hennes mening är så att tingsrätten har gjort en felaktig bedömning.

I fråga om den tilltalade gäller dock att han eller hon är likställd med annan bevisning i målet.

Den nya hovrättsprocessen behandlar alla förhörspersoner lika i bevishänseende. En ordning där den tilltalade men exempelvis inte målsäganden hördes om på nytt framstår inte som särskilt bra eftersom vi då får en situation där viss bevisning presenteras live medan en annan presenteras på video. Det skulle möjligen kunna försämrade eller förfela syftet med reformen.

Jag tycker inte att detta är enkla överväganden. Men jag tar denna typ av kritik mot reformen på stort allvar, och det är någonting som vi diskuterar hela tiden.

Vår inriktning är dock att det ska göras en översyn, att den ska ske i ett sammanhang och att man inte ska dra någon fråga i förtid. Det är bland annat denna typ av komplikation, att man får en ojämnhet i systemet, som är ett skäl.

Sedan finns det också skäl, även om man i förarbetena förutsåg en del bekymmer, att ganska noga utvärdera det som händer och hur det uppfattas från olika håll. Domstolsverket har också påbörjat ett sådant arbete, och under de sista veckorna i januari har man börjat genomföra intervjuundersökningar med parter, vittnen och andra som har kallats till hovrätten. Man kommer att gå vidare med denna typ analys för att få ett gediget underlag om hur förhandlingarna fungerar och hur de uppfattas.

Sedan är det uppenbart att det inte minst från advokathåll har framhållits en hel del synpunkter som det naturligtvis finns anledning att beakta.

Men jag har ännu inte kommit fram till att man ska separera denna fråga och hantera den i särskild ordning. Men vi måste ha en genomgång och en översyn av regelverket. Det är viktigt att det sker på ett bra och gediget underlag.

Anf. 19 THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! För enkelhetens skull vill jag bara ställa en konkret fråga: Är du, Beatrice Ask, beredd att nu under våren ta initiativ och göra den förändring som behövs för att den tilltalade alltid ska ha rätt att höras i hovrätten? Ja eller nej är det enda svar som jag begär.

Anf. 20 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Nej, jag kommer inte att lägga fram något förslag i den frågan under våren. Däremot vill jag gärna påminna om att jag fick reservera mig när propositionen lades fram här i riksdagen för att det skulle genomföras en ordentlig översyn och utvärdering av reformen, både när det gäller de principiella aspekterna och när det gäller de praktiska frågorna. Det röstades ned av majoriteten. Men jag tycker att det finns anledning att påpeka det för att understryka att jag är angelägen om att denna reform håller kvalitativt i alla avseenden och att människor känner att processen i hovrätten fungerar på ett tillfredsställande sätt. Men det kommer inte något förslag under våren. Den har dessutom kommit en bit på väg, så det är väl nästan omöjligt rent tidsmässigt att klara även om man skulle önska det.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2009/10:221 om ny polisutbildning

Anf. 21 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Thomas Bodström har frågat mig när jag avser att återkomma till riksdagen med ett förslag till ny polisutbildning.

Interpellanten har ställt samma fråga tidigare, och mitt svar blir som tidigare. Arbetet med att reformera polisutbildningen kräver noggranna överväganden. En reformering av en sådan viktig utbildning förutsätter

ställningstaganden inte bara vad gäller form utan också utbildningens innehåll. Utredarens förslag tillsammans med de remissyttranden som inkommit är viktiga underlag i den beredningsprocess som nu pågår inom Regeringskansliet.

Thomas Bodström skriver i sin interpellation att polisen behöver en modern utbildning. Jag delar den uppfattningen. Polisutbildningen har under senare år utvecklats i flera avseenden och är i dag en modern utbildning med hög kvalitet som väl motsvarar de krav som det omgivande samhället och polismyndigheterna ställer. Möjligheten att läsa grundutbildningen på distans samt uppdragsutbildningarna vid universiteten i Umeå och Växjö har bidragit till den positiva utvecklingen.

Det återstår ett antal viktiga frågor att ta ställning till som kräver noggranna överväganden innan regeringen kan lämna besked om inriktningen för en ny, reformerad polisutbildning. Jag räknar med att ett besked kommer innan mandatperioden är slut.

Anf. 22 THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Det är roligt att regeringen i sitt svar berömmar det arbete som den tidigare socialdemokratiska regeringen gjort, nämligen att se till att vi har polisutbildning vid universiteten i Umeå och Växjö. Det är dock inte någon akademisk utbildning. Det var ett första steg mot en akademisk utbildning, men det räcker inte. Även om högerregeringen anser att det socialdemokratiska arbetet var tillräckligt räcker det inte. Det var ett första steg.

Vi har under hela denna mandatperiod väntat på ett besked. Kanske får vi det på valdagen, jag vet inte. Alla som följt debatten och diskussionen har kunnat konstatera en senfärdighet som till och med för den här regeringen saknar motstycke. Frågan har förföljt er hela tiden, ända från början. I januari 2007 skulle ett första utredningsförslag komma. Då sade ni: Nej, det är för dåligt. Märkligt nog sade ni det innan utredningen hade lagt fram sitt förslag. Ni satte i gång ett nytt arbete, och nuvarande Säpo-chefen Anders Danielsson lade fram ett förslag som framhöll fördelarna med en akademisk polisutbildning.

Ni som hörde interpellationsdebatten för en timme sedan hörde att det då sades att det som utredningen kommit fram till var väldigt viktigt att följa, men det gäller visst bara i vissa fall. Här har vi bra förslag som det finns ett väldigt starkt stöd och väldigt goda argument för.

Nu har vi alltså väntat i tre och ett halvt år, och vi får inget annat svar än att vi kommer att få ett besked under den här mandatperioden. En sak kan vi dock vara alldeles övertygade om, och det kan du väl i alla fall bekräfta, Beatrice Ask: Vi får inte något beslut eller någon proposition om en ny polisutbildning. Det kan vi väl konstatera när mandatperioden nu går mot sitt slut: Du har inte lyckats leverera någon akademisk polisutbildning. Antagligen kommer det ett svar i slutet av mandatperioden som säger: Nej, det blir ingenting. Men vi kan väl vara överens om att det i vart fall inte blir något positivt beslut under den här mandatperioden.

Detta är naturligtvis väldigt beklagligt. Det här skulle göra stor nytta. Det skulle finnas klara fördelar med det. Det finns en stark majoritet här i riksdagen för att genomföra en sådan reform: en akademisk utbildning även för poliser. Det är någonting som facket driver väldigt hårt, kanske

som sin allra viktigaste fråga. På så sätt är det också angeläget, med tanke på att 99,9 procent av alla poliser är representerade i polisfacket.

Vi kan dock konstatera att det inte blir något mer svar om detta i dag. Det är djupt olyckligt. Vi skulle behöva det här. Det ligger dock i linje med många andra saker – en enmyndighet inom polisen, en särskild utredningsenhet och nu alltså en akademisk polisutbildning.

Vi kunde ha drivit polisfrågan framåt under den här mandatperioden. Tyvärr har det inte blivit någonting av det, utan det har blivit stiltje och handlingsförlamning. Det är tråkigt. Vi får dock försöka vinna valet, och om vi gör det kommer vi att sätta fart på utvecklingen inom svensk polis – för det behövs!

Anf. 23 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Det är roligt att Thomas Bodström tycker att Anders Danielssons utredning är så värdefull. Den fick ju vi tillsätta eftersom Thomas Bodström redan innan hade den inställning som han fortfarande argumenterar för, nämligen att det enda viktiga är att utbildningen kan kallas akademisk. Vi konstaterade när vi tillträdde som alliansregering att man kanske också måste fundera något över *inhållet* i en akademisk polisutbildning. Det uppdraget fick Anders Danielsson. Det förslag som han lagt fram har varit föremål för en mycket bred remissrunda som också har väckt ett antal frågor som måste hanteras. Det är inte så enkelt som att man bara kör i väg det.

En sådan fråga, och där tvista de lärde fortfarande, är om vi ska lägga in polisutbildningen som en utbildning vilken som helst på högskolan eller om vi ska ha en sektorshögskola av den typ som man har när det gäller försvaret. Det är en viktig fråga.

En konsekvens av Anders Danielssons synpunkter är också att man inte nödvändigtvis ska ha rätt att jobba som polis bara för att man utbildat sig. Vilket universitet som helst ska kunna starta polisutbildning, och sedan får man väl söka. Därmed vill man klippa av banden till detta med att sätta upp särskilda rekryteringskrav. Det kan ju myndigheterna göra själva den dag de eventuellt vill anställa någon som har polisutbildning. Det är en intressant och spännande fråga – och inte helt enkel, om jag får vara ärlig.

En hel del myndigheter och instanser funderar också över hur man ska få in polisverksamhetens synpunkter på vad poliser ska kunna i utbildningen. En viktig sak är till exempel att man klarar av att köra utryckningsfordon. Det är inte nödvändigtvis så att körförmåga i utryckning är en akademisk sak. Hur landar det i en vanlig utbildning? Och så vidare, och så vidare.

Viktigt i sammanhanget för mig har också varit konstaterandet att en del av de ekonomiska beräkningar som gjorts i utredningen är rätt schablonartade. Vi måste ha bättre underlag för att veta vad detta kostar. Jag har lång erfarenhet av utbildningsreformer, och jag vet att det sämsta man kan göra är att genomföra viktiga utbildningsreformer när det inte finns pengar. Då blir det varken hackat eller malet. Därför behöver man ha både bra underlag och god ekonomi när man ska genomföra denna typ av förändringar.

Rekryteringen är också en fråga som jag tycker är intressant. Vi vet att det finns bekymmer inom polisen i dag när det gäller förortskompe-

tens. Vi jobbar hårt för att få fler med invandrarbakgrund, fler med förortsbakgrund och fler tjejer att söka till polisen och har så gjort under många år. Ibland når vi framgång, ibland når vi mindre framgång. Det är ingen hemlighet att vi har snedfördelning till högskoleutbildning. Jag tycker att det finns anledning att fundera lite över sådana aspekter också.

Med detta sagt vill jag bara säga att det inte är av lättja eller av ointresse för att reformera polisutbildningen som vi inte har lagt fram något förslag. Det beror på att vi vill ha ett förslag som håller över tid och som är substantiellt berett i de olika centrala frågor det handlar om. Där har jag noterat att ingen tycker exakt likadant, även om man är överens om att utbildningen ska ligga inom högskolan.

För mig är det alldeles självklart att polisen behöver väldigt många fler akademiker, inte bara sådana som har en traditionell polisutbildning. I den mångfasetterade verksamhet som polisen har behövs det många olika kompetenser. Vi kanske får återkomma till det.

Anf. 24 THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Vi kan konstatera att den fråga som polisen och polisfacket själva driver som den kanske allra viktigaste har du nu funderat på i tre och ett halvt år, Beatrice Ask. Jag tror inte att det man förväntar sig av en minister med ansvar för dessa frågor är att hon funderar i tre och ett halvt år och lovar att komma till ett ställningstagande i slutet av mandatperioden. Man vill nog ha lite mer agerande.

Jag ställer därför frågan som jag ställt tidigare. Det må vara att det finns detaljer – så är det alltid, vad man än genomför – men min fråga är: Vad tycker *du*? Tycker *du* att det ska vara en akademisk utbildning? Nu behöver vi inte höra att det finns en massa detaljer hit och dit – det är självklart; det finns det med alla akademiska utbildningar och alla frågor över huvud taget – utan min raka, enkla fråga är: Anser *du* att polisutbildningen ska bli akademisk eller inte? Vi behöver inte gå in på lagförslagen, utan jag vill bara ha ett ställningstagande: För eller emot? Det kan inte vara så svårt eftersom du nu har funderat på frågan i tre och ett halvt år. Då måste du ha hunnit fundera väldigt mycket och i vart fall ha kommit fram till ett personligt ställningstagande.

Jag vet hur det fungerar i Regeringskansliet. Det kanske är så att du inte har möjlighet att lägga fram ett förslag, och det kanske finns goda skäl för det. Men vad tycker du? Det måste du i alla fall veta. Det kan du inte behöva något godkännande för från Statsrådsberedningen eller någon annan. Det måste du själv kunna svara på. Det är nämligen vad många poliser runt om i landet väntar på och undrar över.

Det finns klara fördelar med att ha en akademisk utbildning. Polisen måste arbeta mer effektivt. Det gör man med en bra utbildning och effektiva verktyg. Polisens arbete måste bli mer mångskiftande och komplext. Man blir bättre på att bemöta brottsoffer och andra människor om man till exempel har läst tillsammans med människor som läser sociologi och annat.

Jag tycker att det är utmärkt att sprida utbildningsorterna runt om i landet. Jag har tidigare sagt: Varför inte ha polisutbildning på tio eller femton olika platser i landet? Det behöver inte vara flera hundra på varje ställe. Det handlar om att skapa en närhet till polisutbildningen.

Det är otidsenligt att poliser inte kan få högskolepoäng i samma utsträckning som många andra studenter. Polisfacket brukar säga att om man går på cirkusskolan får man akademiska poäng men inte om man går på polisutbildningen. Det är dags att ändra det.

En sak som är oerhört viktig och en stark fördel med en akademisk utbildning är att den skapar bättre förutsättningar för forskning på området. Det är någonting som har efterlysts i många år inom svensk polis. Det finns inte en tillräcklig forskning. Gör man polisutbildningen till en akademisk utbildning får man den naturliga kopplingen till forskningen. På så sätt skapar forskningen en bättre polis. Så fort det blir problem inom polisen eller de saker som vi diskuterade förra veckan dyker upp kommer kravet på forskning. Här har man en klar möjlighet att rätta till det genom att göra den till en akademisk utbildning.

Därför avslutar jag med den fråga jag ställde i början av det här anförandet så att du inte på något sätt kan missuppfatta det eller prata om andra saker under de minuter du nu kan svara. Vad anser du? Ska vi ha en akademisk utbildning eller ska vi inte ha det? Den frågan kan inte vara något annat än väldigt enkel att svara på. Ska vi ha en akademisk utbildning eller inte? Vad tycker du?

Anf. 25 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Först vill jag säga till Thomas Bodström att det här inte är Vi fem eller Vi tycker i någon billig kvällstidning. Det här är Sveriges riksdag. Jag tycker att du är rätt oförskämd när du kommer med formuleringar där du nedvärderar mig ungefär som om jag fattar illa eller någonting sådant. Lägg av med det!

Jag diskuterar inte polisutbildningen utifrån mina egna personliga tyckanden. För mig och för regeringen är det oerhört centralt att den som genomgår en utbildning får akademisk meritering när det är en akademisk utbildning. Väldigt många arbetsuppgifter inom svensk polis kräver akademisk utbildning i dag, och fler och fler blir det. Det ligger i sakens natur att högskolan är oerhört central för polisutbildningen. Vi ser väldigt många positiva effekter av den utbildning som vi nu bedriver i Umeå och Växjö. Det är ingen tvekan om den saken.

Jag tycker inte att man ska raljera i en sådan fråga som frågan om att klippa rätten att få jobb som polis om man har gått polisutbildning. Det är en väldigt stor förändring. Jag kan hålla med om att det finns mycket som är otidsenligt när det gäller polisutbildning och polisverksamhet. Men det är också en stor facklig fråga huruvida man ska få jobb som polis eller om det ska ses som en utbildning vilken som helst, det vill säga att man kan gå polisutbildning och bli vad man vill, fotomodell kanske. Sedan får man se vilka man vill anställa av dem som har gått polisutbildningen. Så kan vi naturligtvis ha det. Men här är det så att viktiga remissinstanser har tagit upp en del olika aspekter. Det bör man fundera över.

Om Thomas Bodström accepterar att en del av utbildningen ska vara praktiskt förlagd, vilket är Anders Danielssons förslag, är frågan: Ska de poliser som är ute på praktik ha någon typ av befogenheter? Har de rätt att arbeta som poliser eller ska de ses som studenter i största allmänhet? Det är väldigt viktigt hur man ställer sig i en sådan fråga därför att om de ska kunna delta i polisarbetet och träna, vilket de gör i dag som aspiran-

ter, måste man ta ställning till den frågan. Det är möjligt att det inte intresserar poliser huruvida man gör på det ena eller andra sättet, men i sak är det naturligtvis oerhört väsentligt vilken kvalitet praktikperioderna i polisutbildningen ger.

Jag tycker att det finns goda skäl att överväga de här frågorna noggrant. Jag tycker också att vi ska ha ett sammanhållet förslag. Vi kommer att ge besked om polisutbildningen. Men det är viktigt att inte göra som Thomas Bodström gör, det vill säga underskatta och kritisera dagens utbildning som om den vore föråldrad. Utbildning förändras ständigt. Vi har faktiskt sett till att väldigt många har fått gå den moderna och mycket bra utbildning som vi har i dag. Den behöver förbättras. Den utbildning vi har ska ju fungera under 10, 15 eller 20 år framåt. Då är det bättre att göra ett gediget jobb i grunden än att bara döpa om den, vilket hade blivit fallet om vi bara hade haft den första socialdemokratiska utredningen på bordet när vi bestämde oss för den framtida polisutbildningen.

Anf. 26 THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Det är alltid roligt att debattera med dig, Beatrice Ask. Du slutar aldrig förvåna mig. Nu var det oförskämt att ställa en rak fråga om akademisk utbildning eller inte. Jag ställer den förstås till dig i din egenskap av justitieminister. Menar du att det är oförskämt att ställa frågan om man är för eller emot en akademisk polisutbildning till en justitieminister? Vilka frågor ska vi då ställa? Ska vi ställa dem i förväg för att de ska godkännas eller inte av den här högerregeringen? Vilka frågor får vi ställa? Skulle det vara samma sak om en journalist ställde frågan: Anser justitieministern att vi ska ha en akademisk utbildning eller inte? Skulle svaret då bli att den frågan är för oförskämnd och att du inte tänker svara på den? Du hör väl själv hur du låter.

Jag ställer nu frågan ytterligare en gång. Anser justitieministern att vi ska ha en akademisk utbildning eller inte? Det kan inte vara så förtvivlat svårt att svara på den fråga som så oerhört många poliser, som kanske följer den här interpellationsdebatten, vill ha svar på. De vill veta vad justitieministern anser. På en av de mest centrala frågorna inom polisen har man inte något svar över huvud taget, utan man säger att det måste finnas tid för överväganden. Tror du, Beatrice Ask, att man år efter år vill ha svaret att vi överväger och vi lämnar ett svar före mandatperiodens slut?

Vi vet inte hur det går i valet, men låt oss säga att det inte går så att du kommer att fortsätta som justitieminister oavsett vilka som vinner valet. Då har du övervägt den här frågan i fyra år, trots att du har haft två utredningar. Du har övervägt frågan i fyra år. Det imponerar inte. Därför ställer jag frågan ytterligare en gång, med risk att bli kritiserad för att vara oförskämnd. Anser justitieminister Beatrice Ask att polisutbildningen ska vara akademisk eller anser justitieministern att den inte ska vara akademisk? Det måste vara möjligt att få ett svar på en sådan enkel, rak och central fråga.

Anf. 27 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Den fråga som tidigare ställdes handlade om vad jag personligen tyckte. Det underströks mycket tydligt att den var så enkel att

även en sådan person som jag borde kunna svara. I det senaste inlägget var frågan mer preciserad till justitieministerns inställning.

Låt mig då säga att regeringen anser att den framtida polisutbildningen i hög utsträckning kommer att vara en akademisk utbildning och förmodligen kommer att bedrivas inom ramen för högskolan, men det återstår väldigt många viktiga frågor att ta ställning till innan jag tänker säga att det här datumet kommer vi att lägga fram en proposition. Jag tycker att man ska respektera svårigheter i frågorna utan att bli kritiserad för att man skulle förenkla saker. Jag tror att man lurar sig själv om man tror att allt är enkelt.

Jag är glad att Thomas Bodström lyfter fram en av fördelarna med kopplingen till högskolan, nämligen forskningen. Vi har bara en polisprofessor i Sverige, och inte ens honom gav man resurser under den socialdemokratiska regeringstiden. Det var knappt att det fanns arbetsuppgifter för honom. Det har vi ändrat på, och det är också ett av skälen till att vi för bara någon vecka sedan fick en mycket intressant och viktig utredning om kvalitet i brottsutredningar. Det arbetet är centralt.

Vi behöver fler än en polisprofessor i det här landet, och jag är glad att vi i juni kommer att ha 300–400 internationella forskare som vid Stockholms universitet med omnejd under flera dagar kommer att ha seminarier om just polisarbete och polisriktning. Det är nämligen innehållet i årets kriminologisymposium. Det är oerhört centralt.

Att vi arbetar seriöst med den formen, med forskningsseminarier och annat, är för att uppmuntra till mer kunskapssökande och vetenskap när det gäller polisarbete och frågor på rättsområdet även i en vidare kontext. Där har vi mycket kvar att göra eftersom det inte har gjorts mycket på det området, vilket är en olycka. Likaså är det en olycka att mycket av polisarbetet inte utvärderas så att vi får en grund för vad som är kvalitet.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellationerna 2009/10:213 och 215 om socialtjänstens arbete med våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld

Anf. 28 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Marianne Berg har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld ska få ett rättssäkert, icke godtyckligt, bemötande av socialtjänsten samt vilka åtgärder jag avser att vidta för att bostadsorten inte ska vara avgörande för vilket stöd en våldsutsatt kvinna eller barn som bevittnat våld kan förvänta sig.

Eva Olofsson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att kunskapen om mäns våld mot kvinnor, mot särskilt utsatta grupper som äldre kvinnor och kvinnor med fysiska eller psykiska funktionshinder, ska bli bättre inom den kommunala omsorgen samt vilka åtgärder jag avser att vidta för att alla landets kommuner ska ta sitt ansvar för att erbjuda skyddat boende till kvinnor med fysisk eller psykisk funktionsnedsättning.

Under mandatperioden har det gjorts en omfattande satsning inom socialtjänstens område för att stärka stödet till våldsutsatta kvinnor och

barn som bevittnar våld. Satsningen är en del i regeringens handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer. Målsättningen är att en våldsutsatt kvinna eller ett barn som bevittnat våld ska kunna få det stöd och den hjälp de behöver oavsett i vilken kommun de bor. Socialtjänstens arbete på detta område ska därför kvalitetsutvecklas och bli mer enhetligt över landet.

I juli 2007 ändrades socialtjänstlagen för att tydliggöra socialnämndens skyldighet att ge brottsoffer, och då framför allt kvinnor och barn som bevittnat våld, det stöd och den hjälp de behöver. För att stödja kommunerna att på olika sätt förstärka och kvalitetsutveckla sitt arbete tillförs de årligen särskilda utvecklingsmedel.

Den tillsyn som Marianne Berg och Eva Olofsson hänvisar till i sina interpellationer har regeringen tagit initiativ till. I samband med lagändringen gav regeringen flera olika uppdrag i syfte att förbättra och kvalitetssäkra socialnämndens stöd till våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld. Bland annat fick länsstyrelserna i uppdrag att tillsammans med Socialstyrelsen genomföra en förstärkt tillsyn på området.

Resultatet av tillsynen visar att kommunernas arbete med våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld har utvecklats. Men det förekommer fortfarande stora brister, bland annat när det gäller att kartlägga, dokumentera och följa upp arbetet. Tillsynsarbetet visar också att vissa särskilda gruppers behov inte alltid tillgodoses på ett bra sätt och att socialtjänstens kunskap och medvetenhet om dessa grupper behöver förbättras.

För att ge vägledning åt kommunerna i tillämpningen av socialtjänstlagen har Socialstyrelsen på uppdrag av regeringen tagit fram allmänna råd (SOSFS 2009:22) som riktar sig till socialtjänstens personal. Socialstyrelsen kommer också att ta fram en handbok som ska publiceras i juni 2010. Både de allmänna råden och handboken bygger bland annat på den förstärkta tillsynen och beaktar de brister som har identifierats.

När det gäller Eva Olofssons frågor om äldre kvinnor och kvinnor med funktionsnedsättning vill jag gärna nämna följande. Socialstyrelsen har fått två uppdrag som särskilt fokuserar på våld mot funktionshindrade kvinnor. Totalt har 2 miljoner kronor fördelats till handikapporganisationer vilket lett till höjd medvetenhet inom handikapp- och kvinnojour-rörelsen om utsatthet för våld i denna grupp samt förbättrade kontakter. Socialstyrelsen har också fått i uppdrag att ta fram utbildningsmaterial i syfte att öka medvetenheten om de särskilda risker för våld som funktionshindrade personer kan utsättas för samt att öka kunskapen om deras specifika behov. Uppdraget ska slutredovisas i september 2011.

Även äldre kvinnor är en grupp som är särskilt utsatt och där behöver vi förbättra vår kunskap. I den lagrådsremiss om värdigt liv i äldreomsorgen som nyligen överlämnades till Lagrådet framgår att regeringen har för avsikt att ge ett uppdrag att ta fram en nationell handlings- och åtgärdsplan för säkerhetsfrämjande arbete för äldre personer där bland annat brottsligheten mot äldre ska uppmärksammas.

Regeringen har alltså vidtagit en rad åtgärder för att utveckla och kvalitetssäkra socialtjänstens arbete med våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnar våld. Regeringen avser att fortsätta att arbeta aktivt med dessa frågor och kommer att noga följa utvecklingen på området. Det

handlar om ett långsiktigt arbete och det resultat vi nu ser i form av olika former av förbättrat kunskapsstöd är en viktig del i detta arbete.

Prot. 2009/10:74
12 februari

Anf. 29 MARIANNE BERG (v):

Fru talman! Tack för svaret, statsrådet!

Det är inte första gången vi debatterar denna fråga, vilket visar att den är mycket viktig. Jag ska inte i denna interpellationsdebatt endast kritisera regeringen, eller i detta fall statsrådet Larsson, för att inte ha gjort någonting. Det menar jag nämligen inte. Tvärtom har de gjort mycket för våldsutsatta kvinnor och för barn som bevittnat våld. Jag anser dock inte att det är tillräckligt och hoppas att i denna debatt få svar på mina frågor.

Som jag sade har jag i tidigare interpellationer tagit upp problemet med att kvinnor som blir utsatta för mäns våld och barn som bevittnar våld riskerar att få en godtycklig behandling när de söker stöd och hjälp eller råd hos socialtjänsten. Den tillsyn som gjorts och som redovisas i rapporten *Våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld – Alla kommuners ansvar* visar, som statsrådet också sade, klart och tydligt att det finns brister.

Detta är i och för sig ingen nyhet för Vänsterpartiet, men det är sorgligt att få det så klart och tydligt bekräftat. Det är rent ut sagt bedrövligt att det i många kommuner råder bristande säkerhet till följd av att lagstiftningen inte följs, att det saknas rutiner för dokumentation av beslut samt att uppföljningsarbetet brister. Det tycker jag är mycket allvarligt. Dessa brister missgynnar kvinnor vid en eventuell rättsprocess. Dessutom är det helt oacceptabelt att det finns så pass stora skillnader i arbetet mellan kommunerna. Det innebär att bostadsorten kan vara avgörande för om en kvinna som blir våldsutsatt, eller ett barn som bevittnar våld, får adekvat stöd och den hjälp de behöver. Bostadsorten ska inte vara det avgörande.

Nu har vi fått rapporten och därmed mer fakta på bordet när det gäller kvinnor som utsätts för mäns våld samt barn som bevittnar våld. Då är det kanske dags att ta ytterligare ett steg framåt och agera. Jag menar att det är dags att agera kraftfullt. Socialstyrelsen har på uppdrag av regeringen tagit fram allmänna råd som riktar sig till socialtjänstens personal vad gäller tillämpningen av socialtjänstlagen. Det är mycket bra. Socialstyrelsen arbetar nu med att ta fram en handbok, som statsrådet nämnde, och den väntas bli klar i juni. Också det är mycket bra.

Är detta tillräckligt? Nej, jag tycker inte det. Vad mer kan vi då göra? En sak är att anta nationella riktlinjer. Därför undrar jag om statsrådet är beredd att genomföra det. Det skulle verkligen vara positivt och ett lyft för arbetet med att uppnå mer likvärdighet för kvinnor som blir utsatta för mäns våld eller barn som bevittnar våld.

Om regeringen nu verkligen tar denna problematik på stort allvar, varför då inte införa nationella riktlinjer? Är statsrådet beredd att gå vidare i den riktningen?

Anf. 30 EVA OLOFSSON (v):

Fru talman! Jag vill också börja med att tacka för svaret. Jag har ställt två frågor. Den ena handlar om att det behövs mycket mer kunskap om situationen för äldre kvinnor som utsätts för våld och kvinnor med fysisk

Svar på
interpellationer

eller psykisk funktionsnedsättning som utsätts för våld. Den andra gäller möjligheten till skyddat boende och stöd.

Jag har gjort det mot bakgrund av den tillsynsrapport som regeringen har tagit initiativ till och ska ha en eloge för. Det är en mycket bra tillsynsrapport, som handlar om 80 kommuner, inte alls alla som vi har här i Sverige, och har lett till förbättringar och diskussioner i de kommuner och stadsdelar där man har "tillsynat".

Tillsynen visar, precis som Marianne Berg sade här tidigare, att om man ska få bra stöd och bra skydd som våldsutsatt kvinna handlar det om var någonstans i Sverige man bor. Men det är också så att man inte ska vara en äldre kvinna som är utsatt för mäns våld mot kvinnor och heller inte en kvinna med funktionsnedsättning som är våldsutsatt, därför att i många kommuner är det individ- och familjeomsorgen som har fått den här frågan som sin. Det är där utbildningen sker, det är där man har specialisttjänster och det är där man har riktlinjer, medan det inom äldreomsorgen är väldigt få kommuner där man har utbildat personalen, har riktlinjer och ett strukturerat arbete och vet vad man ska göra när man träffar på våld mot äldre kvinnor. Det ser inte mycket bättre ut om man tittar på våld mot kvinnor med funktionsnedsättning.

Det här är allvarligt. Våld mot äldre kvinnor synliggörs inte så ofta. Våld mot äldre kvinnor kan också tolkas som att man har ramlat och slagit sig, att man har dålig balans, att man har brutit armen eller fått frakturer på grund av sin skröplighet som äldre och inte på grund av våld.

Brottsoffermyndigheten gjorde en omfångsundersökning, *Ofrid? Våld mot äldre kvinnor och män*. Man säger att detta är ett folkhälsoproblem som är vanligt förekommande. Både män och kvinnor kan drabbas, men det finns skillnader: Kvinnor drabbas oftare mer upprepat, och de drabbas av det sexualiserade våldet. Det är något som man ofta inte talar om när det gäller våld mot äldre kvinnor.

Därför är det lite anmärkningsvärt att ingen av de 56 åtgärderna i regeringens handlingsplan är riktad mot äldre kvinnor som utsätts för våld. Ministern Maria Larsson hänvisar i sitt svar till lagrådsremissen. Det gäller regeringens kommande förslag till riksdagen om ett värdigt liv i äldreomsorgen. Man har där för avsikt att i ett uppdrag ta fram en nationell handlings- och åtgärdsplan för säkerhetsfrämjande arbete för äldre personer.

Jag blev lite hoppfull när jag läste det, så jag slog upp de här sidorna i lagrådsremissen. Det står mycket bra där om att förebygga fallskador. Det står mycket bra om bränder. Det står om stölder och bedrägerier mot äldre. Men tyvärr används ordet "våld" bara en gång på dessa sidor. Man skriver om samverkan mellan kommuner, primärvård och ideell sektor i syfte att minska olycksfall bland äldre och våld och kriminalitet mot äldre, att utreda hur utbildningsverksamheten på området kan utvecklas och att överväga hur statistik och indikatorer kan förbättras. Det är allt som nämns om våld på dessa tre sidor. Det står inget om mäns våld mot äldre kvinnor.

Eftersom jag vet att det helt nyligen har gjorts material om de här frågorna där våld mot äldre och mäns våld mot kvinnor är frågor som helt saknas vill jag helt enkelt ställa frågan till ministern: Är Maria Larsson beredd att se till att våld mot äldre och mäns våld mot kvinnor kommer med tydligt i det här materialet?

Anf. 31 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Alla vi som har träffat kvinnor som har levat i en situation där de haft våld från en man riktad mot sig vet vilken utsatthet det innebär. Jag tror att mina meddebattörer också drivs av det engagemang som kommer av att man har fått ta del av personliga erfarenheter från kvinnor som har varit i den här utsatta situationen. Det är åtminstone det som driver mig i den här frågan.

Precis som ni påpekar är det tyvärr så att det stöd man kan få fortfarande beror på i vilken kommun man bor. Det är en av mina ambitioner att försöka se till att likvärdigheten över landet ökar.

Jag skulle önska att mycket mer hade gjorts tidigare, att vi skulle ha varit längre framme på vägen. Det får falla tillbaka på tidigare regeringar, men jag skulle vilja säga att den här regeringen redan när vi tillträdde satte i gång ett arbete av stor omfattning. Det handlar naturligtvis först om att kartlägga kunskapen, så att vi ser hur tillståndet är.

Det är därför vi har bett länsstyrelserna att göra den här tillsynsrapporten för att vi ska få kunskap om den nuvarande situationen. Som sagt gav den oss ny kunskap. Det är till och med så att vi kanske ser att situationen var värre än vi befarade, att olikheterna var större. Men den kunskapen, mina vänner, borde ha inhämtats för länge sedan. Där hade ni haft möjlighet att påverka regeringspolitiken.

Den kunskap som vi har fått genom tillsynsrapporten har föranlett regeringen att vidta ett flertal åtgärder. Precis som nämndes i mitt interpellationssvar har vi bett Socialstyrelsen att utarbeta allmänna råd. Vi har bett dem att ta fram en handbok som ska kunna vara till hjälp ute i kommunerna som verktyg för en större likställighet och likvärdighet i bedömningarna om kvinnors utsatthet och behovet av hjälp.

Det vi också har gjort och som jag inte nämnde i mitt svar, men som delvis berör Marianne Bergs fråga om nationella riktlinjer, som är ett steg i den riktningen – jag är inte alls främmande för att ta ytterligare steg – är att vi har bett att få fram kvalitetssäkrade bedömningsinstrument, alltså förslag för att socialtjänsten ska ha handfasta verktyg. Sex sådana olika instrument är framtagna och kommer under 2010 att prövas i några kommuner. Innan vi eventuellt bestämmer oss för ett eller två av dem måste vi veta att de fungerar i praktiken. Men modeller är framtagna för enhetliga bedömningsinstrument och kommer att prövas under 2010. Två av de instrumenten riktar sig särskilt till barn.

Jag skulle vilja säga att det har varit högsta aktivitetsnivå i den här frågan. Ekonomiska resurser har satsats och kunskapsutveckling har skett.

Sedan finns det grupper som är i en särskilt utsatt situation beroende på att de kanske inte ens har fysisk förmåga att försvara sig mot våld, vilket självklart ökar utsattheten. Det kan handla om kvinnor med funktionsnedsättning och äldre kvinnor. Det här är grupper som man har fokuserat på väldigt lite. Det vi har gjort är att vi har gett uppdrag och resurser till handikapporganisationerna för information. Det har varit två projekt i gång som har ökat kunskapen i de egna organisationerna och hos socialtjänsten. Kvinnojourer och handikapporganisationer har på många orter i Sverige kommit betydligt närmare varandra.

Anf. 32 MARIANNE BERG (v):

Fru talman! Det var positivt att höra att statsrådet inte säger blankt nej till att eventuellt genomdriva nationella riktlinjer. Det var också bra och positivt att höra att vi har samma syn på att det inte är bostadsorten som ska vara avgörande för om kvinnor ska kunna få ett korrekt bemötande och en korrekt handläggning av ett ärende.

Mäns våld får absolut inte döljas. Det får inte bli osynligt och får inte mörkas. Om inte vi i riksdagen tar upp frågan och ser till att åtgärder vidtas, vem ska då annars göra det? Vi måste se vad det handlar om: Våldet är en maktutövning som har sin grund i ojämlikheter mellan könen. Det är ett perspektiv som är väl förankrat på den internationella arenan. FN:s deklaration om avskaffande av våld mot kvinnor tar sin utgångspunkt just i könsmaktsperspektivet. Man menar att historiskt ojämlika maktförhållanden mellan kvinnor och män har lett till dominans och diskriminering av kvinnor.

Regeringens handlingsplan mot mansvåld, som ministern i sitt svar har refererat till, är i många delar bra men saknar just ett könsmaktsperspektiv. Det är trist. I och med att det saknas kan det ligga till grund för att man späder på en mängd olika tolkningar och förklaringar om vad som ligger bakom mäns våld mot kvinnor.

Det är vanligt att man tar upp det sociala arvet, dåliga uppväxtförhållanden, manlig frustration och vanmakt, alkoholkonsumtion eller så går man på tillhörighet till en icke-svensk kultur som gör att människor därmed i grunden är icke-jämställda.

Detta är horribla synsätt på våldet som många gånger befriar våldsutövarna, dessa män, från sitt ansvar. Det gör både förövaren och den våldsutsatta personen på något sätt till avvikande individer. I detta spår blir både bemötandet och arbetet med mäns våld mot kvinnor haltande. Att det är haltande kan vi konstatera nu när vi har rapporten på bordet. Därför är det viktigt, som jag tidigare tog upp, att nationella riktlinjer genomförs.

Om statsrådet nu inte direkt är beredd att arbeta för eller ställa sig bakom att nationella riktlinjer införs undrar jag om statsrådet är beredd att ställa sig bakom att det är hög tid att införa obligatorisk genusutbildning och utbildningar i sexualiserat våld, mäns våld mot kvinnor och barn, på juristlinjen, polisutbildningen, sjuksköterskeutbildningen, läkarutbildningen och även socionomutbildningen.

Hur har statsrådet tänkt sig att gå vidare så att våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnar våld ska få ett rättssäkert bemötande av socialtjänsten? Vad har statsrådet tänkt göra för att det inte ska bero på vilken ort jag bor att jag ska få ett korrekt bemötande i handläggningen av mitt ärende och få det stöd och den hjälp jag behöver? Kan ett första steg i rätt riktning vara att man inför en obligatorisk grundkurs i det jag tidigare tog upp?

Anf. 33 EVA OLOFSSON (v):

Fru talman! Jag är naturligtvis glad över att denna regering också jobbar med mäns våld mot kvinnor. Men jag blir lite ledsen när man försöker förringa Margareta Winberg och andra socialdemokratiska, vänsterpartistiska och miljöpartistiska kvinnor som har jobbat och drivit den här frågan och har gjort stora framsteg.

Det fanns en kvinnofridskommission. Den gjorde det första bra materialet jag har sett om mäns våld mot äldre kvinnor, jag tror att rapporten hette *Han var väl inte alltid så snäll*. Det fanns också andra rapporter om mäns våld mot kvinnor med utländsk bakgrund, samkönat våld och mäns våld mot kvinnor med funktionsnedsättning. Det var ofta sammanställda rapporter som var jättebra och som för första gången fanns lätt tillgängliga. De försvann från hemsidan när vi bytte regering. Det tycker jag var väldigt tråkigt.

Mäns våld mot kvinnor med funktionsnedsättning kan vara särskilt svårt för omgivningen att upptäcka. Kvinnornas funktionsnedsättning gör att de inte alltid har lätt att tala om vad de är utsatta för eller söka stöd. De kan vara beroende av förövaren. Det kanske är den personen som står för de dagliga behoven, kommunikationen och kontakten med omgivningen. Det är kanske den personen som ska hjälpa dem med medicin, sömn, mat och hygien.

Det finns väldigt praktiska svårigheter för kvinnor med funktionsnedsättningar att själva skaffa hjälp att komma ur relationen med en våldsam man. Det kan handla om att färdtjänsten bara går att beställa vissa tider eller att det inte finns tillgänglig information. Man tänker inte på att våldsutsatta kvinnor kan vara blinda, döva eller har svårt att kommunicera eller röra sig utan hjälp.

Många kvinnojourer får ta ansvar för skyddat boende. Nu håller jag med ministern om att det sker en förbättring. När Utvecklingscentrum Dubbelt Utsatt i Göteborg, som har gjort väldigt mycket i den här frågan, gjorde en inventering av handlingsplanerna i Västra Götaland rätt nyligen var det få kommuner som hade med reella riktlinjer om stöd för kvinnor med funktionsnedsättningar.

Kommunerna måste ta ett större ansvar. Jag tycker också, som vi i Vänsterpartiet har föreslagit, att staten ska ta ett ansvar för tillgänglighet vid flera olika sorters funktionsnedsättningar. Det är så man får tänka. Det handlar inte bara om trösklar och dörrar. Det handlar lika mycket om människor med till exempel en intellektuell funktionsnedsättning.

Det finns en nyligen genomförd kampanj som polisen har haft. Jag tyckte att den var bra. Men jag när talade med några som jobbar mycket med de här frågorna inför interpellationsdebatten sade de att den inte var tillgänglig för kvinnor med funktionsnedsättning. Man har inte tänkt på det. Den kampanjen var bara för några månader sedan.

Jag har talat med några av dem som jobbat mest med detta. Det är ofta kvinnor som jobbat för Forum Kvinnor och Funktionshinder, som jobbat väldigt mycket med detta och med rötter i kvinnojoursrörelsen. De säger att det finns en mycket stor kompetensbrist ute i kommunerna när det gäller kvinnor med funktionsnedsättningar. Det behövs massiva utbildningssatsningar för politiker som inte vågar se det här problemet, för chefer och dem som jobbar i verksamheterna.

En av de kvinnor som jobbat mycket med detta sade: Politiker, chefer och anställda måste se att detta är kvinnor som är utsatta för våld inte på grund av sin funktionsnedsättning. De är utsatta för mäns våld mot kvinnor, det vill säga för våld på grund av sitt kön. Jag vill fråga om ministern är beredd att satsa pengar så att vi får den kompetenshöjning som behövs inom funktionshinderområdet.

Anf. 34 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Det är många önskelistor som framställs. Även om det här har skett en successiv kunskapsuppbyggnad under en rad år tycker jag att ni ändå måste erkänna att det är konstigt att ni aldrig under den tid som ni medverkade i regeringsbildningar såg till att vi fick fram en bild av hur situationen såg ut i Sverige. Det är något som länsstyrelsens tillsynsrapport så tydligt har visat.

Grunden för mig och oss i regeringen när vi beslutar om politiska insatser är att det alltid har sin utgångspunkt i hur verkligheten ser ut. Det är centralt och viktigt för att veta hur man ska gå vidare. Nu har vi sett brister som vi har kunnat identifiera och som kan åtgärdas till del genom de allmänna råden. Man får också hjälp av den handbok som kommer till sommaren som också bygger på den identifiering av brister som har gjorts.

Man måste arbeta metodiskt och strukturerat för att komma till rätta med problemen. Det kommer inte att lösa hela problemet. Det behövs ett fortsatt utvecklingsarbete och naturligtvis också ett utbildningsarbete. Det allra viktigaste utbildningsarbetet är riktat mot de män som i dag utövar våld. Det är bara så vi kan lösa problemet långsiktigt.

Här ser vi också stora regionala skillnader och stora skillnader i kvalitet på de utbildningar som finns. Det är för mig en angelägen fråga. Jag är intresserad av att lösa frågan ordentligt. Då är det männen vi måste arbeta med och som kommer i fråga för utbildningar så att de kan hitta andra sätt att hantera aggression och frustration än att slå kvinnor. Min fråga till er är: Hur viktig tycker ni att den frågan är? Vad ser ni som ett viktigt utvecklingsarbete på det området framöver?

Det är väldigt bra att vi har fått fram befintlig information om nuläget. Det är centralt och viktigt att gå vidare utifrån den informationen. Det är precis det som regeringen nu har gjort och iscensatt med allmänna råd, handboken, uppdraget om behovsbedömningsinstrumenten och uppdragen till handikapporganisationer för att öka informationen och kunskap inom organisationerna. Regeringen har också gett ett uppdrag till Socialstyrelsen att ta fram ett utbildningsmaterial för att kunna användas riktat till personliga assistenter och annan vårdpersonal som finns i de nära situationerna för personer som har funktionsnedsättning.

Det är ett uppdrag som inte är avslutat. Det kommer att slutredovisas 2011. Det är ytterligare en del i det viktiga utbildningsuppdraget med många åtgärder framöver där allting tar sin utgångspunkt i hur situationen ser ut. Var står vi? Vilket kunskapsläge har vi i dag? Hur kan vi öka det ytterligare?

Regeringen har gjort otroligt mycket på de få år vi har haft till förfogande både för att samla kunskapen och för att förbättra villkoren. För mig är den stora utmaningen framöver att ge män som slår och som utövar våld andra sätt att hantera situationer som triggar i gång dem. Det behövs en omfattande utbildningssatsning riktad mot de män som utövar våld. Det är en lösning på problemet, och det är det vi måste sträva efter.

Anf. 35 MARIANNE BERG (v):

Fru talman! Det var väl att ta i att kalla de åtgärdsförslag som Vänsterpartiet via mig och Eva Olofsson har tagit upp i dag för önskelista. Det

visar att ministern absolut inte tar frågan på allvar om hon kallar åtgärder för önsknings. Det var skrämmande.

Riktlinjen ska vara att satsa på de män som i dag slår, säger ministern. Ja, så är det naturligtvis. Men då kommer alla de aspekter in som jag talade om tidigare – vanmakt, frustration och alkoholkonsumtion. Är det detta som Maria Larsson anser ligga bakom mäns våld mot kvinnor? Vi står här och pratar om dels hur vi ska kunna förebygga våldet, dels att de kvinnor som blir utsatta ska få en rättssäker process.

I detta mitt sista inlägg i debatten vill jag inte på något vis kritisera eller lägga skulden på alla socialsekreterare i detta land som arbetar med och möter våldsutsatta kvinnor eller barn som har bevittnat våld. Jag vet hur ni sliter. Jag har själv arbetat på socialbyrå. Jag har arbetat med mäns våld mot kvinnor, och jag vet också att detta arbetet inte är speciellt högt prioriterat.

Vad Vänsterpartiet vill är att grundutbildningen ska förändras. Det är inte sjyst att utsätta yrkesgrupper för det enorma ansvar det innebär att arbeta där våld förekommer. Grundutbildningen måste förändras. De som arbetar måste samtidigt ha tillgång till handledning och kompetensutveckling.

Statsrådet! Nationella riktlinjer vore på sin plats om regeringen verkligen menar allvar i arbetet mot mäns våld mot kvinnor och barn. Genomför nationella riktlinjer! Inför en obligatorisk grundkurs om våld mot kvinnor och barn i socionomutbildningen! Men det kanske statsrådet inte tycker är några åtgärder, utan kommer bara återigen att vifta bort som önsknings.

Anf. 36 EVA OLOFSSON (v):

Fru talman! Jag tycker att det är anmärkningsvärt att ministern tror att vi, om vi hade haft makten under dessa tre och ett halvt år, inte hade gjort någonting. Självfallet hade vi det. Självfallet är det positivt att ge stöd till män som slår. Men vi måste ändra hela den struktur som gör att män eller pojkar börjar slå för första gången. Det är ett annat arbete. Det är att bryta ned manliga maktstrukturer. Det är att stärka jämställdhetsarbetet. Det går från vaggan till graven.

Jag skulle vilja ta upp de två frågeställningar jag har haft. När det gäller jobbet med stöd till kvinnor med funktionsnedsättning som är våldsutsatta finns det grupper där man över huvud taget inte har tänkt sig att detta förekommer och att man skulle ha behövt ta upp det. Ett tydligt exempel är att Utvecklingscentrum Dubbelt Utsatt nu har fått pengar från Allmänna arvsfonden för att ta fram piktogram för dem som kommunicerar genom att peka på bilder. Det har inte funnits bilder genom vilka de har kunnat tala om att de är våldsutsatta. En sådan enkel sak visar på den brist av synliggörande, medvetande och kunskap som har rått inom området.

Därför vill jag vara konkret och ta upp frågan än en gång. Jag tror att det effektivaste medlet, förutom det som regeringen har gjort och som är bra för att öka kunskapen inom funktionshinderverksamheten, vore att avsätta pengar som används för att utbilda politiker, chefer och dem som är i verksamheten. Men det handlar också om poliser, rättsväsen och andra så att de kan ta emot anmälningar från kvinnor som har funktionsnedsättningar.

Till sist handlar det om frågan om våld mot äldre kvinnor. Det finns ingen aktiv åtgärd mot detta bland de 56 i handlingsplanen. Är Maria Larsson beredd att i åtgärds- och handlingsplanen om säkerhet för äldre när den kommer skriva in tydliga stycken om våld mot äldre och tydliga stycken om mäns våld mot äldre kvinnor? Eller ska jag behöva motionera på propositionen när den kommer?

Anf. 37 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Man får väl trots allt kalla det för önskelista när man framställer ytterligare förslag. Det har jag full respekt för; det kan man mycket väl göra.

Jag tackar också för ert erkännande av att det faktiskt har hänt mycket. Det är många saker som har kommit till. Jag skulle liksom ni önska att vi hade kommit längre, men vi startade arbetet när vi tog över regeringsmakten och har använt de här åren på ett effektivt sätt för att förbättra arbetet.

Kunskap behöver fortsatt växa till, både när det gäller funktionsnedsatta personer och äldre personer. Vi är bara i början på detta; det är jag övertygad om. Jag kan känna en oerhörd glädje över att man nu i form av de piktogram som Eva Olofsson berättade om över taget kan få uttrycka att man har blivit utsatt för våld.

Det finns skäl att fortsätta det arbetet tillsammans med ett kunskaps- höjande arbete om hur vi får mer likvärdighet i bedömningen av kvinnor som utsätts för våld i hela landet. Det handlar också om hur vi arbetar med män som utövar våld.

I den strategi som ska tas fram för äldre personer står det precis så som Eva Olofsson läste högt för oss. Där finns det som handlar om våld med. Vi fortsätter den kunskapsutvecklingen.

Jag skulle också vilja nämna att socialtjänstens personal är betydelsefull i sammanhanget. De utför ett mycket svårt jobb när de gör sina bedömningar. Jag tycker att de har haft en brist på verktyg, och det är ett stort nationellt ansvar. Jag beklagar att de inte har fått detta tidigare. Men nu tar vi fram allmänna råd; de finns redan på plats. Personalen kommer att få en handbok i juni 2010. Jag tror att det bedömningsinstrument som nu håller på att provas i sex olika former i olika kommuner också kommer att vara ett verksamt redskap för dem i det fortsatta arbetet. De ska ha hjälp i sitt mycket svåra arbete. Det är en absolut målsättning. Den hjälpen måste bygga på en metodutveckling som hämtar sin grund i den kunskap vi har.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2009/10:206 om postservice i hela Sverige

Anf. 38 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Peter Hultqvist har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta med anledning av de nu beslutade förändringarna i Posten AB:s verksamhet i förhållande till de förslag till en helhetssyn på statens ser-

vice i hela landet som presenteras i Lars Högdahls utredning *Se medborgarna – för bättre offentlig service*.

Den offentliga servicens tillgänglighet och kvalitet ska så långt som möjligt vara likvärdig över hela landet och för alla medborgare och företag. En väl fungerande postservice betyder oerhört mycket för boende och verksamma i hela Sverige. Det är självklart att det ska finnas en god postservice i hela landet, bland annat genom rimlig tillgång till service-ställen och de tjänster som tillhandahålls där. Detta möjliggörs genom de krav som finns på en samhällsomfattande posttjänst i postlagen (1993:1684), i postförordningen (1993:1709) och i de villkor som anges i tillstånden att bedriva postverksamhet.

Som utpekad tillhandahållare av den samhällsomfattande posttjänsten har Posten AB (Posten) vissa skyldigheter bland annat vad gäller insamling, utdelning och befordringstider. Det ingår dock inte i den samhällsomfattande posttjänsten att tillhandahålla Företagscenter. Staten kräver att Posten både ska ansvara för en samhällsomfattande posttjänst och bedriva en lönsam verksamhet. Bolaget måste då ha möjlighet att göra förändringar i sin verksamhet samtidigt som kraven på den samhällsomfattande posttjänsten ska vara uppfyllda. Det är sedan tillsynsmyndigheten Post- och telestyrelsen som ska granska att Posten lever upp till de krav som reglerna på postområdet ställer.

Regeringen har den 11 februari beslutat om lagrådsremissen *Ny postlag* som införlivar 2008 års postdirektiv. Enligt den nya lagen kommer den samhällsomfattande posttjänsten att ha precis samma omfattning som hittills. En proposition med förslag till ny postlag kommer att lämnas till riksdagen under våren 2010.

Det är alltså inte aktuellt att i något avseende förändra den samhällsomfattande posttjänsten. Vad gäller Lars Högdahls utredning *Se medborgarna – för bättre offentlig service* (SOU 2009:92) pekar utredningen på vissa problem i dagsläget och lämnar också en mängd förslag med ett tydligt medborgarperspektiv.

Sett i ett bredare perspektiv kan det vara nödvändigt med en ökad lokal samverkan för att upprätthålla en god offentlig service i hela landet. Under de senaste åren har också en mängd olika samverkansinitiativ tagits, inte minst genom de gemensamma service- och samverkanskontor som nu inrättas av Skatteverket, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen.

Betänkandet remissbehandlas för närvarande. Regeringen avser att återkomma i frågor kring lokal service i en samlad förvaltningspolitisk proposition under våren 2010.

Anf. 39 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Tack för svaret!

Kärnan i svaret är att det inte ingår i den samhällsomfattande posttjänsten att tillhandahålla företagstjänster. Med det är det tydligt att det är fritt fram att lägga ned 337 företagscenter, och ministern har, vad jag förstår, inga invändningar mot detta.

Min åsikt är att detta ärende egentligen börjar i en helt annan ände. Under de senaste åren har vi kunnat se hur den statliga verksamheten har rationaliserats, statliga jobb på många utsatta orter har avvecklats och den samhällsliga servicen i gles- och landsbygden har tunnats ur. Inom

några år kommer vi också att få se en försämrad apoteksservice och ett glesare nätverk av stationer och dyrare tjänster inom bilprovningen i Landsbygdssverige.

Det finns många exempel på hur olika, i och för sig små, beslut har bidragit till regional obalans.

Posten har vid flera tillfällen fattat beslut som både överraskat och ställt människor inför faktum. Förändringarna inom kassaservicen och lantbrevbäringen är exempel på tydliga försämringar. Dialogen med Postens kunder är obefintlig. Samma metodik gäller beslutet om nedläggning av företagscenter.

Beslutet är utmanande inte minst av den orsaken att det kommer samtidigt som Lars Högdahl presenterar sin utredning. Högdahl föreslår att det ska byggas upp ett statligt nätverk av ny servicestruktur som är rikstäckande. Närvaron i hela landet är grunden för utredningen. Minst ett bemannat servicekontor i varje kommun handlar det om.

När nu Posten fattar sitt beslut om nedläggning av de 337 företagscentren är intrycket att man vill etablera faktum innan det blir skarpt läge med Högdahls utredning. På det sättet slipper man anpassa sig till vilka krav och ambitioner som företag, hushåll och kommuner har på en väl fungerande vardagsservice. Man hinner också göra detta innan regering och riksdag har hunnit ta ställning till en ny statlig servicekultur.

Om man menar allvar med Högdahls utredning borde Postens nedläggningsplaner tills vidare läggas på is. Först när regering och riksdag tar ställning till en ny servicestruktur för hela landet bör Posten AB genomföra väl förankrade förslag till förändringar. Postens agerande måste sättas in i en helhetssyn på samhällets utveckling.

Jag noterar också att det i ministrernas svar står: ”Sett i ett bredare perspektiv kan det vara nödvändigt med en ökad lokal samverkan för att upprätthålla en god offentlig service i hela landet.”

Ja, men var finns då detta bredare perspektiv i bedömningen av utvecklingen när det gäller dessa företagscenter? Det är märkligt att Högdahls utredning kommer och Posten plötsligt får oerhört bråttom att genomföra sina förändringar, som är till det sämre.

Tycker ministern att det är ett orimligt krav att man ska sätta in också beslutet om att lägga ned de 337 företagscentren i ett bredare perspektiv, som bottnar i den mening som ministern själv använder i sitt svar till mig?

Anf. 40 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Jag tror att det är viktigt att gå tillbaka och se på det förändrade mönster som naturligtvis finns i Sverige. Peter Hultqvist efterfrågar ett bredare perspektiv. Låt oss ta en vända med Svensk Kassaservice igen.

Det gjordes inte en förändring av Svensk Kassaservice därför att förändringen i sig var det viktiga. Det berodde på att kunderna inte efterfrågade tjänsten. Att Posten nu förändrar företagscentren och den servicen bygger också på att färre och färre har efterlyst den. Peter Hultqvist är välkommen att sätta saker och ting i ett bredare perspektiv.

Posten i sig måste hitta servicealternativ efter dessa förändringar vad gäller företagscentren. Det måste finnas en rimlig tillgång till servicestäl-
len, och de tjänsterna måste tillhandahållas.

Det är därför som Post- och telestyrelsen, som utövar tillsyn över detta, också har initierat ett tillsynsärende just för att se vilken förändring och omvandling som sker med servicen vad gäller företagscenter. I den dialog som Post- och telestyrelsen har haft med Posten har man från Postens sida just satt in förändringarna i ett större perspektiv. Det är riktigt att de 337 företagscenter som finns i dag kommer att läggas ned eller förändras. I den plan som man nu ska hantera under en treårsperiod kommer de att ersättas med 1 700 postombud med generösa, kanske till och med generösare, öppettider. Samtliga postombud ska vidareutbildas och certifieras i det som kan vara företagsspecifika uppgifter.

Det här är egentligen en utveckling till ökad tillgänglighet. Det finns en möjlighet att detta skapar bättre förutsättningar i fler delar av landet, i likhet med vad som har skett med pakethantering för privatpersoner.

Det är mycket viktigt att vi sätter in förändringen i sig i det bredare perspektivet, som Peter Hultqvist nämner, och ser att service kan förändras och utvecklas till att nå kanske fler kunder på ett smartare sätt.

Anf. 41 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! All verksamhet förändras, och det sker i nära anslutning till att tekniken utvecklas, människors liv förändras och så vidare. Det måste alltid, även inom den statliga verksamheten, finnas ett förändrings-tänkande. Men då är frågan: Vilken väg väljer man att gå?

Nu har Lars Högdahl presenterat en utredning som innebär att man ska försöka bredda tänkandet, med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och olika myndigheter tillsammans i minst ett sådant här företagscenter i varje kommun. Om det är problem med företagscentret kan man till och med ta upp en dialog om att införa andra typer av statliga verksamheter i detta center och på det sättet tillsammans nå en ökad slagkraft.

Men den diskussionen förs inte, utan Posten AB tar sitt beslut strikt gällande bara sin egen organisation. Då hamnar vi i en nedläggningssituation, i stället för att öppna för den bredare dialogen.

Jag har inte sagt att förändringar inom Posten ska stoppas. Det jag däremot har sagt är att man bör föra ihop det som nu sker när det gäller statlig infrastruktur och service på olika områden och koppla det till en eventuell uppfattning som regering och riksdag skulle ha: Vilka är konsekvenserna av Högdahls utredning? Är det för mycket begärt att skjuta upp en hel del saker och försöka samla ihop sig till ett ställningstagande om hur vi bygger en gemensam statlig servicestruktur och även ha med Postens företagscenter i det resonemanget?

Sedan är det inte så att företagscentren inte används, att det saknas kunder och att de står tomma hela dagarna. Det är inte alls verkligheten. Det är för ytligt att bara säga att det inte är någon efterfrågan.

Om man besöker ett företagscenter kan man se att det är en efterfrågan, att det kommer företagare och att det är människor där. Det är alltså inte med sanningen överensstämmande att efterfrågan saknas.

Däremot kan det vara så att saker och ting behöver förändras och struktureras, men då bör det ske på ett någorlunda planerat sätt och framför allt i samklang med övriga statliga initiativ som tas.

I dag kan vi konstatera – det sägs också i Högdahls utredning – att de mindre orterna och landsbygden har fått en sämre service. Det märks även i de större städerna. Myndigheterna blir mer koncentrerade och

specialiserade, och många upplever att det är svårare att få kontakt och service.

Det är i detta perspektiv jag tycker att man ska se utvecklingen av Postens företagscenter. Om den rätta politiska viljan finns vore det inte för mycket begärt att man från regeringens sida med anledning av Högdahls utredning signalerar till statliga företag, verk och myndigheter att det nu är något nytt på gång. Men så gör man inte.

Orsaken är kanske att det egentligen inte är något nytt på gång, utan man ser det som att de får sköta sitt eget revir. Man lägger sig inte i. Det är ju egentligen det som är svaret som ministern ger mig.

Man borde utforma ett samhällskontrakt med en statlig grundservice i varje kommun – minst ett servicecentrum där man har arbetsförmedling, försäkringskassa, polis, kronofogde men även kan tillfoga Postens olika verksamheter. Kommunen kanske också bör finnas med i en sådan organisation.

Det finns alltså framåsyftande idéer på lut. Då är det väl bättre att ta tag i dem och försöka göra något av dem för att upprätthålla service än att bara låta det ena efter det andra avvecklas i sitt eget stuprör?

Anf. 42 HANS STENBERG (s):

Herr talman! Jag hade inte tänkt lägga mig i den här debatten från början. När statsrådet säger att kassaservicen har förändrats för att det inte fanns någon efterfrågan är det en sanning med stor modifiering.

Det är klart att vi som vanliga konsumenter i yrkesaktiv ålder har väldigt små behov av att besöka kassaservice. Förslag om att förändra kassaservicen har dykt upp tidigare, och vi socialdemokrater har sagt nej till det. Det må vara att man som frisk medelålders person inte har något behov av kassaservice, men det finns ett stort antal äldre och funktionshindrade och människor på landsbygden som faktiskt behöver den. Det finns också en rätt stor grupp småföretagare på landsbygden som skulle få bekymmer att lämna från sig sina dagskassor om man förändrade detta.

Detta var farhågor som vi framförde när förändringen genomfördes. Då lovade man från regeringens sida att man naturligtvis skulle ta det i beaktande och följa upp det. Tyvärr tvingas vi nu säga: Vad var det vi sade? Äldre och funktionshindrade och människor som saknar bil på landsbygden blir nu utan kassaservice i många fall. Tre mil kan man inte ta sig som äldre om man inte har bil. Man blir alltså beroende av att andra människor sköter ens kontanthantering. Det är inte bra.

Ännu värre är det att man helt har bortsett från småföretagarnas behov av att hantera dagskassor. Jag har under de år jag har suttit i riksdagen vid några tillfällen ägnat mig åt att åka med lantbrevbärare. Varje gång jag har gjort det har jag kunnat konstatera att det finns ett stort behov hos småföretagare – det kan vara turistföretag, små verkstäder eller annat på landsbygden – av att kunna lämna sina dagskassor. Detta har regeringen helt lämnat åt sidan.

Det är verkligen ingen småföretagarvänlig politik som den här regeringen för, åtminstone inte när det gäller småföretagarna på landsbygden. Nu kommer detta med företagscentren som en ytterligare försämring för småföretagen. Det är djupt oroande. Jag förstår inte hur Centerpartiet,

som tidigare har slagits för landsbygdens överlevnad, kan leda en sådan utveckling.

Det är klart att ministern kan säga att det är Postens sak att själv organisera detta. Så säger man om man abdikerar. Man har faktiskt ett ansvar i riksdag och regering för att se till att de statliga verksamheterna fungerar, så att det finns service i hela landet.

Hela landet ska leva, sade Centerpartiet förr, men det tycks vara bortglömt i dag.

Anf. 43 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Låt oss ta den bredare debatten.

De här förändringarna för Posten, för företagscenter och för Svensk Kassaservice, har delvis samma orsak. De beror naturligtvis på förändrade mönster hos människor i landsbygd såväl som i staden, men det bortser Hans Stenberg och Peter Hultqvist från.

När det gäller Svensk Kassaservice har vi regler för att tillgodose behoven hos äldre och funktionshindrade, så kom inte med sådana slarviga påståenden! När det gäller dagskassor för företag finns en pågående tillsyn just med anledning av att det där tar längre tid innan marknaden kommer in. Där har vi en tillsyn för att se hur det hela utvecklas.

Men låt oss komma tillbaka till diskussionen om företagscentren. Matematiskt, kära Hans Stenberg och Peter Hultqvist, är väl 1 700 postombud mer än 337 företagscenter? Stämmer inte det? Det är detta som är poängen med att skapa förutsättningar för att Posten ska ha en bra tillgänglighet. Det är ett ansvar som Post- och telestyrelsen har. Det finns ingen USO-tjänst här, men Post- och telestyrelsen har i ansvar att följa och se till så att det finns en tillgänglighet för konsumenterna.

Posten använder uppenbarligen ett tänk där man skapar förutsättningar genom att nyttja postombud precis på samma sätt som man har gjort med pakethantering för privatpersoner. Det blir till och med bättre öppettider. Det blir en sådan mix som Peter Hultqvist efterfrågar, där det finns fler verksamheter inom ett och samma område och det till och med kan bli ökad tillgänglighet för den enskilde företagaren.

Vill man inte lyssna på argument, och vill man inte se att det sker förändringar – den här regeringen skapar bra och bättre förutsättningar för att knyta ihop landet och människor på ett aktivt sätt i stället för att bara sitta på kammaren och studera hur förändringen sker – kommer den här debatten naturligtvis inte att utmynna i något.

Det arbete som Posten nu gör kommer att pågå under tre år. Enligt den information som man så här långt har gett Post- och telestyrelsen är det ett arbete som kommer att innebära att 337 företagscenter ersätts med i runda tal 1 700 postombud runt omkring i landet.

Anf. 44 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Ministern undviker konsekvent att föra in Högdahls utredning när det gäller nedläggningen av företagscenter. Varför kan man inte vänta ett tag med detta och sätta in det i en helhet, som Högdahls utredning förespråkar? Det handlar om hur man bygger en statlig struktur som garanterar en likvärdig service för hela landet. Då får riksdagen och regeringen säga sitt först, och därefter får de statliga verken agera.

Hans Karelius är kranförare. Han jobbar på olika orter i Sverige och i andra länder. Sina brev, räkningar och paket hämtar han på företagscenter på Skomakargatan. Jag har dem på poste restante, säger han. Hur det blir med den tjänsten i fortsättningen vet han inte. Det känns oroande. För oss som är i väg och jobbar är det nödvändigt att kunna lösa det här med posten på ett vettigt sätt, säger han.

Jag vet inte om man kommer att klara av att överföra postboxar och all den service som finns på ett företagscenter till ICA-butiker, bensinmackar eller andra postombud och samtidigt kunna garantera att kvaliteten håller samma nivå. Det är för mig okänt, och jag skulle vara förvånad om ministern med omedelbar verkan kan garantera det också.

Här river man upp en infrastruktur. Man säger att man ska ersätta den med något annat som fungerar bra, men det finns över huvud taget ingenting vi kan se som i dag garanterar detta. Det är liksom ett oskrivet kort. Man har inte fört någon dialog med kunderna, och man överdriver när det gäller resonemanget kring att det här är tjänster som inte skulle nyttjas.

Men varför kan man inte vänta till dess att Högdahls utredning har blivit behandlad och analyserad? Då skulle man kunna presentera en helhet när det gäller den statliga infrastrukturen, hur den ska se ut för att man ska kunna erbjuda en service över hela landet – och där ingår även Posten.

Anf. 45 HANS STENBERG (s):

Herr talman! Ministern säger att det inte finns något behov av kassaservicen, och därför är den i princip avskaffad. Man måste följa utvecklingen.

Det är klart att man måste följa med i den tekniska utvecklingen, men när det gäller kassaservicen har man gjort en ordentlig utvärdering av det här och konstaterat att det finns stora brister.

När man pratar med regeringsföreträdare i trafikutskottet, där vi hanterar den här frågan, medger de öppet att det finns brister som ska rättas till. Regeringen bereder frågan. Frågan är: Hur länge ska man göra det? Hur länge ska företagare på landsbygden vara utan möjlighet att hantera sina dagskassor på ett vettigt sätt?

Länsstyrelsen i Norrbotten påpekade det här för regeringen i juni förra året. Jag tycker att det finns all anledning att ta det här på allvar, för det är ett stort bekymmer, inte för väldigt många människor, inte för majoriteten av människorna i landet, men för ett antal äldre personer på landsbygden i glesbygd är det här ett reellt bekymmer. Framför allt är det ett stort bekymmer för ett antal småföretagare på landsbygden.

Då borde regeringen faktiskt ta tag i den här frågan och snabbt göra någonting åt detta. I stället låter man Posten genomföra ytterligare försämringar för småföretagarna. Det känns väldigt konstigt och väldigt passivt från regeringen. Man sitter bara och tittar på i stället för att ta ledningen i arbetet.

Anf. 46 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Jag förstår att Hans Stenberg gärna vill blanda ihop saker och ting här.

Nu är det så att vi har en upphandling när det gäller tjänst, motsvarande den som var för Svensk Kassaservice, till äldre och till funktionshindrade. Vad gäller dagskassor för företagen skedde det ingen upphandling av den anledningen att vi tror att det just inom det området kommer att utvecklas service på den normala marknaden. Det tar alltid tid i den omställningen. Det är därför som vi följer det ärendet så noga tillsammans med länsstyrelserna i ett antal områden. Det handlar också om att ge incitament för att det ska ske, att det ska träda in aktörer vad gäller hantering av dagskassor för företagare.

Det arbetet är också mycket tydligt destinerat till Post- och telestyrelsen. Man arbetar mycket tydligt med det. För jag är oerhört medveten om vikten av att vi har service i hela landet. Därmed inte sagt att den ser exakt likadan ut.

Vad gäller Högdahlsutredningen har Peter Hultqvist ställt interpellationer om den, tror jag, vid ett flertal tillfällen tidigare. Mats Odell som ansvarar för den har också svarat på detta.

Jag går då tillbaka till Postens förändrade service vad gäller företags-tjänster. Detta utvecklas under en treårsperiod, enligt det underlag som Post- och telestyrelsen har fått av Posten. Egentligen skapar man fler postombud, 1 700 gentemot 337. Det kan kanske just vara det som är utvecklingen för att skapa den här flexibiliteten, som Peter Hultqvist efterfrågar.

Sedan kommer Högdahlsutredningen att hanteras. Den är på remiss nu, och den kommer att hanteras av Mats Odell.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 2009/10:222 om information om trådlös teknik

Anf. 47 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Jan Lindholm har, som jag tolkar det, frågat om jag har för avsikt att verka för att medborgarna via webben ska få tillgång till kartor över exponering från telemaster, repeatrar och telefonantennor – något som kanske enklast kan sammanfattas med begreppet mobilbassstationer. Jan Lindholm frågar också om jag i så fall avser att verka för att en sådan tjänst tas i drift innan Post- och telestyrelsen stänger sin tjänst Sändarkartan.

Elektromagnetiska fält är något som finns runt om oss i vår vardag och som kommer från många olika källor. Många av dessa källor är naturliga. Andra är följderna av tekniska installationer, men mobiltelefoni är bara en av dessa.

Den myndighet som har det övergripande ansvaret inom hela området strålskydd är Strålsäkerhetsmyndigheten. Myndighetens tillsyn innefattar således även exponering från mobiltelefoni. Enligt Strålsäkerhetsmyndighetens bedömning finns det inte några vetenskapliga belägg för att mobil telekommunikation förorsakar några skadliga hälsoeffekter så länge rekommendationerna från Internationella strålskyddskommisionen för icke-joniserande strålning inte överskrids.

Post- och telestyrelsens webbtjänst Sändarkartan togs ur drift den 4 januari i år, och myndigheten har inte lagstöd att begära in uppgifter från operatörerna om var deras basstationer finns. De medborgare som har frågor om basstationers placering och mobilnätens täckning får i stället fortsättningsvis vända sig till respektive operatör. Enligt min uppfattning finns det i nuläget inte skäl att överväga en ny karta med uppgifter om mobilbasstationer. Som jag nyss anförde kommer elektromagnetiska fält från en rad källor. Jag är fullt medveten om att det finns människor som upplever problem relaterade till elektromagnetiska fält, och det är därför självklart att forskningen och våra myndigheter ska följa utvecklingen på området aktivt. Jag utesluter därför inte att det i framtiden kan komma att bli aktuellt att diskutera om det finns behov av ökad och kanske sammanställd information om olika källor till elektromagnetiska fält. Något skäl att särskilt peka ut mobilbasstationer i det här sammanhanget ser jag däremot inte, till skillnad från Europaparlamentets majoritet, att det finns.

Anf. 48 JAN LINDHOLM (mp):

Herr talman! Jag vill först tacka för det snabba svaret på min interpellation. Det är mycket riktigt som ministern påpekar i svaret att det finns många källor runt oss i vår vardag som orsakar elektromagnetiska fält.

Men till för ungefär 30 år sedan var de källorna naturliga källor, distribution av likström och växelström, belysning, analoga kommunikationssystem, som radio och tv på den tiden, men även transformatorer, generatorer och motorer av olika slag. Den digitala tekniken fanns då till största del i laboratoriemiljö.

Ministern gör, herr talman, samma misstag som många ministrar har gjort tidigare. Man inser inte att digital teknik är någonting för biologin helt främmande. Som tur är blir Sveriges myndigheter alltmer ensamma och isolerade om den uppfattningen. Allt fler länder i vår omgivning inser att digital teknik är skadlig.

Ministern lutar sig på den svenska Strålsäkerhetsmyndigheten, som vägrar att redovisa den vetenskapliga osäkerheten i sina egna uttalanden. Det strider faktiskt mot EG-rätten. Enligt EU:s regelverk ska en myndighet komplettera sina rekommendationer och gränsvärden med att redovisa den vetenskapliga osäkerheten i det underlag man använder.

I ett WHO-projekt har man sammanställt forskningen på området och konstaterat att det finns tusentals forskningsrapporter som visar på ett samband mellan digital teknik och ohälsa. Men all den forskningen vägrar alltså Strålsäkerhetsmyndigheten att redovisa både för oss beslutsfattare och för allmänheten på sin hemsida.

Flera av EU:s medlemsländer har infört betydligt strängare regler än dem som vi i Sverige håller fast vid när det gäller strålningsnivåer från digital teknik. Sverige är kanske snart ensamt om att hålla fast vid den av elektronikindustrin infiltrerade vetenskapspanelen ICNIRP:s gamla rekommendationer.

När exempelvis EU-parlamentet den 4 september 2008 antog ett uttalande om en översyn av den europeiska handlingsplanen för miljö för perioden 2002–2004 räknade man upp ett antal nya sjukdomssyndrom som man ser på med mycket stort allvar. Bland dem fanns överkänslighet mot elektromagnetisk strålning.

EU-parlamentet har även ställt sig bakom slutsatserna i det stora bio-initiativet och trycker då särskilt på att de gamla gränsvärdena från 1999 nu faktiskt har spelat ut sin roll. EU-parlamentet säger tydligt att nya gränsvärden måste tas fram där man bland annat tar hänsyn till icke-joniserande strålning från den nya tekniken.

EU-parlamentet beslutade förra året med en förkrossande majoritet, 559 röster mot 22, att begära av medlemsstaterna att de ser till att det finns information om exponering för elektromagnetiska fält. Observera att man beslutade att begära, vilket är mycket starkare än att rekommendera medlemsstaterna. Då poängterade man särskilt strålning från telemaster, repeatrar och telefonantennor. Man nämner också kraftledningar.

Att man poängterar det beror just på att den okunskap finns som ministern redovisar i sitt svar. Det är alltför många som fortfarande inte känner till att även mikrovågor är ett problemområde. Det är inte för att speciellt fokusera på mobiltelefonin som ministern vill påskina i sitt svar. Det krävs för att man ska förstå att det ingår i paketet, så att säga.

Då kan man undra när nu en sådan övertygande majoritet i EU-parlamentet ställer en sådan här begäran till medlemsländerna vad motivet är till att ministern anser att Sverige ska vara ett svart hål på den europeiska exponeringskartan.

Anf. 49 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Jag tackar Jan Lindholm för interpellationen. Jag vet att det är många som har funderingar och frågor kring de här områdena.

Jag går tillbaka till interpellantens kritik mot att hänvisa till forskningen. Även Europaparlamentet hänvisar i sitt beslut till att det är oerhört viktigt att följa forskningen. Det finns inte något från forskningens sida när det gäller den specifika situationen med strålning från mobilmaster.

Man måste också komma ihåg att Europaparlamentets resolution i sig inte är bindande, utan det är en rekommendation från parlamentets sida om hur medlemsstaterna kan agera. Jag vill nog påstå att kommentaren om att Sverige ska vara ett svart hål inte är med sanningen överensstämmande.

Jag vill vara mycket tydlig och påpeka att Sverige naturligtvis följer de internationellt erkända gränsvärdesrekommendationerna för exponering av radiofrekventa fält. Vi lever upp till de säkerhetsmarginaler som är överenskomna mellan Europaparlamentet och rådet.

Det är som inom alla områden viktigt för myndigheter och organisationer att föreskrifter är vetenskapligt belagda. Det hänvisar vi till i andra sammanhang. Det är därför som jag säger till interpellanten Jan Lindholm att det är viktigt att vi följer forskning och utveckling på det här området. Skulle det visa sig att vi behöver vidta åtgärder kommer vi naturligtvis att ta till oss det.

Vad det gäller informationen som interpellanten efterlyser är inte operatörerna längre skyldiga att rapportera in uppgifter om var basstationerna är placerade. Det beror i grunden på att själva avgiftssystemet har förändrats. Därför finns det inte en naturlig koppling till att PTS begär in de uppgifterna från operatörerna. PTS har heller inte längre lagstöd för att begära in uppgifterna.

Den 4 januari togs Sändarkartan ur drift. Innan man gjorde det tog PTS ansvar för att göra en undersökning av besökarna på kartan just för att man skulle ha ett underlag för att värdera hur många det var och vilket intresse som fanns att följa informationen på Sändarkartan .

Anf. 50 JAN LINDHOLM (mp):

Herr talman! Många av dem som i dag sitter på ensliga platser runt om i vårt land där de har hittat sin radioskugga, ofta i något kraftigt kuiperat landskap, är de som vi har att tacka för att vår industri klarade övergången från tung basindustri till högteknologi. Jag tycker att det är skandalartat att vi i riksdag och regering inte lyssnar på dessa människor.

Många tror att det handlar om människor som av olika skäl vill vara utanför samhället. Men har man rest runt och träffat dem vet man att många av dem är före detta ingenjörer på Saab eller Ericsson. De kan också ha varit ansvariga för datautvecklingen på Försäkringskassan eller något stort försäkringsbolag. Jag tycker att vi borde lyssna på den kunskap de människorna har som har satsat sitt liv och sin energi på att se till att vårt samhälle blev modernt.

Anser regeringen rent krasst att de ungefär 3 000 personerna som är allvarligt skadade av strålning från elektriska installationer av olika slag inte längre har något värde över huvud taget? Anser man att de ett par hundra som varje år tillkommer i den här gruppen är någon form av svinn i befolkningen som man får lov att räkna med?

Då kan man undra om det finns några andra motiv som man skulle kunna föra fram för att regeringen skulle förstå att det är viktigt att följa EU-parlamentets begäran. Nu har vi hittills bara diskuterat dem som behöver informationen för att klara livhanken. Det är det som det handlar om för dem. Det är de som behöver den här informationen för att kunna någon gång ibland resa till vänner och bekanta utan att utsätta sig för alltför stora hälsorisker.

Det finns ett annat intresse också. Det finns en turistnäring i det här landet. Det är inte så ovanligt att man arrangerar event där en del i spänningen är att vara utanför mobiltäckningen. Det är en variant. Det är människor som vill titta på kartorna för att se vart de kan åka för att slippa telefonin för att de helt enkelt tycker att det är spännande.

Det finns också många som kommer till Sverige och vill försäkra sig om att de inte hamnar utanför. Det är minst lika intressant att informationen finns sammanställd enhetligt någonstans när man åker på semester från Holland eller Tyskland med en husbil till Sverige. Man ska då kunna övernatta och planera sin resa så att man kan koppla upp sig och jobba de timmar som man kanske behöver varje dag för att klara sitt företag.

Så det finns helt andra skäl som man skulle kunna använda för att motivera att det här är en väsentlig information. Jag tycker att ministern tar det lite lättvindigt när jag påpekar att Sverige riskerar att bli ett svart hål på den europeiska kartan. Det här är information som är av samma vikt som väginformation och väderinformation för den som planerar en resa.

Det gäller alltså både dem som har problem med att tekniken stör deras hälsa och människor som har nytta av att veta att tekniken fungerar där de tänker resa.

Anf. 51 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Interpellationen var inriktad på Sändarkartans vara eller inte vara och den information som finns där. Jag tror att jag har varit tydlig med att förklara att det i dag inte finns någon skyldighet för operatörerna att lämna in någon som helst information om var basstationerna är placerade.

Den förändringen beror på att PTS eget avgiftssystem har förändrats. Alltså har man förenklat detta och hanterar det på ett annat sätt. Då finns det heller ingen lagstiftning för att begära in den typen av uppgifter.

Jag kan hålla med Jan Lindholm om man vidgar perspektivet och det finns olika intressenter. Post- och telestyrelsens förändringar vad gäller servicen via Sändarkartan ledde till att man gjorde en undersökning om användningen av Sändarkartan. Innan man stängde den gjorde man en utvärdering och utredning av hur många som besökte den och skälet till att de besökte hemsidan, vilken information de var ute efter. Det huvudsakliga skälet för de besökare som svarade var ju att de ville kolla mobil-täckningen och alltså inte uppgifter om strålning i sig. Det perspektivet har Jan Lindholm en poäng i. Inte desto mindre gjorde man värderingen att efterfrågan inte var så stor och har i dagsläget inte valt att ersätta den informationen med någon annan.

Jag vill också gå tillbaka till Strålsäkerhetsmyndighetens ansvar. Jag hoppas verkligen att Jan Lindholm och jag kan vara överens om att vi trots allt ska bygga våra beslut om lagar på forskning och vetenskapliga rön. Strålsäkerhetsmyndigheten har ett vetenskapligt råd som har till uppgift att just följa den nationella och internationella forskningen på det här området. Jag tror att det är oerhört viktigt att vi har en myndighet som har det ansvaret.

I dag hänvisar man till att det inte finns några vetenskapliga belägg för att mobiltelekommunikation förorsakar några skadliga hälsoeffekter, vare sig från basstationerna eller från mobiltelefonerna, så länge rekommendationen från Internationella strålskyddskommissionen för icke-joniserande strålning inte överskrids. Det är ju ett pågående arbete.

Det är klart att undan för undan, precis som Jan Lindholm hänvisar till, förändras också vår användning av teknik. Det är därför forskningen fortsatt ska ha ett sådant här fokus för att se om det kommer att ske några förändringar och andra rekommendationer.

Anf. 52 JAN LINDHOLM (mp):

Herr talman! Jag tycker att det är magstarkt och lite oförskämt att försöka påstå att det skulle finnas någon vilja till ovetenskaplighet från min sida. Det är det som är kritiken mot Strålsäkerhetsmyndighetens brist på vilja att redovisa minoritetsåsikter i forskarvärlden, att det är ovetenskapligt. De följer alltså inte EU-reglerna. Man är som myndighet skyldig att redovisa minoritetssynpunkter, alltså att redovisa den vetenskapliga osäkerheten i sitt påstående.

Det finns över 3 000 forskarrapporter som WHO har registrerat. Det finns ett biouniversitetsinitiativ och det finns en holländsk rapport som diskuteras ganska mycket, men all den information som ifrågasätter det självsäkra påstående som Strålsäkerhetsmyndigheten har på sin hemsida saknas. Man är inte vetenskaplig om man inte redovisar osäkerheten i sitt påstående.

Det innebär att de domstolar som dömer tittar på fakta men inte får tillgång till underlaget. De kan alltså inte själva göra en riskbedömning. När man gör en riskbedömning måste man ha tillgång till vad uttalandet baserar sig på. Då måste man veta vilka minoritetssynpunkter som finns. Jag tycker att det är allvarligt att jag får den kritiken ibland.

Jag vill avsluta snabbt. Jag har en bok här. Ministern säger: ”Jag är fullt medveten om att det finns människor som upplever problem” relaterade till strålningsfrågor. ”Upplever”! De som har skrivit den här boken är några av de mest kända pedagogerna i landet. De har djupintervjuat ett antal människor. Det är inte så att man ”upplever”.

Det är faktiskt människor som kämpar för sitt liv det handlar om. Det här är ett allvarligt problem. Det här är människor som har satsat på Sverige, som har jobbat stenhårt med att utveckla den teknik som sedan visat sig vara skadlig för dem själva just därför att de har lagt ned nästan hela dygnet på den. De har jobbat övertid. De har jobbat nätter. De har varit entusiaster. Och så händer det på bara några dagar när de har ansträngt sig för mycket. Alla vi som jobbar hårt, som ministern gör och som vi alla i den här församlingen gör, måste vara aktsamma. Läs den här boken! Den är väldigt nyttig. Här finns en del av de tydliga, tidiga signaler som man bör känna till för att man inte ska drabbas själv.

Anf. 53 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Interpellationen bygger på den information som PTS har ansvarat för vad gäller Sändarkartan. Det är det som är orsaken till den här interpellationen och att jag är den som också svarar på interpellationen. Det är det sambandet som finns. Naturligtvis har jag då starkt fokus på det som interpellationen inriktade sig på, behovet av att det finns en karta som man kan följa och få information från. Det är det som jag hänvisar till i svaret. I dag finns ingen lagparagraf som ger Post- och telestyrelsens möjlighet att ta in den här informationen.

Den andra delen är att man gjorde en mycket tydlig analys, en undersökning av hur många som faktiskt efterlyste och efterfrågade Sändarkartan och den information som fanns där.

De här två anledningarna resulterade i ett beslut från Post- och telestyrelsen att släcka ned den kartan.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellation 2009/10:223 om IMO:s svavelregler

Anf. 54 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Hans Stenberg har frågat mig om regeringen kommer att agera för att antingen ändra de av IMO beslutade svavelnivåerna eller uppskjuta ikraftträdandet av beslutet.

Frågan är ställd mot bakgrund av det beslut om skärpta regler för svavelhalt i marint bränsle som enhälligt beslutades i IMO i oktober 2008. Såväl medlemsländer som sjöfartsorganisationer har aktivt deltagit i det intensiva arbete som har pågått under många år.

Sjöfartsverket har haft i uppdrag att efter hörande av en expertgrupp utvärdera vilka konsekvenser IMO:s nya regler för utsläpp till luft kommer att få för svenskt näringsliv. Konsekvensanalysen har remitterats och remissinstanserna har framfört en hel del kritiska synpunkter på rapporten. Kritiken berör framför allt de faktiska effekterna beträffande miljöpåverkan, företagande och transporter och att det därmed är svårt att bedöma konsekvenserna för svenskt näringsliv utifrån de analyser som har gjorts.

Jag har tagit till mig de framförda synpunkterna, men eftersom konsekvensutredningen bedöms innehålla brister är det för osäkert att redan nu dra slutsatser vad gäller storleksordningen på de ökade kostnaderna.

Som jag tidigare svarat Hans Stenberg i hans skriftliga fråga (2009/10:381) om IMO:s svavelregler, har frågan om skärpta krav av svavelhalten i marint bränsle stått högt på miljödagordningen och ett intensivt arbete har pågått i många år. Utsläpp av svaveloxid ger stora problem. Frågan om svaveloxider lyder under så kallad exklusiv unionskompetens eftersom den regleras i EG-direktivet om svavelhalten i marina bränslen. EU-kommissionen har aviserat att de avser att revidera EG-direktivet om svavel i marint bränsle. I det arbetet kommer IMO:s beslut att beaktas. För närvarande arbetar kommissionen med framtagandet av flera konsekvensutredningar i frågan.

Jag har i mitt tidigare svar också sagt att jag delar uppfattningen att det är mycket olyckligt att IMO:s regler innebär att det kommer att vara skillnad mellan de krav som ställs i norra Europa jämfört med övriga Europa. Jag vill därför ännu en gång understryka vikten av ett enhetligt europeiskt angreppssätt i den här frågan. I den översyn som kommissionen nu gör ingår också att se över frågan om utseende av ytterligare kontrollområden.

I nuläget avser jag därför att invänta EU-kommissionens konsekvensutredningar innan jag eventuellt vidtar ytterligare åtgärder i frågan.

Anf. 55 HANS STENBERG (s):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka för svaret på interpellationen, även om det är häpnadsväckande passivt till och med för att komma från infrastrukturministern.

För att undvika missförstånd vill jag tydligt säga att det är väldigt bra att IMO skärper svavelreglerna. Det är helt ohållbart att fortsätta som i dag. Det jag tycker är tråkigt i det hela är att man fortsätter att tillåta 3 ½ procents svavelutsläpp internationellt fram till minst 2020, förmodligen när vi 2025 innan man får ned den halten.

Jag tycker också att det är helt riktigt att ställa strängare krav på svavelutsläpp inom SECA-området och Östersjön. Även om huvudproblemet i Östersjön är övergödning påverkar svavelutsläppen försurningen, och det är ju ett allvarligt problem. Därför är det rätt att skärpa kraven och få ned dem till 1 ½ procent, som vi har i dag.

Problemet uppstår när man väljer att gå ned till 0,1 procent 2015. Det är problematiskt eftersom ingen ordentlig konsekvensanalys gjordes före beslutet. Hela förhandsdiskussionen handlade om att gå ned från 1 ½ procent till 0,5 procent. Det var ingenting som industrin jublade över, men det gick att leva med. Det är en dramatisk skillnad mellan 0,5 och

0,1 procent när det gäller kostnaderna eftersom det är fråga om en helt annan typ av olja med ett helt annat pris.

Jag betraktar beslutet inom IMO, som vad jag har förstått fattades under en nattmangling, som ett misstag. Man ville vällovligt göra en insats för miljön men insåg inte konsekvensen. Ministern säger att det finns osäkerheter om kostnaderna. Visst finns det. Sjöfartsverket pekar på ett spann mellan 13 och 28 miljarder. Oavsett om det är 13 eller 28 miljarder blir det en oerhörd belastning, konkurrensnackdel, för svensk industri. Det blir fullkomligt absurt när det blir billigare att frakta papper och pappersmassa från São Paulo till Rotterdam än vad det blir att frakta papper och pappersmassa från Sundsvall till Rotterdam. Det kan inte vara riktig miljöpolitik.

Om ingen ändring av beslutet sker leder det ofrånkomligen till kraftigt minskade industrinvesteringar i Sverige, framför allt inom pappersindustrin – det är den som drabbas mest. Dessutom kommer det att bli en övergång från sjö- till landtransporter. Det tror jag ingen önskar av miljöskäl, särskilt inte med tanke på att vi har ett överbelastat järnvägsnät. Detta kommer att leda till att vi får en hel del som går på lastbil i stället för på sjön. Det kan inte vara rätt ur miljösynpunkt.

Därför ser jag det som absolut nödvändigt att regeringen agerar kraftfullt inom IMO. Endera för att skjuta upp ikraftträdandetidpunkten så att man hinner bygga ut raffinaderikapacitet eller liknande, eller för att nöja sig med 0,5 procent 2015 och skjuta 0,1 procent på framtiden.

Det här känns oroande. Det känns inte som om ministern har insett allvaret i detta för svensk industri. När man vill avvakta EU:s agerande undrar jag om man översatt och skickat över Sjöfartsverkets rapport till EU så att den finns med som underlag för EU:s bedömningar.

Anf. 56 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Det här är en oerhört viktig fråga, och det är en bra interpellation. Då kanske vi kan reda ut en del saker. Nu kommer de traditionella slängarna från Hans Stenberg om den häpnadsväckande passiviteten från regeringens sida. Det är kanske så att Hans Stenberg blir svaret skyldig.

Sverige har arbetat mycket aktivt för strängare regler för miljön, såväl till lands som till havs. Det resultat som uppnåddes 2008 var ett resultat av 20 års arbete av såväl borgerliga som socialdemokratiska regeringar.

Sjöfarten är viktig för Sverige, som är ett exportberoende land. Men Hans Stenberg sticker huvudet i sanden. Vi kan inte blunda för den miljöeffekt som sjöfarten orsakar. Jag tror att Hans Stenberg till och med har glömt bort sin tidigare motion om vikten av att vidta åtgärder för att minska sjöfartens miljöpåverkan och luftutsläpp.

Det finns forskningsmaterial som visar att uppemot 27 000 människor i Europa dör i förtid på grund av utsläpp som sjöfarten orsakar årligen. Det är uppenbarligen så, Hans Stenberg, när jag tolkar uttalanden i medierna, att Socialdemokraterna lämnar engagemanget för miljöåtgärder i Östersjön. Jag trodde att oppositionen ställde sig bakom regeringens höga ambitioner vad gäller Östersjöstrategin, men så är det uppenbarligen inte. Hans Stenberg kan också svara om det är den samlade oppositionen som kritiserar regeringen för passivitet.

Svavelhalten i bränslet för sjöfarten är en exklusiv gemenskapsrätt. Det innebär att EU fattar beslut med kvalificerad majoritet, och inget EU-land har möjlighet att stå utanför. Det gäller både Finland och Estland, som har nämnts här.

Jag är den första att beklaga att det under en viss tid kommer att råda olikheter i miljökrav mellan olika delar av EU. Sverige har aktivt drivit frågan att hela EU ska tillämpa samma miljökrav. Det är viktigt att minska mängden förtida dödsfall bland människor Europa. Det anser i alla fall regeringen. Det är också viktigt för svensk industri att vi ska ha samma konkurrensförutsättningar i EU. Det är därför jag driver att det ska vara samma krav i hela EU.

Det är också viktigt att säga att det pågår förändringar i världen. USA och Kanada har också ansökt hos IMO om att få till stånd samma skärpta miljökrav på bränsle.

Med hänvisning till det jag sade inledningsvis väntar vi på EU-kommissionens konsekvensanalys. Det är viktigt att i sammanhanget lyssna på den industri som nu kritiserar beslutet. Det skedde inte så fort och snabbt som Stenberg hänvisar till. Framför allt har näringslivet via Redareföreningens organisation aktivt funnits med vid beslutsfattandet.

Det är inte aktuellt att vi ska ignorera internationellt bindande avtal. Det vore naturligtvis katastrofalt för Sveriges anseende. Vi tänker fortsätta att driva att Sverige är en framstående miljönation och därmed också driva frågan om att förbättra miljön i Östersjön.

Anf. 57 HANS STENBERG (s):

Herr talman! Det här var klarläggande. Det har tidigare sagts från regeringsföreträdare att beslutet inom IMO var mer eller mindre ett misstag och hade fattats utan regeringens vetskap. Men uppenbarligen har regeringen gett tydliga direktiv till Sjöfartsverkets förhandlare att det är 0,1 procents svavelnivå som ska gälla, och det är det som verket har genomfört. Det är bra att det förtydligandet görs från regeringens sida.

Jag tar mig nästan för pannan när regeringen blandar ihop EU:s inflytande på frågan med IMO:s. Det är ändå statsrådets kompetensområde. Vet hon inte vilka som utfärdar reglerna för internationell sjöfart? EU reglerar i och för sig svavelutsläpp för inomeuropeisk trafik, men när det gäller internationell trafik är det IMO:s regler som gäller. De gäller faktiskt också länder inom EU. Det är IMO:s regler som gäller, inte EU:s.

Sedan kan man säga att man ska verka för att reglerna ska gälla överallt. Min gissning är att det inte ens finns förslag om att gå ned till 0,1 procent i övriga EU. Det finns förslag om att tidigast 2020 gå ned till 0,5 procent. Det är en nivå som man kanske kan klara här nu. Sedan har man sagt att alla länder drabbas lika. Men i praktiken är det inte så. Det beror på hur lång väg man ska gå med den lågsvavliga oljan med ett helt annat pris. Därför är det i praktiken Finland, Sverige och Baltikum som drabbas. Övriga EU-länder påverkas så marginellt att det inte har någon betydelse i praktiken. Det beror på hur transportmönstret ser ut. Det är skrämmande att statsrådet är så okunnig om svensk industris konkurrensförhållanden.

Sedan påstår statsrådet att det här är noga förberett. Men det är det inte. Man förde en lång och intensiv diskussion om att gå ned från 1,5 till 0,5 inom SECA-området.

Den diskussionen var förankrad. I vanlig ordning protesterade naturligtvis industrin mot det, men den kunde leva med det. Nu har vi dock lagt oss på en nivå som inte går att leva med.

Det är klart att Sverige ska leva upp till internationella överenskommelser, men överenskommelserna har kommit till på ett sådant sätt att det om Sveriges riksdag hade tagit beslutet och berett det på detta sätt faktiskt hade varit olagligt. Det hade stridit mot grundlagen att först ta ett beslut och sedan utreda konsekvenserna. Det finns mycket goda grunder för att göra en omprövning av detta beslut. Följden av det blir inte ens miljömässiga förbättringar, för investeringarna tvingas ut till länder där man kommer att fortsätta använda olja med 3 ½ procents svavelhalt. Det tvingar svensk industri att gå över till lastbilstransporter i stället för sjötransporter. Det är inga miljövinster.

Det enda detta leder till är att man tar död på investeringarna i svensk skogsindustri. Jag som kommer från en region där vi faktiskt lever på skogsindustri – jag kommer från ett land som är beroende av skogsindustrin – måste reagera när jag ser att det går snett i diskussionen.

Anf. 58 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Det har under 20 års tid pågått ett kraftfullt agerande från flera olika svenska regeringar för att förbättra miljön i Östersjön. Det är naturligtvis så att det steg för steg innebär att man hamnar i konkretiseringar. Uppenbarligen är det så att Hans Stenberg lämnar dessa ambitioner. Hans Stenberg svarar inte på frågorna om han är talesman för oppositionen och om han lämnar tidigare beslut i riksdagen vad gäller miljömål och i stället fullständigt nonchalerar arbetet med att förbättra miljöaspekterna.

Vad gäller EU-kommissionen vill jag upprepa följande: EU-kommissionen har aviserat att de avser att revidera EG-direktivet om svavel i marint bränsle. I det arbetet kommer IMO:s beslut att beaktas. Detta arbete om en revidering av svaveldirektivet inleddes under 2009 och är en del av den revidering och det konsekvensanalysarbete som pågår i kommissionen. Det är en del av översynen av svaveldirektivet. Det är välkommet, eftersom jag i en fråga ställer mig bakom det Hans Stenberg säger: Det är naturligtvis oerhört viktigt att vi har rätt underlag och rätt analys av vilka effekter det får för svenskt näringsliv.

Nu finns det kritik mot den analys och det arbete som Sjöfartsverket gjorde. Vi skickar iväg det underlaget, men däremot väljer vi att vänta på kommissionens analys av ett antal fördjupningar, till exempel överflyttning av transporter. Det är en del av det man hänvisar till från svenskt näringsliv.

Jag tror att det är oerhört viktigt att det fortsatta arbetet har ett starkt fokus på att vi ska ha likvärdiga villkor i ett EU-perspektiv, men jag tror också att det är viktigt att vi har fortsatt höga ambitioner vad gäller miljöåtagande i Östersjön. Det var bara någon vecka sedan Östersjöländernas regeringschefer samlades för att lägga ytterligare fokus och ambitioner på att stärka miljöåtgärderna och insatserna i Östersjön.

Anf. 59 HANS STENBERG (s):

Herr talman! Åsa Torstensson försöker blanda bort korten ordentligt. Det är betydligt längre än 20 år man har kämpat för Östersjön. Vi står

självklaart bakom de miljömål vi har satt upp för Östersjön. Självklart ska vi ned med svavelhalten i bränslet. Jag vet inte hur många gånger jag har sagt det, men Torstensson lyssnar ju inte.

Jag har själv motionerat om att få ned svavelhalten i bränslet, och jag har interpellat ett flertal gånger, både när vi har haft socialdemokratiska regeringar och nu när vi har den nuvarande regeringen. Problemet har varit att detta bränsle inte ens finns att få tag på ute i Europa. De rederier som har valt att gå över till bränsle med låg svavelhalt har haft stora extrakostnader eftersom bränslet inte har gått att få tag på. Nu tror tydligen Åsa Torstensson att raffinaderikapaciteten kommer att ha byggts ut så kraftigt 2015 att det inte kommer att vara något bekymmer med priser eller annat.

Jag blir häpen när jag hör på Åsa Torstensson. Nu ska man vänta på EU. EU ska beakta vad IMO har kommit fram till, och så ska man baka in det i EU-reglerna. Sedan är allt frid och fröjd. Uppenbarligen upplever hon det så. Det är ju inom IMO vi måste agera för att få en förändring. Det behöver inte vara en ändring på två punkter. Det är fullkomligt orimligt att tillåta 3 ½ procents svavelhalt i den internationella sjöfarten fram till 2020 eller 2025, men det är också orimligt att gå ned till 0,1 procent i SECA-området redan 2015. Att tro att EU som helhet ska agera för att rädda svensk industri när inte den svenska regeringen står upp för den måste jag säga är otroligt naivt.

Anf. 60 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Nej, jag hör inte att Hans Stenberg ställer sig bakom ambitionerna för att förbättra miljön i Östersjön, och Hans Stenberg har fortfarande inte svarat på om han ställer sig bakom de miljömål som riksdagen har antagit eller om han i oppositionens namn nu hänvisar till att man ska frångå miljöambitionerna. Det är nämligen det Hans Stenberg kritiserar regeringen så starkt för.

Jag kommer att fortsätta arbeta i denna fråga, med fokus på att vi ska ha höga miljöambitioner och förbättra miljöperspektivet på transportpolitiken. Det gör jag i nära samarbete med näringslivet. Det är en del av det arbete som nu pågår; EU-kommissionen har naturligtvis en översyn av åtgärderna och vad de kan få för konsekvenser. Det hör i allra högsta grad ihop med det samlade arbetet kring Östersjön.

Återigen, herr talman: Detta är en oerhört viktig och intressant interpellation, och jag hoppas verkligen att vi kan fortsätta denna diskussion så att jag också kan få svar på om Hans Stenberg är oppositionens talesman i frågor avseende miljöåtgärder i Östersjön.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på interpellation 2009/10:179 om vårdnadsbidragets effekter

Anf. 61 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! LiseLotte Olsson har frågat mig vilka åtgärder jag har vidtagit för att följa vårdnadsbidragets utveckling ur både ett barn- och

ett jämställdhetsperspektiv, samt vilka åtgärder jag avser att vidta för att minska segregeringseffekter för kvinnor och barn av vårdnadsbidraget. Jag vill börja med att tacka för frågorna om vårdnadsbidraget och återigen få möjligheten att framföra mina och regeringens värderingar i familjepolitiken och redovisa de åtgärder som har vidtagits.

Sedan vårdnadsbidraget infördes den 1 juli 2008 vill jag påstå att vi har tagit ett steg mot ett barnvänligare Sverige. Vårdnadsbidraget ökar valmöjligheterna och gör det möjligt för fler att anpassa arbetstid och föräldraledighetens längd utifrån barnets behov och föräldrarnas egna önskemål. Den självklara utgångspunkten är att familjepolitiken måste inriktas på att så långt som möjligt fungera för alla barn och alla barnfamiljer. Därför är det viktigt med valfrihet och flexibilitet.

Syftet med vårdnadsbidraget är att möta barnfamiljernas behov. Det är en reform med ett tydligt barn- och valfrihetsperspektiv. Det är vår utgångspunkt att barnomsorg ska organiseras utifrån barnets bästa – inte utifrån förskolans, kommunens eller olika myndigheters behov och önskemål. Barn är olika och behöver olika former av omsorg, i synnerhet när de är små. Förskolan är bra och ska självfallet vara kvar och vidareutvecklas.

Vårdnadsbidraget är frivilligt för kommunerna att införa och deras skyldighet, att enligt skollagen erbjuda förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg med god kvalitet, den kvarstår alltså – oavsett om kommunen har infört vårdnadsbidrag eller ej. Förskolans pedagogiska uppdrag kommer att utvecklas och stärkas i och med regeringens satsningar. Den nya barnomsorgspengen ökar mångfalden i förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen, och ger därmed föräldrar möjlighet att välja den verksamhet som passar dem och deras barn. Och oavsett om föräldrarna uppbär vårdnadsbidrag eller inte kvarstår också möjligheten till deltagande i den öppna förskolan.

Vi tror på föräldrarna. Föräldrarna är de som har huvudansvaret för barnets välbefinnande och som ska se till barnets bästa. Föräldrarna är också de som oftast känner sina barn bäst, och statens roll i sammanhanget är att stödja föräldrarna i deras val. Av barnkonventionen följer bland annat att barnet har rätt att så långt det är möjligt bli omvårdat av sina föräldrar. Barnets bästa ska komma i främsta rummet, och föräldrarna ska i sammanhanget få lämpligt bistånd då de fullgör sitt ansvar för barnets uppfostran. Detta kan innebära såväl stöd som möjliggör omsorg i hemmet som offentligt finansierad förskoleverksamhet.

Vad gäller integration av barn med utländsk bakgrund är jag övertygad om att föräldrarna är de som, utifrån familjens livssituation och barnets behov, har de bästa förutsättningarna att fatta beslut som är till barnets bästa. Detta gäller i de allra flesta fall, och oavsett om föräldrarna kommer från Sverige eller från något annat land. Utrymmet för flexibilitet och valfrihet bör också vara detsamma för alla familjer, oavsett nationalitet och bakgrund.

En annan viktig faktor för språkutveckling och integration av barn med utländsk bakgrund är föräldrarnas språkkunskaper och integration, som i sin tur påverkas av möjligheten till arbete och egen försörjning. Regeringens mest prioriterade fråga är att sätta fokus på jobben och att minska utanförskapet. Min bedömning är att arbetslinjen och regeringens åtgärder på det integrations- och arbetsmarknadspolitiska området kom-

mer att bidra till ökad integration för såväl barn som föräldrar med utländsk bakgrund. Den föreslagna reformen för nyanlända invandrares arbetsmarknadsetablering kommer att vara av stor betydelse. Människors möjlighet till god välfärd och integration i det svenska samhället bygger på förutsättningen att kunna försörja sig själva.

För att följa upp reformen om vårdnadsbidraget har regeringen gett SCB i uppdrag att redovisa statistik om hur vårdnadsbidraget har utnyttjats samt vilka hushåll som har valt att ansöka om bidraget. Återrapporteringen kommer att ske i två omgångar; dels till den 1 oktober i år och dels till den 1 mars 2011.

Då LiseLotte Olsson, som framställt interpellationen, anmält att hon var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav talmannen att Marianne Berg i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 62 MARIANNE BERG (v):

Herr talman! Jag får tacka socialministern för svaret. Det är bara att konstatera att i denna fråga befinner sig ministern och jag i två helt skilda världar, vitt skilda från varandra.

När jag hörde svaret häpnade jag, och jag ska be att få citera ur svaret. Ministern sade att ”vi har tagit ett steg mot ett barnvänligare Sverige” sedan vårdnadsbidraget infördes.

Min fråga blir naturligtvis: Vilka barn har fått ett barnvänligare samhälle? Ministern kan väl knappast mena barnen till arbetslösa och utför-säkrade föräldrar. Vi vet med klarhet att barnfattigdomen ökat med den högerledda regeringen vid rodret. Det är väl inte heller dessa barn som får ta del av ert så kallade barnvänligare samhälle. Att ministern svarar att ett steg mot ett barnvänligare samhälle har tagits sedan vårdnadsbi-draget infördes är ett hån, anser jag, mot många kvinnor och barn.

Låt oss ta en ensamstående kvinna som exempel. Om hon är arbetslös existerar er så kallade valfrihet absolut inte. I stället blir det lite tvång. Vari ligger valfriheten att få välja mellan vårdnadsbidrag och försörjningsstöd? Att prata vitt och brett om valfrihet är en sak, men om det verkligen existerar är en helt annan sak.

Innan ni införde vårdnadsbidraget var det många remissinstanser som var väldigt kritiska. Låt mig ta upp ett par exempel.

Statskontoret framhåller i sitt remissvar att vårdnadsbidraget kommer att minska sysselsättningen bland kvinnor, vilket går tvärtemot ert andra mantra, att sätta jobben först och minska utanförskapet. Skolverket varnade i sitt remissvar för att vårdnadsbidraget kommer att öka den sociala snedrekryteringen till förskolan, och Barnombudsmannen skrev i sitt svar att även små barn faktiskt enligt FN:s barnkonvention har rätt att gå i förskolan.

Tog ni till er detta? Nej, det lyssnade ni inte alls på.

Förskolan är en pedagogisk verksamhet som utvecklar barnets sociala förmåga. Det är i förskolan som grunden för det livslånga lärandet sker. Forskningen visar klart och tydligt att barn riskerar att få sin språkutveckling försenad om de inte går i förskolan. Det gäller särskilt barn till invandrade föräldrar som kanske själva står utanför arbetsmarknaden eller till fullo inte behärskar det svenska språket.

Vi tror på föräldrarna, sade socialministern i sitt svar, och att det är föräldrarna som har huvudansvar för barnets välbefinnande och som ska se till barnets bästa. Jag vet inte hur jag ska tolka det, för det har Vänsterpartiet aldrig sagt emot. Vidare sade socialministern i sitt svar att det är föräldrar som i de flesta fall har de bästa förutsättningarna att fatta beslut om sitt barns bästa, oavsett om föräldrarna kommer från Sverige eller från något annat land. Jag håller med. För oss vänsterpartister är det en självklarhet. Jag förstår inte heller denna del av svaret. Tror eller har socialministern fått för sig att Vänsterpartiet skulle tycka någonting annat?

Vad frågan egentligen handlar om är i stället om det är rimligt och klokt att staten i praktiken betalar för att barn ska hållas borta från förskolan. Jag undrar och kanske kan få svar på: Var finns barnperspektivet i Kristdemokraternas familjepolitik? Var finns det barnvänligare samhället?

Anf. 63 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Det finns egentligen bara en enda sak i det här som förklarar oss, och det är det som kom fram i den första delen i Marianne Bergs inlägg. Hon säger att vi lever i helt skilda världar. Det kan jag skriva under på helt och fullt. I övrigt går vi precis på kollisionskurs när det gäller synen på vad som är bäst för barnen.

Marianne Berg lever i föreställningen att politiker och den politiska majoriteten kan votera om vad som bäst för Kalle, Stina, Mohamed eller någon annan. Sedan ska man trycka in familjerna i den mall som Vänsterpartiet eller den politiska majoritet som de ingår i har så att de passar in. Och passar inte människor in får de korrigeras så att mallen ändå fungerar.

Det är ett synsätt som för mig är helt fjärran, helt främmande. I stället har vi som har förmånen att som förtroendevalda fatta viktiga beslut till uppgift att fatta beslut som kan knyta an till människors vardag och verklighet så att människor kan förverkliga det som de önskar. Om föräldrar envisas, trots en långvarig politik som har sagt motsatsen, att tycka att de själva ska fatta beslut på det här området, och en del människor mot vad Marianne Berg tycker kommer fram till att de vill ta hand om sina barn själva ytterligare några månader när föräldraförsäkringen har gått ut, så tycker jag att de ska ha rätt att göra det. Det tycker inte Marianne Berg, utan här går en knivskarp skiljelinje i svensk politik mellan dem som tror sig veta bättre och dem som omfattas av besluten och som ska bestämma.

Marianne Berg uttrycker sig på ett sätt som är häpnadsväckande, tycker jag. Hon säger att föräldrar betalas för att hålla sina barn från förskola. Med det synsättet skulle man kunna säga: Varför ska föräldraförsäkringen finnas? Varför ska föräldrar över huvud taget uppmuntras att ta ansvar för sina barn? Hur kan det gå en magisk gräns vid 390 dagar? Under de första 390 dagarna uppmuntrar vi, främjar och gillar att föräldrar knyter an till sina barn och barnen till sina föräldrar och får möjlighet att ägna sig åt varandra. Efter den 390:e magiska dagen är det fel, fult, dåligt i varje avseende att ägna tid åt barnen genom att själv stanna hemma ett tag till. Förklara magiken med den tidpunkten. Jag tror att många är intresserade av att höra vari det magiska med den 390:e dagen ligger.

Anf. 64 MARIANNE BERG (v):

Herr talman! Att vi befinner oss i skilda världar skriver jag naturligtvis under på. Det var det jag började med. Men jag trivs väldigt bra i min värld, en jämställd värld. Vårdnadsbidraget är, som Vänsterpartiet och många remissinstanser tagit upp, en kvinnofälla.

En fråga som jag hade till ministern var hur ministern följt upp just utvecklingen av vårdnadsbidraget ur ett barnperspektiv och ur ett jämställdhetsperspektiv. Det duger inte, tycker jag, att bara hänvisa till SCB och säga att de ska komma med statistik i oktober i år och sedan i mars 2011 om hur detta bidrag har nyttjats och vilka som har ansökt. Mer seriöst än så borde väl en uppföljning ske när det gäller en så stor reform.

Att den blev en kvinnofälla kan väl inte ens socialministern – jo, i och för sig – neka till. I dag har ju vårdnadsbidraget funnits i lite mer än ett och ett halvt år, och det har till exempel visat sig att 93 procent av alla som fått vårdnadsbidrag i Stockholm är kvinnor. Denna siffra kommer från tidningen City i Stockholm som ringt runt till stadsdelarna. Artikeln var publicerad denna vecka, närmare bestämt i måndags, den 8 februari. I Skärholmen visade det sig att samtliga vårdnadsbidrag gick till kvinnor. I stadsdelarna Spånga, Tensta, Rinkeby och Kista är 97 procent av dem som får bidraget kvinnor. I till exempel Spånga och Tensta är det sex gånger vanligare att familjer har vårdnadsbidrag än på Södermalm.

En partikamrat till ministern, Ewa Samuelsson, gruppleddare för Kristdemokraterna i Stockholm, svarar i tidningen att hon definitivt inte vill lägga någon värdering i vilka som får vårdnadsbidraget. Hon såg inte heller något problem i att det oftast är kvinnor som får ta del av detta och som saknar inkomst.

Det är ingen nyhet att kvinnor som saknar fast förankring på arbetsmarknaden, till exempel på grund av att man är nyligen invandrad, väljer att ansöka om vårdnadsbidrag för att få en inkomst, en liten inkomst men trots allt kanske bättre än ingen inkomst alls.

Det rimmar illa när ministern i sitt svar säger att regeringens mest prioriterade fråga är att sätta fokus på jobben och på att minska utanförskapet. Gäller inte er politik för alla, för alla kvinnor? Jag skulle gärna vilja ha svar på den frågan.

Innan ni drev igenom vårdnadsbidraget var ni mycket medvetna om den forskning i andra länder om vårdnadsbidrag som visar att bidraget lett till minskad ekonomisk jämställdhet, större skillnader i fördelningen av det obetalda hem- och omsorgsarbetet samt minskad makt och minskat inflytande för kvinnor.

Nu ser vi samma utveckling här hemma. Visserligen har ministern i en tidigare interpellationsdebatt sagt att vårdnadsbidraget inte är en reform med fokus på jämställdhet. Hur rimmar då vårdnadsbidraget med det jämställdhetspolitiska mål som riksdagen har slagit fast? Kan jag få ett svar på det?

Anf. 65 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Några av de saker som Marianne Berg tar upp tycker jag är värda att föra ett resonemang om. Ja, allt som hon säger är naturligtvis värt att föra resonemang om, men det är några saker som jag framför allt skulle vilja koncentrera mig på.

Det ena handlar om remissinstanserna. Marianne Berg läser väldigt selektivt i de här sammanhangen. Barnombudsmannen säger att barnen har rätt att gå i förskola, och det är en självklarhet. Men barnkonventionen säger: Föräldrar eller i förekommande fall vårdnadshavare har huvudansvaret för barnens uppfostran och utveckling. Barnens bästa ska för dem komma i första rummet. För att garantera och främja de rättigheter som anges i denna konvention ska konventionsstaterna ge lämpligt bistånd till föräldrar och vårdnadshavare då de fullgör sitt ansvar för barnens uppfostran och ska säkerställa utvecklingen av institutioner, inrättningar och tjänster för vård av barn. Det står ingenting om att man ska styra familjerna eller att man ska diskriminera vissa familjer. Det ingår liksom inte i barnkonventionens koncept, utan den är uppbyggd på ett annat sätt.

Min fråga blir: Varför är ni i Vänsterpartiet så dödligt rädda för att ge människor möjlighet att bestämma själva? På vilka grunder anser sig Vänsterpartiet veta bättre än människor som kommer till egna informerade val? Vet ni bättre än vad människor själva gör, och i så fall på vilka grunder?

Marianne Berg håller med om att föräldrarna har huvudansvaret. Men skillnaden oss emellan är att med ansvar ska följa befogenheter. Ansvar och befogenheter hör ihop. Har man bara ansvar men inga befogenheter blir det sällan riktigt bra. Har man ansvar ska man också ha befogenheter. Och vi tillhandahåller fler instrument än vad Vänsterpartiet vill göra som är helt och hållet inriktat på att bestämma enligt en enda mall som alla ska rätta och packa sig efter.

När det gäller erfarenheterna från andra länder är det viktigt att säga att det inte finns något land som har den utformning som vi har i Sverige. I Sverige går till exempel vårdnadsbidraget inte att kombinera med ersättningar från andra system. Det gör att det är en ekonomisk uppoffring för den som väljer vårdnadsbidrag framför varje annat sätt att försörja sig. Man ska också komma ihåg att under alla tider, också under de tider när Vänsterpartiet höll den socialdemokratiska regeringen under armarna, har det funnits människor som själva valt att vara hemma. Och hur gick det för dem? Ja, de fick inte den ersättning som vi fick som utnyttjade den kommunala barnomsorgen. Jag fick för mina barn en subvention på kanske 100 000 kronor per år. Det tycker jag är fantastiskt bra. Det är en enorm förmån att få växa upp i ett land där vi har den möjligheten. Men min granne som valde ett annat sätt, att själv ta hand om sina barn, fick noll kronor. Det tycker jag är orättvist.

Nu har vi skapat en möjlighet för fler att göra ett val utifrån vad de själva anser bäst.

Frågan kvarstår: På vilka grunder anser ni i Vänsterpartiet att ni vet bättre än människor själva? Varför är ni så dödligt rädda att överlåta makten åt människor att bestämma över sin egen vardag?

Anf. 66 MARIANNE BERG (v):

Herr talman! Jag sade i min inledning att vi i Vänsterpartiet definitivt inte är rädda för att människor ska få bestämma själva. Det är väl en självklarhet att människor i olika lägen ska få bestämma själva. Men sett ur ett barnperspektiv och ett jämställdhetsperspektiv anser vi att vårdnadsbidraget är en klockvridning bakåt i tiden, minst 50–60 år tillbaka.

De flesta kvinnor var för 50–60 år sedan mer eller mindre ekonomiskt beroende av sin make. Det var kvinnan som tog hand om det obetalda arbetet, barnen och hemmet, men hon kanske jobbade lite extra för att få en liten slant, och ofta var det arbetet knutet till hemmet.

Det är mycket sorgligt och rent horribelt att regeringens politik gör att många kvinnor nu tvingas tillbaka till att bli ekonomiskt beroende av sina män. Med er politik, med vårdnadsbidraget, har ni gjort att jämställdhetsarbetet i stället för att gå framåt backat många steg.

Ministern har tidigare sagt att Kristdemokraternas politik är att modernisera den svenska familjepolitiken. Er modernisering blev ju det motsatta. Vad är det för modernt med ett bidrag som i praktiken blivit en fälla för många kvinnor, och då främst kvinnor som redan har en svag ställning på arbetsmarknaden? Vad är det för modernt med att två förskolor på Järvafältet har fått stänga på grund av vårdnadsbidraget? Vad är det för modernt med att skattepengar används till att hålla barn borta från förskolan? Orden ”omodern och förlegad kvinnosyn” har bytts ut mot orden ”modern familjepolitik” av Kristdemokraterna 2008. Detta talar sitt tydliga språk när det gäller vad ni vill förändra samhället.

Ofta har jag hört Vänsterpartiet beskyllas för att vara ett bakåtsträvande parti. Men, socialministern, sluta hyckla! Sluta använda vårt namn när ni pratar om er egen politik och när ni pratar om er själva!

Anf. 67 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Jag tror att den här diskussionen är väldigt betydande när det gäller människosyn och synen på människors förmåga.

Marianne Berg säger att Vänsterpartiet också tycker att människor ska få bestämma själva. Sedan berövar man dem varje möjlighet att bestämma, såvida de inte är beredda att göra enorma ekonomiska uppoffringar, om de skulle vilja stanna hemma några månader till, eller har en stor förmögenhet eller väldigt höga inkomster så att de har möjlighet att göra detta. Det går helt enkelt inte ihop.

Jag tror att en modern politik innebär att människor kan bestämma själva. Jag tror att en gammaldags politik är den som Marianne Berg står för och som innebär att politiker talar om för människor vad som är bäst för dem, oavsett vad de själva tycker.

Vad Marianne Berg i praktiken säger är att män och kvinnor som har valt vårdnadsbidrag, att ägna mer tid tillsammans med sina barn än vad föräldraförsäkringen erbjuder, inte förstår sitt eget bästa, men vi vänsterpartister vet bättre än vad ni själva gör. Det är ett synsätt som för mig är väldigt svårt att acceptera.

Här går en tydlig skiljelinje i svensk politik mellan dem som bejaktar människors förmåga och möjlighet att själva kunna fatta viktiga beslut och dem som inte gör det. Och det är få saker som är viktigare i människors liv än hur barnen har det under den första tiden.

Jag ber Marianne Berg att fundera på den här magiska tidpunkten. Varför är allt lysande om man ägnar sig åt barnen fram till den 390:e dagen för att från dag 391 vara förkastligt i varje avseende? Jag har svårt att se det.

Barn, föräldrar och familjer är olika i min värld. Därför måste det finnas en verktygslåda med många olika instrument, och det är regeringen som erbjuder den politiken.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Svar på interpellation 2009/10:167 om uttagsskatt på kooperativ vindkraft

Anf. 68 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Per Bolund har frågat mig om jag avser att verka för att reglerna om uttagsbeskattning på kooperativ vindkraft snarast ändras. Frågan ställs mot bakgrund av ett avgörande från Skatterättsnämnden den 4 december förra året. Enligt avgörandet ska en kooperativ förening som säljer el till sina medlemmar för ett självkostnadspris som understiger marknadsvärdet uttagsbeskattas. Det innebär att en försäljning ska behandlas som om den hade skett till marknadsvärde.

Jag har tidigare debatterat reglerna om uttagsbeskattning med Per Bolund. Bakgrunden var då ett ställningstagande från Skatteverket i juni 2008. Nu har Skatterättsnämnden kommit till samma slutsats som Skatteverket. Något nytt i sak har alltså inte inträffat sedan den förra debatten.

Reglerna om uttagsbeskattning är generella och gäller oavsett företagsform och verksamhet. Som jag nämnde i den tidigare debatten är syftet med reglerna att förhindra att företagen undgår avsedd inkomstbeskattning. Det skulle de kunna göra genom att inte redovisa vinster i verksamheten och i stället tillföra ägarna avkastningen på satsat kapital genom att sälja varor eller tjänster till dem för ett pris under marknadsvärdet.

Som jag tidigare har nämnt är kooperativa föreningar och deras ägare skattemässigt gynnade eftersom de till skillnad från aktiebolag och deras ägare är enkelbeskattade. Om avkastningen varken beskattas hos föreningen eller beskattas hos medlemmarna utgår emellertid ingen inkomstskatt alls på den.

Lagreglerna om uttagsbeskattning är enligt min mening ändamålsenliga. Mitt svar till Per Bolund är därför åter att jag, utifrån den information som finns tillgänglig, inte avser att verka för några förändringar av reglerna om uttagsbeskattning.

Anf. 69 PER BOLUND (mp):

Herr talman! Jag tackar finansministern för svaret även om jag skulle behöva ha en del förklaringar för att försöka förstå hur han tänker. Finansministern sade till exempel i svaret att inget nytt har hänt sedan vi debatterade frågan senast. Det vill jag kraftigt protestera mot. Tittar man på marknadsutvecklingen för kooperativ vindkraft är det uppenbart för alla som undersöker saken att något dramatiskt har hänt. Anmälningarna för att delta i kooperativa vindkraftsprojekt har minskat med från 80 upp till 95 procent i de olika kooperativa bolagen. Man måste alltså ha rejäla skygglappar på sig för att tycka att inget har hänt.

I svaret sade också finansministern att de kooperativa vindkraftverken redan är gynnade. Jag trodde att finansministern och jag var överens om att det är marknaden själv som är bäst på att avgöra vad som är en lönsam investering, det vill säga vilka branscher som är gynnade.

Man kan gå tillbaka och se att under 2007 och 2008 växte den kooperativa vindkraftsmarknaden snabbt. Andelsägd vindkraft stod då för ungefär 10 procent av hela den svenska vindkraftsutbyggnaden. Det var även långa väntelistor på att få köpa in sig i ett kooperativt vindkraftverk eftersom det var så många som var intresserade, engagerade och ville delta.

Så kom Skatteverkets beslut om att man skulle tillämpa uttagsskatt på kooperativ vindkraft, och marknaden tvärdog. Under det ett och ett halvt år som har gått sedan dess har som sagt anmälningarna för att delta minskat från 80 upp till 95 procent.

Om finansministern anser att branschen är gynnad, varför har då marknaden en helt annan uppfattning? Vad vet finansministern bättre än marknaden om vad som är en gynnad produktionsform? För mig låter det märkligt att finansministern anser att branschen är så gynnad så att detta inte skulle skada marknaden medan marknaden själv uppenbarligen gör en helt annan bedömning. Det vore intressant att få finansministerns svar på detta.

För två veckor sedan debatterade jag denna fråga med näringsminister Maud Olofsson. Hon hade tyvärr i likhet med finansministern inga förslag på hur man skulle åtgärda problemet och få i gång en utbyggnad av kooperativ vindkraft i Sverige igen. Men hon visade åtminstone förståelse för problematiken. Hon sade i sitt svar att kooperativ vindkraft har en viktig funktion att fylla. Den skapar större acceptans för vindkraft generellt, och den är viktig för att känna delaktighet i vindkraftsutbyggnaden i Sverige.

Det vore också intressant att höra om finansministern kan se att det finns ett speciellt värde i att den kooperativa vindkraften utvecklas i Sverige, så som man sett i många andra länder. I Danmark till exempel finns det uppskattningsvis 150 000 delägare i kooperativa vindkraftsprojekt. I Sverige är det bara 20 000, och det kommer inte att bli fler med den politik som regeringen för i detta fall.

Jag vill också belysa att de rödgröna partierna har uppnått enighet i denna fråga. Vi har kommit överens om att vi måste få en snabb lösning på det problem som förlamar hela den kooperativa vindkraften. Det är angeläget att problemet med uttagsskatt på vindkraftskooperativ får en snar lösning så att den andelsägda vindkraften åter kan ta en aktiv del i den fortsatta utbyggnaden av vindkraft i Sverige.

Vi kräver gemensamt att regeringen omedelbart tillsätter en utredning med uppgift att lösa frågan. En sådan utredning skulle till exempel kunna titta på begreppet ”marknadspris” som tillämpas vid uttagsbeskattning och på avdraget för vindkraftskooperativ utdelning.

Jag skulle gärna vilja höra om finansministern skulle kunna tänka sig att ställa sig bakom förslaget att tillsätta en utredning om den kooperativa vindkraftens framtid.

Anf. 70 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Jag tackar Per Bolund för att han har ställt interpellationen men ännu mer statsrådet för att han har gett ett klart svar på frågan. Grundfrågan är om uttagsskatt ska tillämpas i stort sett överallt annars men inte på kooperativ vindkraft.

Jag måste ställa frågan till Per Bolund efter snart åtta år i skatteutskottet, och den har ställts också där: Önskar Miljöpartiet att uttagsskatt ska tillämpas på alla andra områden där den nu tillämpas men inte på kooperativ vindkraft?

Det är också intressant mot bakgrund av att Per Bolund säger att det har träffats någon form av överenskommelse mellan de rödgröna partierna. Vi har inte sett någon sådan, såvitt jag vet. Men på en direkt fråga häromdagen från skatteutskottets ordförande Lennart Hedquist till partierna i sagda utskott var svaret entydigt från Socialdemokraterna och Vänsterpartiet att man anser att uttagsbeskattning ska förekomma i Sverige.

Jag vill inte uttala mig för Miljöpartiet, utan jag överlåter det till Per Bolund. Det är dock intressant för alla andra skattebetalare i landet att veta om vi ska införa något som man skulle kunna säga är ett gynnande av just denna form men där alla andra som har liknande uttagsbeskattning skulle bli orättvist behandlade i förhållande till detta.

Anser Miljöpartiet att uttagsbeskattning ska förekomma? Om det ska förekomma, ska det då finnas något undantag från det?

Anf. 71 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Till Per Bolund vill jag säga att jag djupt beklagar att den här interpellationen har kommit till riksdagen. Jag kan bara djupt beklaga att ett så ansvarsfullt och pragmatiskt parti som Miljöpartiet hamnar i en så utpräglad skattepopulistisk position.

Enligt mitt förmenande är det en självklarhet att det efter Skatterättsnämndens avgörande i frågan inte finns någon oklarhet. Det är inte en rimlig position att man totalt ska befria vindkraftskooperation från beskattning. Det kan antingen betyda att man har för avsikt att helt befria kooperativa föreningar från beskattning för att man inte ska tillämpa uttagsbeskattning på dem generellt, att man ska göra om uttagsbeskattningsreglerna i allmänhet eller att man har för avsikt att införa en särskild skatteregel för kooperativ vindkraft. Det går inte att konstruera en sådan princip för ett skattesystem att Per Bolunds uppfattning blir rimlig.

Om det går så illa i riksdagsvalet som Per Bolund antyder, att Miljöpartiet får ansvar för att genomföra detta, kan jag nästan garantera att det kommer att vara en mycket plågsam och närmast omöjlig arbetsuppgift. Du ska igenom en statsstödsprocess där du kommer att ha utomordentligt stora bekymmer. Du ska plåga dig igenom en genomgång av varför just den här kooperativa beskattningen ska skattebefrias. Du ska specialkonstruera uttagsbeskattningsregler som inte är tillämpliga på andra områden.

Det här är en helt orimlig uppfattning.

Jag har stor respekt för om man vill bygga ut vindkraften, förstärka miljövindkraftsbonus eller förstärka certifikatssystemet, men den uppfattning som Miljöpartiet företräder i den här frågan är efter Skatterättsnämndens avgörande helt orimlig. Jag är förvånad över Miljöpartiet intar

den ställningen. Miljöpartiet brukar vara ett rimligt, pragmatiskt och balanserat parti.

Stöd gärna vindkraften, men det måste ske utifrån någon ordning i skattesystemet. Läs Skatterättsnämndens avgörande. Det är alldeles uppenbart att det som Per Bolund förordar, nollbeskattning för kooperativa vindkraftsföreningar, är en helt orimlig hållning. Jag kan bara vädja till Per Bolund att upphöra med kampanjen till stöd för ett utpräglat särintresse. Utifrån en klar rättslig grund har det grovt vilselett människor. Det har aldrig varit någon tvekan om att uttagsbeskattning ska tillämpas på det här området.

Att branschen och näringen har spritt den uppfattningen är ett uttryck för deras bristande ansvarstagande. Jag kan bara beklaga att Per Bolund väljer att sluta sig till den gruppen.

Anf. 72 PER BOLUND (mp):

Herr talman! Det är närmast roande att höra vilka bröstitoner finansministern tar till i den här frågan. Det låter som om det skulle vara den mest avgörande skattepolitiska fråga som har funnits på regeringens bord.

Jag har nästan aldrig hört finansministern vara så engagerad i någon annan fråga. Engagemang är bra, så det ska jag inte klaga på. Lite förvånad kan man bli när det handlar om en skatt som ger 10 miljoner kronor i skatteintäkter. Det är en ytterst liten del av statsbudgeten. Så fruktansvärt viktig kan den väl inte vara för Anders Borg att han är beredd att ta till sådana toner som vi just hörde.

Jag tackar för att finansministern anser att Miljöpartiet är ett balanserat parti. Så har det inte alltid låtit, så det får man uppskatta.

När finansministern anklagar oss för utpräglad skattepopulism blir jag självklart lite upprörd, speciellt som vi i princip säger att vi ska tillbaka till en tolkning av regelverket som gällde ända fram till mitten av 2008, det vill säga för ett och ett halvt år sedan. Då tog Skatteverket inte ut någon uttagsskatt på kooperativ vindkraft. Ingen klagade på det. Ingen höll upprörda anföranden i riksdagen om att vi måste ha ett regelverk och ett system som behandlar alla lika. Det var det system som gällde; det var den tolkning av lagstiftningen som fanns då. Att säga att det var utpräglad skattepopulism som styrde det svenska skatteväsendet är verkligen att ta i.

Finansministern säger att det aldrig har funnits några andra möjligheter. Det är inte sant. Det var den tolkning av regelverket som Skatteverket gjorde före 2008. Sedan fick man en fråga och gjorde en nytolkning.

Miljöpartiets fråga är: Ska vi sitta här och stillatigande se på när den kooperativa vindkraften försvinner i Sverige? Det är ju det som håller på att hända.

Det är det ena alternativet, och det som regeringen och finansministern med väldig emfas propagerar för. Eller ska vi se hur en bransch håller på att slås ut och försöka göra något åt det? Det som vi på den rödgröna sidan kämpar för är att vi ska ta tag i problemet och göra något åt det.

Prot. 2009/10:74
12 februari

Svar på
interpellationer

Inom finansministerns allians finns det vitt skilda uppfattningar i den här frågan. Uppenbarligen har också Anders Borg problem med utpräglad skattepopulism i sitt eget läger.

Företrädare för Centerpartiet har högljutt krävt att man måste ha åtgärder för att minska utslagningen av den kooperativa vindkraften. Även företrädare för Anders Borgs eget parti har sagt att frågan måste lösas.

Tråkigt nog har finansministern uppenbarligen inte tagit till sig de synpunkterna från sina alliansvänner. Det kan jag bara beklaga.

Finansministern anklagar mig för att företräda ett särintresse. Särintresse är ett ganska vitt begrepp som kan tolkas som man vill.

Vi kan ta en liknelse. Om till exempel den svenska bilförsäljningen under ett år skulle minska med mellan 80 och 95 procent, gissar jag att en stor andel riksdagsledamöter från alla partier skulle säga att vi måste göra någonting åt problemet och att vi inte kan ha det så här.

Det skulle kunna gälla skogsbranschen. Om försäljningen av papper till exempel sjönk med 80–95 procent skulle vi antagligen ha ganska högljudda diskussioner om att något måste göras åt situationen.

Nu gäller det den kooperativa vindkraften, som står för en ganska liten del av elproduktionen men ändå är en viktig bransch för att få acceptans för vindkraft generellt. Då anklagas man för att företräda ett särintresse. Jag tycker att Anders Borg ska fundera lite över vad ett särintresse är.

Min fråga kvarstår: Står finansministern verkligen fast vid att man inte ska göra någonting åt problemet? Ska man bara stå och se på hur den kooperativ vindkraften slås ut i Sverige?

Anf. 73 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Det förekommer olika kampanjer för olika särintressen. Enligt mitt förmenande har vi nu sett ett av de värsta exemplen på detta, nämligen en grupp som har blivit vilseledd om vilken princip som gäller för skattepolitiken.

Per Bolund och hans parti måste nog ta på sig en betydande del av ansvaret för den nedgång som nu är för handen. Nu kommer de skattevillkor som ska tillämpas för all annan uttagsbeskattning att gälla.

Per Bolund var otroligt noggrann med att inte svara på frågan om han tycker att uttagsbeskattning ska gälla även för vindkraft. Det är den centrala frågan. Om Per Bolund vill fortsätta att vilseleda ägare av kooperativa vindkraftverk ska han förstås undvika att svara på frågan. Annars måste Per Bolund svara på frågan. Det är Per Bolund som vilseleder.

Många människor vänder sig till Finansdepartementet och ledamöter av skatteutskottet. Vi har inget problem med svaret, men många människor är vilseförda.

Därför tycker jag att Per Bolund är svaret skyldig i riksdagens kammar. Tycker Miljöpartiet att uttagsbeskattning ska gälla för allt utom kooperativ vindkraftsproduktion? Det är den viktiga frågan. Tycker ni det, eller tycker ni inte det? Det måste Per Bolund svara på, annars kommer han att fortsätta att vilseleda väljarna på den punkten.

Anf. 74 MARIE ENGSTRÖM (v):

Herr talman! Jag hade inte tänkt gå upp i den här debatten, men eftersom Vänsterpartiet ifrågasattes angående inställningen till uttagsbeskattning ska jag klargöra det så att det inte råder något tvivel om det.

Vänsterpartiet tycker att uttagsbeskattning så som den ser ut i dag ska gälla för vindkraftskooperativ liksom för alla andra branscher. Det vill jag slå fast.

Det som vi nu har sagt, som har kallats ett resultat av en kampanj från särintressen och så vidare, är att man ska ta tag i och titta på denna fråga. Varför har detta problem dykt upp? Vilka bakomliggande orsaker finns? En viktig bakomliggande orsak är synen på marknadsprissättningen på uttag av el. Är det Nordpools prissättning som ska gälla, eller finns det andra underlag? Det har också i denna debatt presenterats andra metoder för att ta fram och beräkna priset på el. Ibland verkar det som om denna debatt har halkat lite snett.

Det som jag ser som en viktig del i den överenskommelse som vi har gjort är att man tittar på om det finns andra beräkningsgrunder. Uttagsbeskattning ska naturligtvis finnas om man får el till ett underpris. Men om den beräknas på felaktiga antaganden ska vi föra den diskussionen.

Herr talman! Med detta vill jag bara slå fast Vänsterpartiets inställning till uttagsbeskattning.

Anf. 75 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Jag är ansvarig för att vi har intäkter till välfärd och annat i offentlig sektor. Jag är ansvarig för att vi har ett effektivt skattesystem som är förenligt med full sysselsättning. Då är det naturligtvis självklart att jag reagerar på skattepopulism i alla partier, vid alla tillfällen och i alla inriktningar.

Det är stötande när enskilda grupper försöker skaffa sig fördelar på det allmännas bekostnad och dra till sig vinster och ekonomiska resurser som det inte finns motiv och rimliga skäl för. Det är stötande. Ett tydligt exempel på detta är denna diskussion.

Det är inte så att Per Bolund reser en fråga om huruvida vi ska göra någonting för att stötta vindkraften. Jag är den förste att säga att det är bra med vindkraft och att det är bra att vi har elcertifikat, CO₂-skatt och annat. Det är inte det som frågan gäller.

I sin interpellation anger Per Bolund att vi ska ifrågasätta Skatterättsnämndens beslut, alltså att vi ska ifrågasätta en juridisk instans prövning av alldeles självklart och uppenbart tillämpliga regler. Det är en väldigt märklig utgångspunkt för en debatt i Sveriges riksdag.

Vidare är frågan om jag vill ändra reglerna kring uttagsbeskattningen på kooperativ vindkraft. Då har vi två komponenter i den. Jag kan bara vädja till de andra delarna av den rödgröna alliansen att ta till sig detta. Är det meningen att vi ska skattebefria hela den kooperativa sektorn och att den ska nollbeskattas? Enligt min uppfattning är det en helt orimlig ståndpunkt. Vi kan inte ha en sektor i Sverige som är nollbeskattad när vi har ett skattetryck på nära nog 50 procent.

Är det meningen att uttagsbeskattningsreglerna ska ändras? Nej, det kan ingen av oss på fullt allvar mena. Tar man ut varor eller förmåner ur ett bolag ska det naturligtvis utgå skatt på dem. Allt annat vore orimligt. Det skulle undergräva samhällsmoralen i ett samhälle om man tillät detta.

Är det då meningen att vi ska ha en särskild regel för uttagsbeskattning på kooperativ vindkraft i strid med gällande rätt och i strid med vad vi har för praxis på andra områden?

Jag kan bara vädja till Per Bolund att ompröva sin uppfattning.

Skälet till att detta inte kommer att genomföras med mindre än alldeles oerhörda krumbukter är att det måste genom en statsstödsprocess, att det måste genom en översyn av uttagsbeskattning och att det måste genom en översyn av beskattning av Kooperationer i allmänhet.

Vi måste hålla isär två olika debatter. En debatt gäller om vi är intresserade av att minska CO₂-utsläppen. Är vi intresserade av att skapa förutsättningar för mer vindkraft? Där vill jag inte ifrågasätta Per Bolunds ärliga intentioner. En annan debatt gäller hur vi ska göra med uttagsbeskattningen på kooperativ vindkraft.

Man kan naturligtvis, som Marie Engström framhåller, titta på hur man ska värdera prissättning vid uttagsbeskattning. Men det måste rimligen och i grunden göras av de ansvariga myndigheterna, inte av Sveriges riksdag. Rättstillämpning och tillämpning av skatterättslig lagstiftning ligger inte på Sveriges riksdag. Det måste göras av Skatteverket och Skatterättsnämnden. Det är de som har ansvaret för att göra detta. Ska reglerna för detta ändras måste de naturligtvis ändras generellt. Vi kan inte ha särskilda marknadsprissättningsvärderingsregler för kooperativ vindkraft.

Med förlov sagt kan jag bara vädja till Per Bolund att lägga ned denna position och i stället hitta på ett annat sätt att ge pengar till kooperativ vindkraft om det är detta som han nu avser.

Jag skulle föredra att vi i sådana fall stöder alternativ energiproduktion generellt med gröna certifikat så att vi inte snedvrider samhällsekonomin.

Per Bolund får ursäktas om han tycker att jag blir engagerad och upprörd. Men jag har mycket svårt för skattepopulism. Detta är ett av de mest utpräglade exemplen på skattepopulism som jag har stött på.

Anf. 76 PER BOLUND (mp):

Herr talman! Jag klagar verkligen inte på att finansministern är engagerad. Jag kunde önska att han var mer engagerad i att se till att den kooperativa vindkraften har en framtid också. Men så långt har han tyvärr inte gått i sitt engagemang än så länge.

Eftersom det nu har kommit fram en hel del missuppfattningar både från finansministern och från andra debattörer ska jag säga att Miljöpartiet aldrig har ifrågasatt att uttagsskatt ska förekomma i det svenska skattesystemet. Vi har inte heller krävt att det måste vara ett undantag just för den kooperativa vindkraften. Det som vi däremot ser är att vi måste göra någonting åt den situation som har uppstått här i verkligheten.

Om jag får be finansministern att lyfta näsan ur de ekonomiska kalkylerna och titta på vad som händer i verkligheten är det uppenbart att det ändå är ett enormt tapp för denna bransch som jag och många med mig anser är en viktig bransch.

Näringsministern sade för två veckor sedan i en debatt att det är en viktig bransch som vi måste se hur man kan stödja.

Då är frågan: Ska man göra någonting, eller ska man inte göra någonting? Finansministern har uppenbarligen uppfattningen att vi inte ska göra någonting, och jag kan bara beklaga det.

Jag deltog, tillsammans med finansministern, i en debatt tisdagen den 21 april förra året. På en direkt fråga från mig sade finansministern att det är alldeles självklart att vi mycket noga ska följa frågeställningen. Om vi vill ha ett starkt tredje förnybart ben i energiförsörjningen måste vi noggrant följa utvecklingen för att säkra att detta ben också kommer till stånd.

Jag hoppas att finansministern inte ifrågasätter utvecklingen. Det är väl ändå så att finansministern ser att den kooperativa vindkraften, som har stått för 10 procent av utbyggnaden, håller på att slås ut helt och hållet? Då är frågan: Tänker finansministern stillatigande stå och se på hur detta sker, eller tänker han göra någonting åt det?

När vi ändå har finansministern i närheten vill jag passa på att ge honom ett underlag där man tittar just på bedömningen av marknadspriserna som Skatteverket anser är de rimliga och om det verkligen är det som är en rimlig bedömning av marknadspriset på kooperativ vindkraft.

Jag ber finansministern att läsa igenom detta material och bilda sig en egen uppfattning. Men det vore bra om han åtminstone satte sig in i det material som rör kooperativ vindkraft.

Anf. 77 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Per Bolund reser här frågor om uttagsbeskattning. I hans interpellation framgår för det första att han starkt ifrågasätter Skatterättsnämndens besked. Det är i sig anmärkningsvärt att vi från riksdagens sida ska börja ifrågasätta rättsliga instansers prövningar av gällande rätt. För det andra säger han att det i stället krävs politiska beslut om ändrade regler för uttagsbeskattning. Det blir rätt naturligt att jag tror att det är det som Per Bolund avser. Det står i interpellationen att det i stället krävs politiska beslut om ändrade regler för uttagsbeskattning. Det är svårt att värja sig från intrycket att Per Bolund förordar förändrade regler för uttagsbeskattning.

Låt mig ta detta från grunden igen. Om man driver ett företag, tjänar pengar och gör vinst utgår bolagsskatt. Betalar man ut dessa pengar utgår dessutom skatt hos ägaren av bolaget. Det är det som vi kallar för dubbelbeskattning. Jag kommer från ett parti som kan tycka att dubbelbeskattningen är ineffektiv eller bör förändras därför att vi på lång sikt ska förstärka företagsklimatet. Det är en fullt legitim och rimlig uppfattning. Nu har vi dubbelbeskattning i Sverige.

Då säger Per Bolund att kooperativa föreningar, som inte har dubbelbeskattning utan redan har skattebefrielse, ska ha ytterligare en skattebefrielse. Det blir i så fall nollskatt på det området, och det är en helt orimlig hållning. Man kan inte säga att man för en smal liten sektor ska införa nollbeskattning. Det är en helt absurd och orimlig hållning.

Jag kan därför bara igen vädja till Per Bolund att återgå till det som är den rimliga diskussionen: Hur skapar vi rimliga förutsättningar för vindkraft i Sverige? Det är en bra och viktig diskussion som jag gärna deltar i. Men lägg ned diskussionen om uttagsbeskattningen på kooperativ vindkraft! Diskutera möjligen hur man i allmänhet vill stödja kooperativ vindkraft. Det är en annan och rimlig frågeställning. Men jag kan näst

intill lova Per Bolund att det inte kommer att gå snabbt att genomföra en nollskatt på kooperativ vindkraft om olyckan skulle vara framme och det blev en miljöpartistisk regering efter valet.

Överläggningen var härmed avslutad.

15 § Svar på interpellation 2009/10:181 om tonnageskatten

Anf. 78 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Lars Johansson har frågat mig om jag avser att verka för ett införande av tonnageskatt samt när i tid det, enligt min bedömning, är möjligt att införa en tonnageskatt.

Jag har tidigare redogjort för min inställning vid flera interpellationsdebatter i riksdagen, senast den 3 september 2009 i svar på Lars Johanssons interpellation 2008/09:589. Jag har då framfört att det är angeläget att det råder likvärdiga konkurrensvillkor mellan den svenska handelsflottan och andra handelsflottor. Men jag har också påtalat att sjöfartsnäringen redan i dag är en skattemässigt gynnad bransch. Rederinäringen erhåller ett omfattande sjöfartsstöd som innebär att branschen får tillbaka både inkomstskatt och socialavgifter trots att de ombordanställda tjänar in pension och andra sociala förmåner i Sverige. Avskrivningsreglerna har dessutom gjort att branschen har byggt upp stora latent skatteskulder genom överavskrivningar på fartyg. Ska vi ha ett system med tonnageskatt måste en rad utestående frågor ses över. Den samlade effekten av sjöfartsstödet och de skattevillkor som gäller för sjöfarten får inte heller innebära att andra branscher missgynnas.

Jag kan därför fortfarande inte lämna något besked om när ett förslag om tonnageskatt kan komma att läggas fram.

Anf. 79 LARS JOHANSSON (s):

Fru talman! Det finns frågor som går i repris. Det är inte så konstigt att tonnageskatten går i repris, Anders Borg. Frågan har behandlats i riksdagen vid ett antal tillfällen. En enig riksdag har begärt att regeringen ska lägga fram ett förslag till riksdagen om tonnageskatt. Skatteutskottet har vid ett flertal tillfällen följt upp frågan och påtalat att riksdagen lämnat ett tillkännagivande till regeringen. Ändå har finansministern vägrat att lämna ett förslag om tonnageskatt.

Det intressanta, och skälet till att jag ånyo väckt en interpellation i ämnet, är att statsrådet Åsa Torstensson i Göteborgs-Posten den 13 januari talar om att hon gärna ser att det införs en tonnageskatt. Hon ”delar ... åsikten” att det är viktigt att en tonnageskatt införs i Sverige. Tillsammans med andra riksdagsledamöter har infrastrukturministern framfört samma åsikt.

Jag kan också notera att Åsa Torstensson i riksdagen den 2 februari sade så här: ”Svensk sjöfart blöder. Den ekonomiska krisen har slagit mycket hårt mot sjöfarten, och redan i dag har ett antal svenska fartyg flaggats ut och fler är på gång. Detta är ett mycket allvarligt hot inte bara mot svenska arbetstillfällen ombord utan mot hela den svenska maritima näringen och därtill kopplade näringar.”

Bakgrunden till min interpellation är alltså att regeringen såvitt jag kan förstå är oenig på den här punkten. Då är frågan självklart varför finansministern inte kommer med något förslag om tonnageskatt. Vi kan inte ha en situation där riksdagen har fattat ett beslut och uppdragit åt regeringen att komma med ett förslag om tonnageskatt – och regeringen avstår! Detta håller på att bli en konstitutionell fråga. När nu till och med delar av regeringen har samma uppfattning som en enig riksdag är frågan återigen: Varför kommer det inte ett förslag till riksdagen om en tonnageskatt?

Det finns många argument för detta. Jag ska inte gå igenom alla just nu, men jag ska återkomma till dem senare. Jag kan dock bara notera att sedan vi hade den senaste interpellationsdebatten om tonnageskatten för ett halvår sedan har utflaggningen av svenska fartyg fortsatt. Under 2009 beräknas ca 30 fartyg ha flaggats ut från Sverige. Skälet som hela tiden anförs är att man i övriga Europa har tonnageskatt. Det är bara Sverige som sjöfartsnation i Europa som inte har tonnageskatt. Därför flaggar man ut till andra länder som har tonnageskatt. Man vill ha likvärdiga konkurrensvillkor. Det är det som är grundfrågan. Varför är det så svårt att inse att det är helt avgörande för den svenska handelsflottan att ha likvärdiga konkurrensvillkor, i synnerhet som handelsflottan har så stor betydelse för Sverige, både för svensk export och för svensk sysselsättning?

Anf. 80 MARIE ENGSTRÖM (v):

Fru talman! Jag har inte deltagit i någon av alla dessa tidigare interpellationsdebatter om tonnageskatten men väl i debatter i skatteutskottet. När den första motionen om tonnageskatt skrevs i riksdagen 2003 var vår dåvarande representant i trafikutskottet med och skrev under den. Det var en sexpartimotion, som så småningom mynnade ut i att man tillsatte en utredning om tonnageskatten.

Det finns jättemånga argument för varför vi ska gå vidare med den här frågan. Flera har påtalats här, bland annat att svensk sjöfartsnäring nu har en konkurrensnackdel. Detta är en näringspolitisk fråga i allra högsta grad. I och för sig kan det vara så som Anders Borg säger och skriver, att denna näring redan är skattemässigt gynnad, men icke desto mindre är det många andra länder som redan har anslutit sig till systemet med tonnageskatt.

Det är mycket möjligt att det fortfarande finns problem kvar att lösa. Vi har bland annat frågan om hur man ska hantera den latent skatteskulden. Vad jag förstår hanterar utredningen den på det sättet att denna skatteskuld skulle kunna lösas upp utan att det får skattemässiga konsekvenser. Det bör man titta på, tycker jag, inte minst därför att det måste finnas incitament för att göra återinvesteringar i sina bolag. Det är en fråga som det kan vara viktigt att titta på.

Sedan kan man se det i ett bredare näringspolitiskt perspektiv. Här är näringen och de fackliga organisationerna överens om att man till varje pris vill förhindra den utflaggning som sker i dag. Precis som Lars Johansson sade finns det också en i princip enig riksdag i den här frågan.

Jag noterar att Anders Borg i svaret säger att det inte går att ge något besked om när ett förslag ska komma. Ska vi tolka det som att det kommer ett förslag och att vi bara inte vet vid vilken tidpunkt det kommer?

Sedan noterar jag en sak till, och det gäller de statsfinansiella effekterna. Utredningen skriver i alla fall att sett över en konjunkturcykel skulle en tonnageskatt vara statsfinansiellt neutral.

Anf. 81 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Skatter är viktiga frågor, centrala och avgörande. Vi vill ha en relativt omfattande välfärdsstat i Sverige, och ska man ha det måste man ha skatteintäkter. Jag företräder en regering som vill ha låga skatter, så låga som möjligt, på de områden där de gör skada för samhällsekonomin. Det handlar också om samhällsmoral: Alla sektorer i samhället ska vara med och bidra till vårt gemensamma bästa, annars undergräver vi samhällsmoralen.

Låt oss då ta tonnageskatten och diskutera den. För sjöfartsnäringen gäller nu att flottan fortsätter att växa, att läget ljusnar och att kurvorna pekar uppåt – om man får tro Svensk Sjöfarts-Tidnings beskrivning av läget just nu. Tittar man på statistiken ser man samma bild: Antalet fartyg i Sverige har gradvis ökat, från 2006 då det var 568 till 2009, som vår senaste statistik gäller, då det var 594. Nybyggnationsprogrammen är alltså omfattande.

Låt oss sedan ta frågan om sjöfartsstöden. Jag har tidigare i diskussionen använt beskattningen av en sjöman respektive en industriarbetare som exempel. En normal industriarbetare bidrar med skatteintäkter på 10 624 kronor i månaden. En normal anställd inom sjöfartsnäringen bidrar med 0 kronor. Det sammanhänger med att vi inte har arbetsgivaravgift och inkomstskatt på sjömän. 10 624 kronor i relation till 0 kronor ger mig intrycket att det är en relativt gynnad näring vi talar om.

Går vi vidare – jag har fått ny statistik som vi har tagit fram ur databasen Frida – och tittar på hur det står till med bolagsskatten kan vi konstatera att näringen under det senaste år vi har siffror för, 2007, betalade en bolagsskatt på 89 miljoner kronor på en omsättning på 37 miljarder. Det är alltså inte en direkt tung skattebelastning.

Som andel av nettoomsättningen utgör bolagsskatten 0,0023 procent. Det är faktiskt den bransch som har lägst andel av alla. Tittar vi på de ackumulerade överavskrivningarna utgör de 26 procent av nettoomsättningen i branschen. Det finns några till, el och mineral, som ligger i närheten, men annars står man närmast i särklass.

Tittar vi på överskotten som andel av omsättningen är de nästan de lägsta. Tittar vi på skattesatsen i förhållande till balansen är det den lägsta vi kan hitta. Vi kan notera att det finns branscher som betalar nära nog 25 procent. Det här är en bransch som, om man tittar på bolagsskatten som balans till omsättningen, betalar 0,0017. Vi talar om en bransch som betalar utomordentligt lite skatt, arbetsgivaravgift, bolagsskatt och inkomstskatt. Det är möjligt att det är ett rimligt förhållningssätt och att vi behöver ha så låg beskattning på sjöfart. Det är så det förhåller sig.

Vilka svårigheter och problem finns då med tonnageskatten? Till att börja med har vi detta att om vi i dag går på utredningsförslaget och upphäver överavskrivningarna, om vi ger bort dem, får vi utflaggning. Det som håller kvar bolagen i Sverige är naturligtvis överavskrivningarna. För att rulla den här latent skatteskulden framför sig måste man investera i fartyg i Sverige. Flaggar man ut dem upphäver man skatteskulden.

Vidare har vi ett problem med att vi höjer den administrativa bördan i skattesystemet om vi går på utredningsförslaget, och därtill är det långt ifrån statsfinansiellt neutralt. Finansdepartementet reserverade sig redan i utredningen på den punkten och har tydliggjort att man inte delar bedömningen att detta är statsfinansiellt neutralt.

Enligt min uppfattning är det ett rätt avgörande bekymmer att vi talar om en näring som inte betalar inkomstskatt och arbetsgivaravgift och mycket lite bolagskatt. Vi talar om en utredning som presenterade ett förslag som innebär stigande administrativ börda, en inte obetydlig statsfinansiell press och därtill kan leda till ökad utflaggning av fartyg. Därför har vi lite bekymmer i den här frågan.

Anf. 82 LARS JOHANSSON (s):

Fru talman! Herr finansminister! Utflaggningen har ökat. Jag noterar att det var 354 fartyg som utflaggades föregående år – de betalar ju ingen skatt – och det ökar ännu mer. Om man är rädd om skatteintäkterna måste man försöka ha ett skattesystem som innebär att denna näring känner att den vill vara hemma i Sverige och att den känner att den har likvärdiga konkurrensvillkor. Det är märkligt att vi som enda land i Europa inte ska ha tonnageskatt. Hur förklarar finansministern att övriga sjöfartsnationer i Europa har tonnageskatt och lever med den? Varför ska inte Sverige kunna ha en tonnageskatt?

Det är intressant att notera att regeringen tidigare har sagt att man ska komma med ett förslag om tonnageskatt, men ingenting har hänt ännu. Nu glider ni mer och mer. Eftersom jag har sett den senaste förteckningen över de propositioner som riksdagen ska få under våren utgår jag ifrån att det inte finns något förslag om en tonnageskatt. Under hela denna mandatperiod har ni inte gjort någonting alls i riktning mot en tonnageskatt.

Det är också intressant att notera att i skatteutskottet och bland de borgerliga ledamöterna i riksdagen påstås det att det pågår ett skyndsamt arbete i Regeringskansliet. Av det interpellationssvar jag får i dag kan jag utläsa att ingenting nytt har hänt. Det pågår över huvud taget inget arbete med att försöka införa en tonnageskatt. Därmed lämnar man den här näringen åt sitt öde. Det är mycket allvarligt.

Det är väldigt många människor som är sysselsatta inom sjöfartsnäringen i Sverige. Enligt en rapport från Handelshögskolan i Jönköping är 25 000 jobb i Göteborgsregionen direkt eller indirekt kopplade till sjöfarten. Totalt sysselsätter det svenska sjöfartsklustret i Sverige 200 000 personer. Det är en mycket stor näring när man ser till vad den har för betydelse i sin helhet.

Att då påstå att vi inte kan införa en tonnageskatt, som man har i de övriga europeiska länderna, är ytterst märkligt. Det har inget att göra med att vi ska se till att människor betalar skatt. Den debatten tycker jag är ganska ointressant i sammanhanget. Det vet Anders Borg. Han vet att Socialdemokraterna är mycket angelägna om att vi ska bibehålla ett rättvist skattesystem i Sverige och att man ska betala skatt till vår välfärd.

Här handlar det om en teknisk skattefråga. Jag tycker att det är på tiden att Anders Borg inser att den har en mycket stor betydelse för en stor näring. Det är därför som vi är så envetna.

Det är uppenbarligen så att Anders Borg inte har med sig sin regering i dess helhet. Han har inte heller med sig de borgerliga partierna i riksdagen, utan de har en annan uppfattning. Eller också är det så att ni har två uppfattningar om detta, och ni använder dem där ni tycker att de passar bäst. Det tycker jag är oerhört beklagligt. Jag utgår ifrån att när man diskuterar skattepolitik ska man kunna ha en uppfattning som man sedan står för. Före valet 2006 var det väldigt många av ministrarna i den nuvarande regeringen som ansåg att man skulle ha en tonnageskatt.

Det har hänt någonting på vägen, och det är oerhört beklagligt. Som göteborgare är jag oerhört angelägen om att denna näring utvecklas, men den har inte bara betydelse för Göteborgsregionen, utan den har betydelse för hela Sverige. Jag tycker att det är lite grann av en skam att vi inte kan införa en tonnageskatt när man kan ha det i alla andra sjöfartsnationer i Europa.

Anf. 83 MARIE ENGSTRÖM (v):

Fru talman! Det finns risk att man upprepar samma sak en gång till, men frågan kvarstår. Varför kan inte vi när alla andra kan? Den frågan skulle vi vilja ha svar på. Kommer det över huvud taget något i tonnageskattefrågan eller är frågan helt död? Det kan inte vara alldeles oviktigt för regeringen att allianspartierna här i riksdagen tycker att vi ska göra någonting och har tyckt så ganska länge.

Anders Borg hade en genomgång av vad som undergräver samhällsmoralen eller inte. Jag tolkar det så att om vi ytterligare skulle gynna den här näringen undergräver vi samhällsmoralen. Men det finns en massa andra områden där Anders Borg gladeligen sänker skatter, till exempel för höginkomsttagare. Vi har fört de debatterna tidigare. Där rullar miljarderna. Men när vi här av enbart näringspolitiska skäl tar upp en fråga om tonnageskatt, och vi tror att även problematiken om den latent skatteskulden skulle kunna lösas på ett bra sätt, tar man till brösttoner. Då handlar det om att undergräva samhällsmoralen. Jag förstår inte riktigt vad det handlar om.

Det handlar om att lösa upp den latent skatteskulden och skatta av någonting och inte bara betrakta den som någonting som ska få våra rederier att inte flagga ut. Anders Borg och regeringen måste väl ändå ha haft en tanke på hur man ska kunna lösa detta i stället för att bara säga att det inte går och att det är det enda som gäller. Det skulle jag gärna vilja ha ett lite mer utförligt svar på.

Anf. 84 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Det är svårt att föra den här debatten utan att ta upp perspektivet hur det ser ut i dag. En industriarbetare betalar 10 624 och en anställd i sjöfarten 0 kronor. Man betalar ingen inkomstskatt och inga arbetsgivaravgifter. Såvitt jag kan bedöma har sjömän, och det bör de naturligtvis ha, tillgång till svensk sjukvård, äldreomsorg, barnomsorg och allt det som vi erbjuder våra medborgare.

Vi kan titta på bolagsskatten. För 2007 är den inbetalda bolagsskatten 89 miljoner kronor för en näring som omsätter 37 miljarder kronor.

När det gäller omsättning och inbetalda bolagsskatter går det helt enkelt inte att hitta någon näring jämförbar med sjöfartsnäringen. Vad beror det på? Det är här skon klämmer. Vi har i Sverige ett mycket generöst

system för överavskrivning när det gäller kapitalintensiv industri. Det är mycket bra. Det är därför exempelvis gruvindustrin och fordonsindustrin inte betalar några stora belopp i bolagsskatt. Det är helt rimligt och enligt reglerna eftersom vi vill kunna ha en kapitalintensiv industri så att svenska industriarbetare och svenska industriägare kan upprätthålla en verksamhet som skapar jobb och välfärd. Problemet i detta sammanhang är att det nu kombineras med reglerna för arbetsgivaravgifter och inkomstskatt, vilket gör att den samlade skattebelastningen blir utomordentligt låg.

Låt oss vara lite raka här. Om vi ska lösa frågan om överavskrivningar, de 9,9 miljarderna som vi har i överavskrivningar, utan att de så att säga försvinner ur statskassan, då tror jag att intresset för tonnageskatten sjunker som en sten till havets botten. Jag skulle tro att själva intresset för att få ut tonnageskatten är starkt förknippat med att de 9,9 miljarderna i upparbetade överavskrivningar ska försvinna. Det är naturligtvis inte okomplicerat att göra detta, för om vi gör det på fel sätt har vi därmed skapat en utomordentligt snabb grund för utflaggning av svenska fartyg, och det tror jag ingen av oss vill.

Det var anledningen till att Bosse Ringholm i sin klokskap konstaterade i ett interpellationssvar att tonnageskatten skulle komma att strida mot principerna bakom vårt skattesystem. Det är den analys Finansdepartementet har gjort, och det beror på sammansättningen överavskrivningar kontra tonnageskatten.

Att det skulle finnas en enkel lösning på detta har jag med förlov sagt inte sett. Jag skulle naturligtvis gärna ta del av en enkel lösning på den naturliga motsättningen mellan överavskrivningssystemen, som är relativt unika i Europa och som vi bör ha kvar i Sverige eftersom det är en unik förutsättning för att hantera vår tunga kapitalintensiva industri. Det har gjort att jag till exempel inte har velat driva på frågorna om en gemensam företagsbeskattningsbas. I övriga Europa har man nämligen ett helt annat system för avskrivningar som förmodligen skulle ställa till inte obetydliga bekymmer för vår tunga basindustri.

Jag vill alltså ha kvar överavskrivningssystemen, och jag vill samtidigt givetvis hjälpa till att underlätta för sjöfarten. Där delar jag Lars Johanssons och Marie Engströms inställning. Jag har dock inte sett något vettigt förslag till lösning av denna problematik. Dessutom tror jag att om vi gör det, om vi på allvar löser ut dem så att de 9,9 miljarder vi har i ackumulerade överavskrivningar inte försvinner ur statskassan, då sjunker nog också intresset för tonnageskatten som en sten.

Anf. 85 LARS JOHANSSON (s):

Fru talman! Det är just den latent skatteskulden frågan handlar om. Antagligen måste man hitta ett sätt att successivt lösa den frågan för att komma vidare. Vi har sagt att vi inte är beredda att efterskänka den latent skatteskulden, inte på något vis, men vi tycker att frågan måste ses i anslutning till att man är beredd att införa en tonnageskatt.

Ingenting händer på detta område. Den utredning som var klar sommaren 2006 beskrev dessa frågeställningar. Man borde ha jobbat vidare med dem och kommit med förslag till hur vi ska kunna gå vidare. Det kommer dock inga förslag. Det kommer enbart nej, vi gör ingenting, det är så besvärligt, vi vill inte jobba med den här frågan.

Jag tycker att det är märkligt, för i grunden handlar det om en skatt, en fast beskattning, som framför allt ersätter reavinstbeskattningen. Det har stor betydelse i synnerhet för de mindre rederierna för att de inte ska syssla med skatteplanering och liknande. I stället ska de ha en fast och tydlig beskattning.

Jag har fortfarande inte fått svar på min fråga. Övriga länder i Europa kan ha detta medan vi i Sverige inte kan det. Kommissionen har dessutom uppmanat länderna i Europa att ha så likvärdiga skattevillkor som möjligt, alltså likvärdiga konkurrensvillkor för sjöfartsnäringen i Europa. Den angrips hela tiden av andra länder. Det finns även andra frågeställningar som behöver tas med i diskussionen.

Den europeiska sjöfarten utsätts för andra länders fartyg som är sämre när det gäller miljöhänsyn, arbetsvillkor för de anställda med mera. Det är viktigt att se dessa frågor samlat. Vi har i Sverige haft möjlighet att bygga upp en handelsflotta med rimliga arbetsvillkor för de anställda. Man tar stora miljöhänsyn med dubbla bottnar och liknande. Det är viktigt att vi kan behålla den utvecklingen i Sverige. Det är därför avgörande att vi kan lösa frågan.

Anf. 86 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Sjöfarten är en central och avgörande bransch för en handelsnation som Sverige. Särskilt viktig är den för Västsverige och Göteborg och för dem som arbetar i näringen. Det är vi helt överens om. Vi eftersträvar självfallet så bra villkor som möjligt för denna bransch, precis som för andra branscher. Om detta är regeringen helt enig. Vi är naturligtvis eniga om det interpellationssvar som jag har givit i dag. Interpellationssvaren samordnas inom hela regeringen, och därmed ger jag ett svar från regeringen i denna fråga.

När det gäller Europa vill jag påpeka att en avgörande skillnad är att vi har de relativt generösa möjligheterna till avskrivningar vid stora kapitalinvesteringar och överavskrivningar mot vinst. Det innebär att frågeställningen inte är obetydligt komplicerad. Om vi å ena sidan inte löser ut de ackumulerade överavskrivningarna har vi en stor belastning på statskassan. Om vi å andra sidan gör det på ett sådant sätt att vi inte har kvar möjligheten till framtida överavskrivningar har vi därmed öppnat för en utflaggning av svenska fartyg. Det är kombinationen av avskrivningsregler och de ackumulerade avskrivningarna som gör det förhållandevis gynnsamt att återinvestera i svenskflaggade fartyg.

Till detta kommer problemet med administrativ börda, potentiella statsfinansiella effekter och risken för utflaggning, som jag pekade på. Sammantaget innebär det att frågan är komplicerad, och det besked vi kan lämna är det som jag gav i mitt första inlägg, nämligen att frågan bereds vidare och sedan får vi återkomma när vi kan föra den framåt. Det enklaste sättet vore att på något sätt hitta en lösning på det problem som jag förstår att Lars Johansson och jag är överens om föreligger. Till dags dato har jag, tyvärr, inte sett en sådan lösning.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 87 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Ulla Andersson har frågat mig om jag avser att bistå det isländska folket och underlätta en omförhandling av Icesave-avtalet, om jag avser att villkora Sveriges utbetalningar beroende på om Icesave-avtalet antas samt om folkomröstningsresultatet kommer att påverka mitt agerande.

Jag delar frågeställarens oro över att det isländska folket har blivit hårt provat i finanskrisens spår. Sverige stöder Island och dess regering i deras ansträngningar för ekonomisk återhämtning genom att tillsammans med övriga nordiska grannländer bistå med lån på totalt 1 775 miljoner euro till Island, där Sverige står för 495 miljoner euro. Utlåningen sker inom ramen för Internationella valutafondens, IMF:s, stabiliseringsprogram och utbetalning sker i takt med att IMF:s styrelse godkänner översyner av programmet. Sverige deltar också aktivt i det internationella arbetet för att förstärka tillsynen över finansmarknaderna.

Efterlevnad av EG:s insättningsgarantidirektiv är obligatoriskt för alla EES-länder inklusive Island.

De nordiska långgivarna har som ett generellt villkor för långivningen att Island fortsätter att leva upp till sina internationella åtaganden, inklusive vad som gäller enligt insättningsgarantidirektivet. Jag vill uppmärksamma interpellanten på att riksdagens finansutskott har bedömt att detta är ett rimligt krav. Jag välkomnar den isländska regeringens ambitioner på detta område.

Vad gäller villkoren i det så kallade Icesave-avtalet är detta i första hand en fråga för låntagaren Island och långgivarna Nederländerna och Storbritannien. Jag hoppas att en lösning på Icesavefrågan kan nås som är acceptabel för alla parter. Därigenom skulle förtroendet för Island på de internationella marknaderna stärkas och landets ekonomiska återhämtning stödjas.

Jag vill inte spekulera om folkomröstningen. Vi kommer att fortsätta att följa och bedöma utvecklingen.

Avslutningsvis vill jag konstatera att Sverige ser positivt på att inleda förhandlingar med Island om medlemskap i EU under våren.

Anf. 88 ULLA ANDERSSON (v):

Fru talman! Jag tackar statsrådet. Först och främst vill jag instämma i att det är mycket bra att Sverige lånar ut pengar till ett Island som sitter i en väldigt svår sits. Den isländska regeringen kläms mellan den vrede som det isländska folket med all rätt både känner och uttrycker och de internationella förbindelser som sätts på prov, även deras internationella trovärdighet.

Island har drabbats väldigt hårt av finanskrisen. Island var en av de mest reglerade finansmarknaderna fram till de avregleringar man gjorde under 90-talet. Man lämnade då ett stort ansvar till finansmarknadens aktörer och började bygga en ny ekonomi, som inte längre enbart skulle bygga på fiske och energi, utan också på en finansmarknad. Så länge allt gick bra kom det inte några större protester från vare sig Storbritannien

*Svar på
interpellationer*

eller Holland, trots att de egentligen kanske skulle ha ifrågasatt de erbjudanden som sparfonden från Icesave gav.

Det ansvar som finansmarknaden brast i är det nog många politiker som nu bittert erfar att de aldrig skulle ha givit. I dag sitter Island med en statsskuld på 120 000 per invånare. Om man jämför det med svenska mått kan man säga att det är 1 000 miljarder i ökad statsskuld. Icesave-avtalet motsvarar ungefär halva Islands bnp. Den ränta som nu ifrågasätts och diskuteras väldigt mycket motsvarar halva sjukvårdsbudgeten på Island. Det är en ränta på 5 ½ procent.

Island har som sagt drabbats väldigt hårt. Det är nu många som lämnar landet. Det är många som har förlorat sina jobb. Jag läste i ett mejl häromdagen att Reykjavik är som en spökby under veckorna. Det isländska folket har mobiliserat sig, först genom en "kastrullrevolution", där man krävde nyval och fick ett sådant; den borgerliga regeringen fick avgå och den rödgröna tillträdde. Nu har man återigen mobiliserat sig och fått igenom en folkomröstning. En fjärdedel av Islands befolkning står bakom det kravet.

Icesave-avtalet har pressats fram av framför allt Storbritannien, men också av Spanien, som har hotat med att försvåra EU-medlemskapsansökan. Jag menar verkligen att den processen kan ifrågasättas. Storbritannien har använt en terroristlagstiftning för att frysa Islands tillgångar och tvinga fram försäljningar som i en mycket svår situation troligtvis har gett mindre betalt tillbaka och på så vis också försvårat Islands process. Det pågår nu en juridisk process i Storbritannien mot det sätt lagstiftningen har använts på. På Island pågår också självklart rättsprocesser. 25–30 personer har delgivits misstanke om brott, och ytterligare 15 utreds.

Det är självklart tvivelaktigt både moraliskt och filosofiskt om ett folk ska tvingas bli skyldigt att betala, var och en, för något som några få har gjort och delgivits brottsmisstanke om. Men nu har man undertecknat en internationell förbindelse. Det avtal som har framförhandlats är dock som synes väldigt svårt att få stöd för hos det isländska folket. Nu kunde jag läsa i dag på morgonen att det har rört på sig. Jag undrar om finansministern har några nyheter i den frågan. Det skulle vara roligt att ta del av sådana. Jag har förstått att man troligtvis har lyckats få bort räntan, att man har en förhandlare från USA och att man ställer krav på Island att även oppositionen ska vara med på avtalet för att man ska kunna få till stånd en förändring. Men finansministern kanske har lite bättre information än jag har.

Anf. 89 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Man ska naturligtvis vara utomordentligt försiktig med att recensera grannländernas regeringars agerande. Men om jag nu ändå skulle göra ett undantag från den regeln skulle jag säga att den nuvarande regeringen när det gäller finanspolitiken, hanteringen av bankerna och förhandlingarna kring Icesave-avtalet har agerat med ett mycket stort ansvarstagande. Det är min bestämda bild att både statsministern och finansministern har gjort sitt yttersta för att reda ut den utomordentligt besvärliga situation som man har hamnat i.

Icke desto mindre är ansvaret i den här frågan väldigt tydligt. Vi har ett insättningsgarantidirektiv. Så sent som alldeles strax före krisen valde

man från Islands sida att bekräfta att man står bakom detta insättningsgarantidirektiv. Det är också gällande, givet att man är en del av den ekonomiska zonen.

Länder måste leva upp till sina internationella förpliktelser. Man kan inte komma ifrån att man har ansvar för sitt banksystem när banksystemet går över gränserna. Varje ansvarsfull nation måste leva upp till detta.

En del av det ansvarsfulla agerandet från den nuvarande regeringen är att man har förhandlat fram ett Icesave-avtal tillsammans med Storbritannien och Holland. Men presidenten, som såvitt jag kan bedöma har agerat utifrån olika överväganden, har valt att blockera den uppgörelse som den isländska regeringen valde att anta.

Jag vill inte spekulera om vilka eventuella samtal och processer som pågår. Utifrån min utgångspunkt är det naturligtvis av betydande värde om islänningarna brett över partigränserna och tillsammans med holländare och engelsmän kan hitta ytterligare steg framåt som gör att situationen hanteras på ett sätt som är förenligt med att vi ser en återhämtning på Island och att man samtidigt lever upp till sina internationella förpliktelser.

Det är självklart att Sverige ska vara solidariskt med Island. Det har varit utgångspunkten för hela vårt agerande. Det är lika självklart som att Island ska leva upp till sina internationella förpliktelser. Man kan beklaga när länder har fört en ansvarslös ekonomisk politik och försatt sig i stora bekymmer. Men det är tyvärr så att vägen ur sådana bekymmer är att man vidtar åtgärder, tar ansvar, samlar ihop sig och gör det som krävs. Där har nu islänningarna tagit viktiga steg på vägen. Kan vi hjälpa dem på vägen kommer vi självklart att göra det.

Det är inte så att Sverige och de andra nordiska länderna agerar ensamma, utan vi agerar tillsammans. Vi har haft en samsyn på den avgörande punkten att vi ska agera utifrån att Island ska stödjas och att de ska uppfylla sina internationella åtaganden. Vi är gubevars normalt sett anhängare av ordningen att även stater är underställda lagar och regler, ordning och reda. Man kan bara känna djupt för det isländska folket som har drabbats av en spekulationsekonomi som har gått över styr och av en regering och en centralbank – nu talar jag om de tidigare – som inte förmådde hantera situationen på ett sätt som var förenligt med samhällsekonomisk stabilitet. Det är naturligtvis glädjande att den nuvarande regeringen visar ett stort ansvarstagande. Vi kan ha en förhoppning om att diskussionerna som nu pågår på Island kan leda fram till något som underlättar situationen.

Anf. 90 ULLA ANDERSSON (v):

Fru talman! Det har varit mycket tydligt att den isländska regeringen tänker ta sitt ansvar och följa de internationella överenskommelserna. Det är man mycket tydlig med. Det man egentligen vill ha hjälp med är att förhandla om avtalet, som har väckt sådan ilska hos det isländska folket. Jag tror att också finansministern anser att en ränta på 5 ½ procent är lite väl saftig i det här fallet och egentligen på intet sätt hjälper Island till återhämtning utan snarare hjälper till att stjälpa islänningarna, även om jag tror att de kommer att reda ut detta.

Finansministern tog inte alls upp det, men jag menar att Storbritanniens agerande i det här fallet måste ifrågasättas. Den lagstiftning man har

använt kan inte sägas vara juridisk för detta område. Det är en terroristlagstiftning. Man har pressat fram försäljningar av isländsk egendom till priser som man, såvitt jag kan förstå, hade kunnat få bättre längre fram. Man har tvingat fram förändringar för att få fram likviditet i ett läge där det var väldigt svårt över huvud taget över hela världen på finansmarknaden. Därför skulle det kännas lite bättre om finansministern kunde problematisera kring detta. Det känns lite märkligt att vi så ensidigt ställer oss bakom Storbritannien, som jag tycker att finansministern gör. Man har fryst utbetalningarna till Island, vilket i sin tur självklart försvagar valutan ytterligare och försvårar islänningarnas situation.

Jag hade hoppats på att Sverige oavsett hur avtalet kommer att utföras och se ut skulle ha varit tydligt med att vi tänker betala ut de här pengarna för vår del. Det har Norge gjort. Även till exempel Polen och Färöarna har tidigare inte ens ställt krav på att avtalet ska hållas utan menar på att det isländska folket och den isländska regeringen måste handha de här avtalen på det sätt de finner bäst.

Jag skulle gärna vilja höra lite mer om hur finansministern ser på Storbritanniens agerande. Jag menar att det inte precis har underlättat situationen. Man har dessutom hotat att man ska motarbeta Islands EU-medlemskap. Det har även Spanien som nu har ordförandeklubban gjort. Sådana processer stöder inte Island och det isländska folket i det här läget.

Till sist tycker jag återigen att Sverige skulle kunna ha en väldigt aktiv och konstruktiv roll och försöka driva fram processen. Jag skulle gärna vilja höra de senaste nyheterna från förhandlingarna om finansministern på något sätt kan säga något om vad som pågår.

Jag vet att det inte är offentligt ännu på Island, i varje fall enligt vad jag har förstått. Det kan vara lite svårt, men ryktena går.

Anf. 91 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Ulla Andersson har på ett väldigt tydligt sätt belyst varför jag inte kan ge mig in i den diskussionen oavsett vilken information jag har i situationen som den nu är.

Sverige har varit väldigt pådrivande i hanteringen av Island. Vi har för de nordiska ländernas räkning haft ansvaret för att förhandla fram IMF-avtal och annat för att få ordning på detta. Vi är ordförande i den nordisk-baltiska kretsen och har haft det uppdraget från de nordiska länderna.

Det är inte heller så som Ulla Andersson antyder att det skulle finnas olika hållning mellan de nordiska länderna. Vi har förhandlat fram gemensamma skriftliga kommentarer där Sverige, Norge, Danmark och Finland har på kommatecknet samma uppfattning. Eftersom jag själv har fört en del av de samtalen kan jag försäkra om att så är fallet.

Vi ska komma ihåg att Icesave-avtalet förhandlades fram av den nuvarande isländska regeringen. Alla de villkor som låg i det godtog man och ansåg vara rimliga. Det var den bedömning man gjorde i Storbritannien, i Nederländerna och på Island. Därefter kommer presidenten in och agerar.

Den isländska regeringen valde vid det tillfället att beklaga presidentens beslut att lägga in veto mot detta beslut. Jag delar till fullo den isländska regeringens hållning och kan bara beklaga att presidenten valde

att agera på det sättet. Det har försenat återhämtningen på Island, ställt till internationell oreda och inte gynnat den internationella trovärdigheten.

När man värderar ländernas agerande i detta tror jag att man ska vara medveten om att det finns en hel del bekymmer att fundera på när man ska lägga ut skuldbördan. Har man stått upp för det ansvar man har enligt internationella konventioner? Har man givit korrekta och fullständiga svar om sitt agerande när frågor har ställts? Har man under den här processen följt de avtal och villkor man själv har satt sitt namn under?

Eftersom jag själv var djupt involverad i processen under de avgörande dagarna när detta skedde får jag också erkänna att mitt förtroende för den dåvarande isländska regeringen och den dåvarande isländska centralbanksledningen är mycket begränsat. Jag tror att det är en uppfattning som många i det internationella samfundet delar med mig. Jag tror att det också påverkade hur andra agerade.

Alistair Darling, finansminister i Storbritannien, för att ta ett exempel på en av de berörda parterna som jag vid upprepade tillfällen talat med detta om, är verkligen inte en orimlig person. Det är en mycket ansvarsfull politiker med stor känsla av solidaritet också för Island. Men man hamnade i en situation där man agerade på ett sätt som åtminstone jag som svensk i efterhand kan beklaga.

Jag tror att vi ska vara lite försiktiga när vi ska fördela skuldbördan mellan olika regeringar. I mitt fall är det inte så att vi kan avskryva den tidigare isländska regeringens skuld för hur man agerade under detta förlopp. Nu har man på Island en regering som försöker lösa situationen. Man försöker att samla ihop en bred enighet kring detta utifrån en ambition att hitta en väg framåt. Allt vi kan göra är att stödja en sådan process så gott vi kan.

Anf. 92 ULLA ANDERSSON (v):

Fru talman! Jag tror att det är många som ifrågasätter den förra isländska regeringen och dess agerande. Det var väl också därför som det så småningom blev ett nyval. Man var mycket besviken, och det har förekommit mycket konstigheter. Det tror jag att vi är många som instämmer i.

Det som känns märkligt är att det avtal som man under hård press fick skriva under inte hade rimliga villkor. Utifrån finansministerns skrivning kan jag tänka lite hur det har gått till. Det var också utifrån en juridisk process som var väldigt svår på Island.

Man känner som islänning: Här ska jag stå och betala. Vi får sämre sjukvård, skola och alltihop. Vi förlorar jobben och kontorsytorna står tomma för att några få aktörer på finansmarknaden inte har tagit sitt ansvar. Det gjorde inte heller den dåvarande isländska regeringen.

Inte heller Storbritannien och Holland har väl agerat på något sätt och ifrågasatt bankernas agerande i deras länder. Man kan tycka att någon varningsklocka skulle ha ringt när man såg hur bankerna arbetade och vilka erbjudanden de hade.

En annan fråga som jag vill lyfta upp är att IMF som organisation har ställt väldiga krav på avregleringar. Nu kommer man efteråt och vill ställa till rätta. Det finns en hel del att diskutera kring det.

Jag hoppas att omförhandlingen av Icesave-avtalet ska göra att man får igenom detta också på Island, att det isländska folket kan börja en process för återhämtning tillsammans och att det ska gå vägen.

De har en tuff tid framför sig. Men jag hoppas att processen nu åtminstone kan påbörjas och att det vid folkomröstningen ska finnas ett nytt framförhandlat avtal att ställa sig bakom.

Anf. 93 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Jag kan helt instämma med det som Ulla Andersson säger och helt dela hennes ambitioner på det här området. Vi skulle naturligtvis i grund och botten önska att situationen löses på ett sådant sätt att Island återkommer till världssamfundet som en väl fungerande ekonomi. Det är allas vår ambition. Jag har inte så väldigt mycket mer att tillägga än att jag vill tacka för interpellationen och den intressanta diskussion vi har haft.

Överläggningen var härmed avslutad.

17 § Svar på interpellation 2009/10:210 om kvinnor i bolagsstyrelser

Anf. 94 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp):

Fru talman! Monica Green har frågat näringsministern vad statsrådet avser att göra för att påskynda införande av kvinnlig kompetens i bolagsstyrelser samt om statsrådet kan tänka sig lagstiftning för att få in fler kvinnor i bolagsstyrelser.

Interpellationen har överlämnats till mig.

Regeringen delar åsikten att det är ett stort problem att kvinnors kompetens inte bättre tas till vara inom näringslivets ledningsgrupper och bolagsstyrelser. Kvinnor och män ska ha samma möjligheter till professionell utveckling. Regeringen anser att det är angeläget att andelen kvinnor på chefspositioner och i styrelser ökas i såväl statligt ägda bolag och myndigheter som privata företag. Förutom att vara ett värde i sig bidrar jämställdhet till ekonomisk tillväxt genom att kvinnors såväl som mäns kompetens och skaparkraft tillvaratas och främjas.

Därför har regeringen tagit en rad initiativ på detta område. Sedan 2007 har regeringen satsat 100 miljoner kronor per år för att stärka kvinnors företagande. Regeringen lanserade 2009 ett nationellt styrelseprogram för kvinnor. Programmet syftar till att synliggöra och uppmärksamma kompetenta kvinnor som kan sitta i bolagsstyrelser. Det ska även sprida goda exempel och skapa en debatt om vikten av att ha fler kvinnor på styrelseposter utifrån ett tillväxtperspektiv.

I de statliga bolagen har vi nu nått en jämn könsfördelning i styrelserna, och det är ett målmedvetet arbete som ligger bakom denna utveckling. I dag är 48 procent av samtliga ledamöter i de helägda bolagen kvinnor och 52 procent män. Under den här mandatperioden har vi ökat andelen kvinnor som styrelseordförande från 23 procent till 35 procent. Motsvarande andel kvinnor i börsbolagen är 19 procent för ledamöter respektive 4 procent för ordförande.

Ett annat initiativ är regeringens satsning på kvinnors karriärutveckling i staten. Under det svenska ordförandeskapet i EU lyfte vi särskilt fram frågan om jämställdhet och tillväxt.

Det är regeringens bedömning att ett samlat arbete på många områden bidrar till att skapa långsiktig och hållbar förändring. Det tydliggörs exempelvis i den strategi för jämställdhet på arbetsmarknaden och i näringslivet som regeringen presenterade förra året där drygt 60 olika åtgärder redovisas. Så länge som kvinnor är mer sjukskrivna än män, tar avsevärt större ansvar för hem och familj och inte får utdelning i lönekuvertet utifrån sin utbildning och ansträngning i samma utsträckning som män kommer det också att påverka andelen kvinnor på högre positioner.

Sammantaget pågår för närvarande en mängd samverkande insatser som regeringen anser skapar bättre förutsättningar för att få in fler kvinnor i ledningsgrupper och i bolagsstyrelser.

Regeringen anser inte att en lagstadgad kvotering av kvinnor och män till bolagsstyrelser är en lämplig metod för att förbättra jämställdheten i näringslivet. Bolagsstyrelsens sammansättning är en fråga för valberedning och ägare. De bör ta sitt ansvar i att beakta såväl kvinnors som mäns kompetens.

Anf. 95 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Jag tackar för svaret. Det var förstås väntat att Nyamko Sabuni skulle säga att vi politiker inte ska lägga oss i, att alla får klara sig själva och att vi inte ska bry oss eftersom det är fullt att förtroendevalda lägger sig i utvecklingen. Det visste vi redan.

Vi visste också att Nyamko Sabuni, som ju inte är feminist, inte vill skynda på utvecklingen i näringslivet – i alla fall inte lagstiftningsvägen – eftersom hon inte tycker att hon har med det att göra.

Men vad som är nytt den senaste tiden är att det finns andra politiska partier i den borgerliga regeringen som har svängt och som nu visar sitt missnöje med att det har hänt så lite på jämställdhetsfronten under den tid som Nyamko Sabuni har varit jämställdhetsminister. Nu uttalar Moderaterna tydligt att könsmaksordningen består trots de ansträngningar som har gjorts. De säger också tydligt att politikerna måste göra mer för att förbättra jämställdheten. Det säger Hillevi Engström som är jämställdhetspolitisk talesperson och numera också Per Schlingmann. Även om det är som Nyamko Sabuni säger – att det är ett spel för gallerierna när det gäller honom och även när det gäller Reinfeldt – så säger de det i alla fall. De tycker att vi måste göra mer. Men Nyamko Sabuni är inte av den uppfattningen.

Vi har en tydlig spricka i regeringen när det gäller huruvida vi ska se till att kvinnor får möjlighet att använda den kompetens som de har och att de kan bidra till att näringslivet utvecklas på ett bättre sätt än det gör i dag.

Om Lehman Brothers hade varit Lehman Sisters hade detta inte hänt, fick vi höra här i kammaren nyligen. Man menar alltså att kvinnor tar ett större ekonomiskt ansvar för sina bolag än vad männen har visat sig göra i krisen.

Vi vet att Norge har lyckats bra. Man gick från 7 till 40 procent. Det som rönt missnöje och där man menade att politiker inte skulle lägga sig i uppfattas nu som en självklarhet i Norge. Det uppfattas som att det är

klart att även denna kompetens ska tas till vara. Vi ska inte stänga ute kvinnor.

Nyamko Sabunis svar är detsamma: Det sköter de själva. Vi lägger oss inte i. Men vi vet ju hur det är. Om man åtminstone erkänner att det finns en könsmaktordning där kvinnor är underordnade männen vet vi att män ser män och att män utser sig själva. De har kvoterat sig själva in i bolagsstyrelserna. Därför har vi inte fått de mest kompetenta personerna. Vi har på det sättet inte heller gjort det möjligt för kvinnorna, som många gånger är mer kompetenta än männen. Vi vet att de har högre betyg och så vidare. Men de har nått glastaket därför att de inte passar in i det manssamhälle som vi lever i.

Här skulle politiken kunna göra skillnad. Här skulle vi kunna fronta och säga: Vi ska ta samma steg som Norge. Vi ska visa att vi vill ha in den kvinnliga kompetensen även i de privata företagen! Men det vill inte Nyamko Sabuni, för hon tycker att det är fult när politiker lägger sig i. Det är precis samma sak som vi tidigare hörde när vi skulle varva listor i politiken. Det var också fult i början, men nu anses det som självklart att man ska ha lika många män som kvinnor på sina listor – åtminstone i de flesta partier. Så är det i regeringen också. Även Nyamko Sabuni är inkvoterad i regeringen. Vi måste inse att det är ett bra verktyg när det gäller att se till att använda den kompetens vi har.

Anf. 96 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Fru talman! Det ojämslällda näringslivet är ett stort problem inte bara för näringslivet utan för samhället i stort. Det är ett så pass stort och allvarligt problem att politiker måste hantera det på ett allvarligt sätt.

Jag vet inte varför Monica Green tolkar mina ambitioner att förbättra näringslivet på de områden där vi som politiker har ett ansvar som ett sätt att inte vilja göra någonting. När man rekryterar till styrelser måste man förstå att någonstans ifrån kommer dessa kvinnor. De måste ha fått en erfarenhet någonstans ifrån. För många kvinnor i dag menar jag att orättvisorna uppstår långt tidigare än i bolagsstyrelserna.

Det vi ser i bolagsstyrelserna har sina orsaker långt, långt innan det eventuellt är möjligt för de kvinnor som i dag finns som kan sitta i bolagsstyrelser att göra det. Det ena handlar om utbildningssystemet. Har kvinnor rätt typ av utbildningar? Vi vet i dag att många kvinnor, över 40 procent, har just den typ av utbildningar som behövs för uppdrag i styrelser. Det har inte åstadkommit genom att Monica Green och Socialdemokraterna har kvoterat kvinnor in till dessa utbildningar. Kvinnor har gjort dessa medvetna val, och det har blivit bra.

Det andra handlar om chefspositioner. Vi måste se till att fler kvinnor kan bli chefer och får bli chefer. Vi vet att det förekommer orättvisa rekryteringar. Sedan handlar det om att bli rekryterad till bolagsledning. Också där förekommer orättvisa rekryteringar.

Jag har inte hört Monica Green och Socialdemokraterna tala om vad de vill göra för att minska dessa orättvisor. Om vi löser de orättvisorna kan vi också lösa problemen med bolagsstyrelser. I stället intar socialdemokraterna en ståndpunkt om att införa kvotering till bolagsstyrelser för syns skull – att dölja problem i det ojämslällda näringslivet genom att kvotera till bolagsstyrelser. I den debatt jag i går deltog i var den norska

kulturministern med. Visst hejar hon på sitt eget land och tycker att vi ska ta över systemet. Men tror ni att det norska näringslivet ser så speciellt mycket bättre ut än det svenska utöver de 70 kvinnor som sitter i bolagsstyrelserna?

Jag menar att det finns mycket mer som måste göras och som ska göras. Vi ska ta vårt ansvar, men det är lika viktigt att näringslivet tar sitt ansvar.

Det finns ett antal värden att värna i vårt fantastiska land. Ett handlar om äganderätten och respekten för den. Ett annat handlar om rätten för den enskilde att göra egna val. Ett tredje handlar om jämställdhet. Jag tror inte att lösningen är att om det ena värdet ska utvecklas måste det ske på bekostnad av ett annat. Jag tror inte på det, utan det här är en process och ett förändringsarbete. Vi ska vara ihärdiga. Vi ska vidta åtgärder. Vi har vidtagit åtgärder, men vi måste fortsätta vår kamp, och det finns fortfarande mer att göra.

Det är inte en lösning att lagstifta om kvotering till bolagsstyrelser. Vi har visat att det går att uppnå jämn könsfördelning utan lagstiftning. Vi har lyckats med våra egna statliga bolag. Vi har lyckats i våra egna partier. Det finns mer man kan göra. Hur ser det ut i de kommunala bolagen? Vill Monica Green lagstifta mot det kommunala självstyret för att se till att åstadkomma jämställda bolagsstyrelser i kommunerna? Eller vill Monica Green lagstifta för att se till att åstadkomma jämställda styrelser inom fackrörelsen? Vi måste sopa framför vår egen dörr innan vi börjar prata om att inskränka äganderätten för andra människor, som har tagit sig tid, satsat sina pengar och riskerat allt för att bygga upp dessa företag.

Självfallet ska vi se till att kvinnor kommer in i bolagsstyrelser. Men det gör vi inte via lagstiftning utan det gör vi via dialog och genom att ta ansvar för det som vi politiker kan ta ansvar för. Vi ska se till att både män och kvinnor har möjlighet att utvecklas på sina arbetsplatser och att göra karriär om de vill. Det gör vi med familjepolitiken på olika sätt.

Anf. 97 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Det är möjligt att Nyamko Sabuni vill mer än vad det har uppfattats som. Det uppfattas faktiskt som att jämställdheten har stått still under mandatperioden och att det inte har hänt särskilt mycket. Det är möjligt att det är orättvist och att Nyamko Sabunis strävanden inte har synts tillräckligt mycket.

Men nu går till och med Moderaterna ut och säger att de inte är riktigt nöjda och att vi måste göra mer. De uttrycker tydligt att könsmaktsordningen består trots det man har gjort och att de är beredda att flytta fram positionerna ytterligare. Då uppfattar jag nog det som att det inte bara är jag, Monica Green, som står och klagar på Nyamko Sabuni. Jag menar att det finns ett större tryck i hela samhället på att vi måste se till att ta vara på den kvinnliga kompetensen.

Nyamko Sabuni nämnde högskolesystemet och att kvinnor skaffar sig den utbildning som de behöver. Jag håller med om att kvinnorna har den utbildning de behöver och att de är mycket kompetenta, ofta har högre betyg än män och så vidare. Men de slår i glastaket när de sedan ska väljas in på olika ställen.

När det gäller högskolesystemet och universiteten har Socialdemokraterna haft en målmedveten strävan. Det var väldigt mycket protester när vi ville införa att 6 procent av professorerna skulle vara kvinnor. Det var jättestora protester mot att vi skulle kvotera in en så liten del när det gällde de kvinnliga professorerna. Vi gjorde det ändå, och vi flyttade fram positionerna steg för steg.

Vi har varit stolta över den jämställdhetspolitik som Socialdemokraterna har jobbat med under så många år och att vi har sett till att vi en gång i tiden var världens mest jämställda land. Vi betraktas inte som det längre, utan Norge har gått om oss nu, bland annat på grund av detta med kvinnor i bolagsstyrelserna där man inte tar till vara den kompetensen.

Sedan menar inte jag – där håller jag med Nyamko Sabuni – att det är det enda man ska göra. Självfallet ska vi jobba på många olika fronter. Vi ska jobba med olika sätt att stödja kvinnorna. Vi ska jobba med dialog. Vi ska jobba i en process. Men det ena förtar inte det andra.

Om vi ser på hur det har varit i politiken fanns inte kvinnorna, med några få undantag, för 20 år sedan. De kvinnor som fanns var emot: Nej, vi ska inte kvotera in här, för då kanske det inte märks att jag är någon särskild kvinna! Det fanns kvinnor som var emot varvade listor inom politiken, precis som det nu finns kvinnor i bolagsstyrelserna som inte vill ha konkurrens från duktiga kvinnor. Vi får vara medvetna om det när vi tar den fajten, att det finns både män och kvinnor som inte vill ändra därför att det är jobbigt med förändring: Tänk om vi tappar kompetens! Vi kanske får in en annan typ av kompetens än vad vi har haft tidigare. Man är rädd för förändring.

Vi får vara medvetna om det, och därför måste vi vara tydliga med att vi ska stödja näringslivet på många olika sätt för att kvinnor ska kunna göra karriär inom näringslivet och så småningom ha möjlighet att få plats i bolagsstyrelser. Visst är det en process, men det ena förtar inte det andra.

Vi socialdemokrater har fastställt våra politiska riktlinjer på vår kongress, och där säger vi att vi ska ändra i bolagsstyrelserna efter valet så att vi tar till vara den kvinnliga kompetensen.

Anf. 98 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Fru talman! Det är bra att veta att Socialdemokraterna kanske för en gångs skull kommer att göra det som de pratar om. Socialdemokraterna satt i tolv år innan vi tog över makten. På tolv år hinner man både utreda, skriva förslag i en proposition, lämna den till riksdagen, fatta beslut om den och genomföra det. Varför blev det ingen kvotering på tolv år, Monica Green? Det är en fråga jag skulle vilja ha svar på. Det går så bra att prata, men ibland måste man också handla.

Jag tror inte att Monica Green är seriös när hon framställer det som att jag är nöjd med det vi har gjort och därför inte vill göra mer. Det finns väl ingen politiker som är aktiv politiskt utan att varje dag vilja göra mer. Det är klart att vi måste göra mer också på detta område, som på många andra områden. Men vi måste också göra rätt saker.

Jag förstår att det här inte är det enda för Monica Green. Men tydligen är detta det viktigaste, eftersom det är det vi debatterar i dag, eftersom det är det vi debatterar väldigt ofta, både i denna kammare och i medier-

na. Jag måste säga att jag blir väldigt besviken över att all uppmärksamhet ägnas åt bolagsstyrelser när vi har så stora problem med det ojämställda näringslivet, när vi vet att det bara är en bild av hur det ser ut längre ned i kedjan.

Vi tar vårt ansvar. Vi har presenterat en strategi med över 60 åtgärder för hur vi vill se att familjepolitiken utformas, hur vi kan uppmuntra kvinnor och deras företagande och hur vi kan se till att avlasta hushållen med hushållstjänster – någonting som Monica Green inte heller håller med om är bra att göra. Allt detta finns presenterat i strategin, och allt detta behövs för att skapa lika möjligheter för män och kvinnor att utvecklas på sina arbetsplatser och att göra karriär om de vill. Det ansvaret har vi som politiker.

Men sedan måste andra ta ansvar. Näringslivet måste ta ansvar för anställningar, se till att de går till på rätt sätt och att de är rättvisa.

På precis samma sätt måste familjerna ta ansvar för sina familjer och se till att man delar lika på föräldraledigheten, se till att barn får tillgång till både sin mamma och sin pappa. Det måste familjerna ta ansvar för.

Det är inte tänkt att vi politiker ska styra och ställa i alla led och i alla sammanhang i samhället. Vi ska skapa förutsättningar för att människor gör de egna valen. Det är det vi är tillsatta för att göra, Monica Green, inte för att gå in och peta i äganderätten.

Jag har fortfarande inte fått svar på frågan: Är Monica Green beredd att frångå självbestämmanderätten för kommunerna och lagstifta om att vi ska uppnå jämställda styrelser på kommunal nivå? Det är väl ändå någonting som vi som politiker äger, som vi som medborgare i landet äger? Är Monica Green beredd att lagstifta där? Jag vill ha svar på den frågan.

Anf. 99 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Givetvis är jag det. Givetvis följer vi upp det. Om vi ställer ett krav på det privata näringslivet vill jag givetvis att vi ställer samma krav i kommunerna. Det är för mig en självklarhet.

När det gäller de 60 förslag som Nyamko Sabuni pratar om är det inga direkta förslag som driver jämställdheten framåt. Det är en massa utredningar, upprepningar och politiska förslag som de borgerliga partierna har gjort, till exempel hushållsnära tjänster.

Vi har hört Jan Björklund i partiledardebatten och sett att Maud Olofsson skriver i Aftonbladet att det är invandrarkvinnorna som ska ha de jobben. Jag betackar mig för den typen av klassperspektiv, att det är invandrarkvinnorna som ska passa upp oss infödingar. Jag tycker att det är tragiskt att man använder argumentet att invandrarkvinnorna ska ha de jobben.

Nej, de borde in i bolagsstyrelserna, och de borde få möjlighet att utbilda sig och få en rättmätig chans i samhället. Det är väl de vita männen som borde passa upp kvinnorna. När kvinnorna inte vill ta fajten hemma i sina egna familjer ska politikerna plötsligt lägga sig i, så att invandrarkvinnorna ska komma och städa åt dem som inte vågar ta fajten i sitt eget hem. Där vill Nyamko Sabuni att vi politiker lägger oss i, för där klarar inte kvinnorna själva att ta fajten med sina män. Männerna ska självfallet passa upp kvinnorna, och kvinnorna ska passa upp männen – vi ska hjäl-

pas åt i våra hem. Det ska inte vara invandrarkvinnor som kommer och städar i våra trappuppgångar, som Moderaterna skriver om.

Nej, det handlar om att sätta press på bolagsstyrelser. Det handlar om att se till att skapa förutsättningar för att vi delar lika i hemmen och för att kvinnorna får möjlighet till en bra utbildning, möjlighet att göra karriär inom näringslivet och flytta fram positionerna. Då är detta ett sätt, och det kräver jag att vi ska införa nu.

Anf. 100 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO

SABUNI (fp):

Fru talman! Nej, jag betackar mig för Monica Greens sätt att se på de människor som tar ett ansvar för att arbeta och försörja sig själva, hennes attityd gentemot vissa typer av arbeten.

Dessa kvinnor arbetar och försörjer sig själva. Det enda de begär och kräver är att vi politiker ska skapa förutsättningar för att arbetet ska vara vitt, för att de ska kunna få a-kassa när de blir arbetslösa, för att de ska kunna få dräglig pension när de blir gamla. Det är det hushållstjänsten har åstadkommit, Monica Green.

Monica Greens sätt att se ned på dessa jobb betackar jag mig för.

Överläggningen var härmed avslutad.

18 § Svar på interpellation 2009/10:212 om situationen för invandrade kvinnor på arbetsmarknaden

Anf. 101 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO

SABUNI (fp):

Fru talman! Amineh Kakabaveh har frågat arbetsmarknadsministern vilka åtgärder statsrådet avser att vidta för att invandrade kvinnor ska få en starkare position på arbetsmarknaden samt för att minska vårdnadsbidragets segregeringseffekt för i synnerhet långtidsarbetslösa, invandrade kvinnor.

Interpellationen har överlämnats till mig.

Utrikes födda kvinnors position på arbetsmarknaden måste stärkas. Dagens situation är inte acceptabel, och detta har jag också gett uttryck för ett flertal gånger i olika sammanhang.

Regeringen har genomfört många initiativ inom flera olika politikområden för att minska utanförskapet och stärka arbetsmarknadsanknytningen för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden. Behovet av insatser för utrikes födda kvinnor har bedömts som särskilt angelägna. Skillnaderna mellan utrikes födda kvinnor och utrikes födda män på arbetsmarknaden är allra störst under de första åren i Sverige och minskar med vistelsetidens längd. Nyanlända kvinnor, särskilt med flyktningbakgrund, uppvisar en betydligt långsammare arbetsmarknadsetablering än män. De senaste uppgifterna från Statistiska centralbyrån visar att endast 17 procent av de nyanlända kvinnorna har arbete efter tre år i landet. Det kan jämföras med 41 procent för män. Dessa uppgifter gäller de som fått uppehållstillstånd som skyddsbehövande i Sverige och inte alla nyanlända. Utrikes födda kvinnor deltar också i mindre utsträckning

i etableringsinsatser, och de deltar mer sällan i insatser med arbetsmarknadsanknytning.

I regeringens strategi för en jämställd arbetsmarknad nämns därför utrikes födda kvinnors situation specifikt, och som Amineh Kakabaveh noterar finns även särskilda åtgärder riktade till utrikes födda kvinnor. Men alla åtgärder i strategin omfattar också utrikes födda kvinnor. Regeringen strävar efter att utrikes födda kvinnors behov ska tillgodoses inom den generella politiken. Detta tydliggörs även i regeringens strategi för integration som presenterades 2008.

Regeringen presenterade i november 2009 propositionen *Nyanlända invandrades arbetsmarknadsetablering – egenansvar med professionellt stöd* (prop. 2009/10:60). Syftet med den reformen är att ge nyanlända bättre förutsättningar för egenförsörjning och att stärka deras aktiva deltagande i arbets- och samhällslivet. Flera av de förändringar som görs har som uttryckligt mål att förbättra förutsättningarna för kvinnor. Den kanske viktigaste förändringen utifrån jämställdhetssynpunkt är att en etableringsersättning införs. En individuell statlig ekonomisk ersättning som inte påverkas av inkomsterna hos andra personer i hushållet skapar starkare drivkrafter för båda makarna i en familj att delta i arbetsförberedande insatser. Det bör medföra bättre förutsättningar för nyanlända kvinnor att etablera sig på arbetsmarknaden.

Regeringen har nyligen fattat beslut om medel för en studie för att kartlägga hinder och barriärer för nyanlända utrikes födda kvinnor att delta i etableringsinsatser och etablera sig på arbetsmarknaden. Regeringen har också gett Arbetsförmedlingen ett uppdrag som syftar till att identifiera framgångsrika metoder för att minska utanförskapet bland utrikes födda kvinnor.

Vårdnadsbidraget är inte avsett att vara en ersättning som täcker inkomstbortfall för förvärvsarbete, utan handlar om att ge föräldrar större valfrihet att organisera omsorgen om barnen under deras första år. Precis som med föräldraförsäkringen handlar det om att möjliggöra föräldraleighet med barnet när det är litet.

Sammantaget kommer regeringens åtgärder att skapa en god grund för det fortsatta arbetet för att öka förutsättningarna för utrikes födda kvinnor.

Anf. 102 AMINEH KAKABAVEH (v):

Fru talman! Jag skulle vilja tacka minister Sabuni för svaret. Jag är medveten om att ministern har gjort en hel del åtaganden när det gäller kvinnor, människor som kommer från andra delar av världen och nyanlända, vilket är väldigt bra. Om man förebygger från början kommer det att leda till att människor lättare kommer in i samhället och på arbetsmarknaden.

Problemet är att det inte bara gäller dem som kommer nu. Det finns forskning om detta sedan början av 1990-talet. De två genusforskarna Knocke och Alexander Ålund har forskat på arbetande kvinnor med jugoslavisk bakgrund och från Medelhavsländerna. Också LO och föregångaren till Migrationsverket, Invandrarverket, har gjort forskning om invandrarkvinnor. Allt visar på att det inte bara handlar om lön och politiskt deltagande, utan också om den fysiska och psykiska hälsan. De mår

mycket sämre och har mycket mer sjukfrånvaro, de har visstidsanställningar och så vidare. Detta har ökat hela tiden.

I dag talar vi om vårdnadsbidrag. Många av de kvinnor som inte har någon annan inkomst tar tyvärr vårdnadsbidraget som enda inkomstkälla. Det täcker i alla fall en liten del. Annars får de gå varenda dag och söka tiotals jobb utan att få ett enda besked. Det finns forskning om detta, inte bara från Sverige, utan även från Norge och Danmark.

På Järvafältet har faktiskt två förskolor lagts ned på grund av att kvinnorna valde vårdnadsbidrag framför att ha barnen i förskola. Där kan man också prata om konsekvenserna för deras barn. Vi kräver ju att de ska lära sig svenska tidigt, integreras, ha ett arbete och egen försörjning. Detta innebär inte någon statushöjning för vare sig invandrade kvinnor eller kvinnor som tillhör samhället.

När man tar politiska beslut är det därför väldigt viktigt att man tänker på konsekvenserna. Konsekvenserna av de beslut som tas här i Sveriges riksdag och det som regeringen har valt är tyvärr att en del människor alltid ligger längst ned. Det är de som får ta konsekvenserna. Invandrarkvinnor är en grupp som diskrimineras på grund av sin etnicitet, på grund av sitt kön och på grund av att de tillhör en annan klass. Detta trippelförtryck har många forskare pratat om, inte minst på Stockholms universitet. Många iranska forskare och andra forskare har gett bevis på att invandrarkvinnors situation är mycket sämre på grund av dessa olika aspekter. Därför menar jag att det behövs en tydlig och klar handlingsplan där vi visar att också dessa kvinnor finns med i statistiken.

Anf. 103 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Fru talman! Jag tackar Amineh Kakabaveh för att vi har den här debatten. Jag tror verkligen att vi behöver diskutera invandrade kvinnors situation i samhället mer. Precis som Amineh Kakabaveh beskriver har de många olika problem som samhället inte riktigt har tagit tag i – det gäller hälsan, tunga jobb, visstidsanställningar och mycket annat. Det finns anledning att titta närmare på detta och göra något åt det.

Som jag sade i mitt svar är detta ett perspektiv som vi har tagit fasta på i utformningen av framför allt integrationspolitiken men också arbetsmarknadspolitikerna och det som gäller sjukförsäkringen. Vi vet att detta är en grupp som drabbas i större utsträckning än andra, och vi vill veta varför och vad vi kan göra åt det.

Jag nämnde två åtgärder. Den ena är Arbetsförmedlingen, som får till uppdrag att ta fram metoder för att på ett bättre sätt stödja invandrade kvinnor och deras väg in på arbetsmarknaden. Vi kan se att arbetsmarknadsåtgärder eller, för den delen, etableringspolitiken i den tidigare integrationspolitiken inte alltid har tagit hänsyn till kvinnors förutsättningar och möjligheter. Det har varit mannen i hushållet som har ansetts som den viktigare personen, och när han har fått ett arbete har man tyckt att man har ordnat det för den familjen.

Jag menar att det är viktigt att man också ser till kvinnans perspektiv. Hon är en egen individ. Hon ska ha de åtgärder och det stöd hon behöver, och hon ska ha en egen inkomst som inte är relaterad till övriga hushållets inkomster.

När det gäller vårdnadsbidraget kan vi bara spekulera. Medierna har gjort rundringningar. Man kan spekulera om förskolor läggs ned för att ett antal kvinnor har valt att vara hemma med sina barn, men det är det faktiskt ingen som vet. Det har inte gjorts någon utvärdering eller uppföljning av detta än. Den första delrapporten kommer, tror jag, i oktober, och slutrapporten kommer först nästa år. Vi måste vänta på den för att se.

Det finns i dag ingenting som säger att förskolan har varit ett alternativ för dessa barn. Föräldrarna kanske ändå hade valt att vara kvar hemma. När Amineh Kakabaveh säger att vårdnadsbidraget är enda inkomstkällan stämmer det inte riktigt. Socialbidragen är lite högre än vårdnadsbidraget, och i en familj kan man kombinera socialbidrag med andra ersättningar. Om maken eller någon annan är arbetslös eller sjuk kan man också kombinera hushållets ekonomi med socialbidraget, men vårdnadsbidraget kan inte kombineras med andra typer av ersättningar, inte heller de allra viktigaste som många människor i vårt land då och då använder sig av. Det är alltså inte säkert att vårdnadsbidraget är det som har gjort att kvinnorna stannar hemma, men det har kanske skapat möjligheter för att få något när man i alla fall är hemma. Det ska jag låta vara osagt. Vi får vänta på utredningen.

Ibland brukar man jämföra det svenska vårdnadsbidraget med det norska. Men det är svårt – det norska kunde ju kombineras med andra ersättningar, det var högre, och det infördes framför allt för att det var brist på utbyggd barnomsorg. Men så har det aldrig varit i Sverige, utan här är det ytterligare en möjlighet för föräldrarna att göra de val de vill göra när det gäller hur de vill ta hand om sina barn de tidiga åren.

Men jag vet att Vänsterpartiet stöder ett förslag som Miljöpartiet har lagt fram i sina motioner om det som kallas för barntid. Det är en ersättning i nivå med vårdnadsbidrag som också handlar om att mamma och pappa kan vara hemma med sina barn under deras tidiga år. Det är precis samma sak.

Anf. 104 AMINEH KAKABAVEH (v):

Fru talman! Jag ska klargöra en sak. När det gäller Vänsterpartiets politik vet vi klart och tydligt – det vet också ministern – att vi har kämpat och kommer att kämpa vidare för en delad föräldraförsäkring. Vi vill att båda föräldrarna ska ta del av detta ansvar.

Det är politiskt självmord om man skulle jämföra det med vårdnadsbidrag och göra den spekulationen. Jag tror att man ska vara lite försiktig. En delad föräldraförsäkring skiljer sig mycket från ett bidrag för att ge föräldrar möjlighet att stanna hemma.

Det här, Nyamko Sabuni, är inte en möjlighet. Det är ett tvång. Många kvinnor är tvungna, för de har ingen annanstans att vända sig. Jag har själv vänner som jag tänker på.

Leyla kom hit för fyra år sedan. När hennes dotter var ett och ett halvt år ringde hon mig och sade: Amineh! Vi tycker att det här är bra och något att ta vara på. Jag sade: Men varför? Hur är det med jobb och utbildning? Hon svarade: Men herregud, jag är född i Iran och har gått halva tiden på universitet där. Jag skulle gå klar min utbildning. Jag fick inte göra det. Men när jag kom hit räknades det inte. Jag måste börja från början. Hur ska jag göra? Och eftersom mannen är sjukskriven kräver de

av mig att jag ska gå och söka jobb. Vad jag än söker kommer vi att ligga på minus, och vi måste kämpa hårt för att få ihop det här livet.

Hon är två år yngre än jag. Det gör så ont när de här kvinnorna ska tvingas till detta, för det här är ett slags tvång. Man tänker att det kanske är bättre. I början när man kommer till detta land vet man egentligen inte hur det ligger till med förutsättningarna för dem med minoritetsbakgrund och för majoritetssamhället. Man är inte så jäkla duktig på att förklara kvinnors situation.

Jag brukar säga: Bara för att man reser i rum betyder det inte att man också har rest i tid, det vill säga när man emigrerar till ett land behöver man inte tillhöra dem med de här möjligheterna – tyvärr. Enligt lag skulle vi göra det, men i Sverige gör vi inte det. Det finns olikheter.

Den obefintliga statistik som finns i dag är också utgångspunkten för att invandrarkvinnor har en sämre position. Så är det på grund av kulturella skillnader. Det är ännu värre att min kultur, som är från norra Sverige, skulle vara en anledning till vilken position jag har i samhället och på arbetsmarknaden. Det är också diskriminerande. Det är det som vi måste våga ta tag i. Statistik måste bygga på att man också nämner klass och kön och etnicitet. Det är viktigt för att klart och tydligt bevisa var problemet egentligen ligger. Är det hos dessa människor med deras kultur, eller är det hos samhället? Det är det som är viktigt.

Sedan gäller det alternativen, att vara hemma eller icke vara hemma. Men inga människor vill att deras barn ska ha sämre språkutveckling. Inga kvinnor vill att de ska ha en sämre ekonomisk situation för att deras barn är hemma.

Vi vet att invandrarkvinnor inte har samma möjligheter med släktingar och föräldrar, som de ibland kan lämna barnen hos i stället för på förskolan. Vi i Vänsterpartiet väljer aldrig något annat för dem, men det finns faktiskt skattefinansierad verksamhet som frigör kvinnorna från hemmen och hushållen.

Anf. 105 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Fru talman! Jag tycker att utgångspunkten för denna diskussion kan vara att man inte tycker att vårdnadsbidraget är bra men att man samtidigt faktiskt kan tillerkänna den invandrade kvinnans rätt att göra de egna valen.

Det är inte så att vårdnadsbidraget kan kopplas till nyanlända kvinnor, att det är de som har valt vårdnadsbidraget, utan det är alla möjliga typer av familjer i vårt samhälle som i dag har vårdnadsbidrag. Dessa hushåll är inte många, men det är i alla fall en variation när det gäller vilka som har det. Jag menar att också den invandrade kvinnan är kompetent nog att kunna göra de här valen.

Det stämmer inte att det här är enda valet som man har att ty sig till. Så är det inte. Det finns absolut andra möjligheter och andra alternativ. Men här är det föräldrar som har valt att vara hemma med sina barn ytterligare lite tid efter det att föräldraförsäkringen har gått ut.

Vi måste diskutera med försiktighet vad det är vi vill registrera för att få information om människor och människors förutsättningar och möjligheter och om tillståndet i landet. Jag tror inte alls att vi ska registrera efter etnicitet. Det är en livsfarlig idé att hålla på att registrera människor

efter etnicitet och klass. Vem är det som bestämmer vilken klass människor tillhör? Ska man fråga alla, och så ska de säga vilken klass de tillhör?

Det är klart att det är viktigt att veta könet. Det är kanske viktigt att veta vilket land någon person är född i, men det finns absolut ingen anledning att veta vilken etnicitet en person har. Det kan också vara viktigt att veta om en person är svensk medborgare eller inte. Men där stannar det. Jag tror att det är tillräckligt bra grundinformation för att man ska kunna vidta specifika åtgärder riktade mot de grupper i samhället som behöver det allra mest.

Vårdnadsbidraget har inte utvärderats. Vårdnadsbidraget kommer antagligen att ha nackdelar, precis som många andra typer av ersättningar. Föräldraförsäkringen är inte heller perfekt. Både Amineh Kakabaveh och jag skulle vilja se den delad mer jämt. Amineh Kakabaveh vill lagstifta om delad föräldraförsäkring. Det kan man vilja, men det går inte att stå här och tro att inte en delad föräldraförsäkring också har sina nackdelar och kommer att leda till nackdelar.

Alla familjer ser inte lika ut. Behoven ser väldigt olika ut. Den dag vi som politiker tar oss rätten att bestämma hur familjerna ska fördela föräldraförsäkringen kommer vi också att ställas inför det faktum att många familjer inte faller inom ramen för den mall som vi anser oss ha framför oss för att lösa jämställdhetsproblem.

Visst, det finns många sätt att försöka lösa problem på. Men det finns inget felfritt sätt. Det gäller också vårdnadsbidraget.

Men jag säger återigen: Invandrade kvinnor ska på precis samma sätt som alla andra kunna välja, och de har kompetens på precis samma sätt som alla andra när det gäller att veta vad som är bäst för deras barn. De valen ska de göra.

Vi ska också arbeta för att det ska finnas möjligheter att komma ut på arbetsmarknaden, för jag tror inte att någon kvinna eller man väljer vårdnadsbidrag framför eget arbete och egen inkomst. Och det är en helt annan fråga.

Anf. 106 AMINEH KAKABAVEH (v):

Fru talman! Det är intressant. Har man andra alternativ, har man en möjlighet på arbetsmarknaden, har man helt enkelt olika val? I detta fall har man inte ett val. Det val man har är att vara med barnen i stället för att springa runt och gråta och rycka håret från huvudet och tänka: Åh, vad ska jag göra. Mitt språk är inte tillräckligt bra. Min färg på håret eller min brytning förhindrar mig att gå vidare.

Det är detta, Nyamko, som jag menar att vi ska jobba mot. Det är den diskriminering som finns på arbetsmarknaden och i samhället.

Jag är också emot att man ska klassificera människor. Det handlar inte om det. Men ibland måste man göra statistik för att åstadkomma något. Knocke och de här genusforskarna, Irene Molina och många andra, gör det. De har själva invandrarbakgrund, precis som jag och du. Man har anammat detta.

Jag vet att vi också tillhör olika klasser. Självklart ska det framgå. Alla har inte de här möjligheterna. Vi är olika. Alla invandrarkvinnor hamnar, tack och lov, inte i den här situationen. Men statistik visar på att det bland män och kvinnor med invandrarbakgrund är kvinnorna som

ligger risigt till på arbetsmarknaden. Det är de som är sjukskrivna. Det är de som har det sämre.

Det är viktigt att komma ihåg när vi pratar om vårdnadsbidraget att man inte väljer, utan man har fått det här som ett enda alternativ för att helt enkelt kunna försörja sig. Det är en misslyckad politik från regeringen. Därför har man mer förväntningar på Nyamko Sabuni som jämställdhetsminister när det handlar om att faktiskt kämpa mot detta och att åstadkomma en mer rättvis och jämställd politik.

Anf. 107 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Fru talman! Det finns många hinder i vårt samhälle. Diskriminering förekommer i samhället och på arbetsmarknaden. Vi ska med alla medel som vi har att tillgå bekämpa diskriminering. Vi ska försöka riva hindren.

Vi ska också göra allt vi kan för att se till att skapa flera arbetsmöjligheter och arbetstillfällen för människor. Nu vänder snart ekonomin. Högkonjunkturen är på väg. Då måste vi se till att människor är redo och förbereda med utbildning och annan hjälp som de kan behöva för att ta sig tillbaka in på arbetsmarknaden.

Allt detta ska göras men att påstå att de problem som finns i samhället och som eventuellt invandrade kvinnor möter skulle ha något med vårdnadsbidraget att göra är att göra den reformen mycket större än den är. Det är väldigt få familjer som har valt vårdnadsbidraget.

Vårdnadsbidraget är inget alternativ till arbete. Ingen väljer vårdnadsbidrag framför ett arbete. Att det finns arbete och möjligheter att få ett arbete ska vi arbeta för, Amineh Kakabaveh.

Men den invandrade kvinnan måste få möjlighet att fatta ett beslut om hur hon vill ta hand om sitt barn. Jag tycker inte att det är för mycket begärt att få rätten att göra det.

Överläggningen var härmed avslutad.

19 § Svar på interpellation 2009/10:204 om förkortad handläggningstid vid migrationsärenden

Anf. 108 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Fru talman! Bodil Ceballos har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att säkerställa att de asylsökandes rättssäkerhet inte hotas med det nya systemet med en förkortad handläggningstid av asylansökningar vid Migrationsverket.

Bestämmelser om offentligt biträde återfinns i lagen om offentligt biträde och i utlänningslagen. Av lagen om offentligt biträde följer bland annat att det är den myndighet som handlägger ett ärende som beslutar i fråga om förordnande av offentligt biträde. Biträde ska förordnas efter ansökan eller när det annars finns anledning till det. Enligt utlänningslagen ska som huvudregel offentligt biträde förordnas så snart det föreligger omständigheter som medför att utlänningen kan komma att avvisas eller utvisas.

Undantag från huvudregeln finns i de fall då det måste antas att behov av biträde saknas, exempelvis när det är uppenbart att det inte finns någon grund för uppehållstillstånd och det inte heller föreligger hinder mot verkställighet. Offentligt biträde förordnas inte heller i ärenden om överföring enligt Dublinförordningen. Migrationsverkets beslut i fråga om offentligt biträde får överklagas till migrationsdomstol.

Migrationsverket genomförde hösten 2008 en översyn av asylprocessen inom myndigheten. Översynen visade bland annat på att en merpart av handläggningstiden består av tid då inget ytterligare tillförs ärendet. I syfte att förkorta denna tid har Migrationsverket i projektform påbörjat ett nytt arbetssätt som innebär att en kvalificerad utredning genomförs av personal med hög kompetens som ska kunna fatta beslut inom en vecka från det att asylansökan lämnats in och registrerats.

Denna utredning ska kunna ge underlag för beslut om omedelbar avvisning eller permanent uppehållstillstånd med eller utan begränsad ytterligare komplettering. Ärenden som kräver mer omfattande bedömning överlämnas till ett så kallat prövningsteam.

Migrationsverket har nyligen förtydligat att i de fall det redan från början framkommer att utlänningsen kan komma att avlägsnas ska han eller hon erbjudas ett offentligt biträde om inte någon undantagssituation föreligger. Biträdet bereds också möjlighet att närvara vid utredningar med den sökande.

Även interna riktlinjer för olika utredningsmoment och tidsättning av dessa moment ska medverka till en snabbare och säkrare handläggning. Migrationsverket har för avsikt att i projektform fortsätta genomförandet av det nya arbetssättet i syfte att det ska kunna omfatta hela myndigheten under 2010. Inom ramen för projektet följer Migrationsverket successivt upp konsekvenserna av det nya arbetssättet för att säkerställa att handläggningstiden kan kortas med bibehållen rättssäkerhet.

Mot bakgrund av vad jag här redogjort för finner jag inte att rättssäkerheten kommer att äventyras med det nya arbetssättet vid Migrationsverket. Tvärtom får en förkortad handläggningstid ses som en del i arbetet med att stärka rättssäkerheten. Dessutom kommer en snabbare prövning att leda till en minskad psykisk press för den enskilde.

Anf. 109 BODIL CEBALLOS (mp):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka för svaret men också tala om att jag inte håller med migrationsministern. I synnerhet gäller det den del i svaret där man talar om att asylprocessen ska kunna gå på en vecka.

Hur ska en asylutredning kunna göras på en vecka? Det kanske går i kvotflyktingfallen, för då är personerna utredda redan innan de kommer hit. Men i övriga fall låter det som en önskedröm.

Migrationsministern hänvisar till översynen. I den kom man fram till att processen mest består av en väntan. Det är ingen nyhet. Det har vi vetat i många år. Det är därför vi alla här i kammaren har pratat om att vi måste ha en förkortad handläggningstid i asylprocessen för allas skull, inte minst för den sökande.

Men vi har också poängterat att den måste vara rättssäker. Problemet är att den projektform som i dag tillämpas inte utgår från att vi har fått någon förändring i själva lagtexten. Den torde strida mot utlänningslagen och dess förarbeten.

Fru talman! Det är vi lagstiftare, riksdagens ledamöter, som får stå till svars när lagar tillämpas på ett sätt som vi inte förväntar oss. Men trots att vi lagstiftare vid ett flertal tillfällen har talat om att utlänningslagen inte alltid tillämpas på det sätt som vi menade att den skulle är det vi som får stå där med skammen när det blir fel. Myndigheterna kan då skylla på lagstiftaren och tala om att vi måste ändra lagen, trots att vi inte alls har sagt att det ska ske på det sätt som sedan blir praxis.

Det är praxisbildningen som många gånger skiljer sig från den lag vi har stiftat här i riksdagen. Den nya projektformen har inte passerat riksdagen. Vi har inte stiftat någon ny lag. Vi har faktiskt en lag som hantlar den här frågan. Vi har förarbeten också.

Det handlar om proposition 2004/05:170. Enligt den ska en asylutredning ha följande form:

1. Registrering av ansökan
2. Förordnande av offentligt biträde så fort risk för avvisning finns eller på begäran av asylsökande
3. Det offentliga biträdet ska inkomma med yrkanden, grunder, utvecklande av talan och förebringa bevisning.

Enligt praxis från Migrationsöverdomstolen ska man dessutom hinna göra en språkanalys med den asylsökande. Först då kan Migrationsverket anses ha underlag för att ens bestämma vilket land sökandens asylskäl ska prövas mot.

4. En muntlig komplettering i asylärendet ska hållas. Vid asylansökan ska både sökandens och Migrationsverkets återopade bevisning och landinformation presenteras. Det offentliga biträdet ska närvara och ställa egna frågor till sökanden och Migrationsverket i en dialogform.
5. Det offentliga biträdet ska yttra sig över protokollet från den muntliga kompletteringen i asylutredningen och presentera eventuell kompletterande bevisning och slutföra talan.

Förarbetena säger också att den asylsökande ska få Migrationsverkets utredningsunderlag senast vid den första muntliga asylutredningen. Enligt advokater som jag har talat med händer det så gott som aldrig.

Då kan man fråga sig hur allt detta ska kunna ske på en vecka. Det är helt omöjligt. Jag skulle vilja ha migrationsministerns svar på det.

Beslut ska tas inom normalt tre, maximalt sex månader efter ansökan. Det är den första asylutredningen som ska göras inom en vecka men bara den första asylutredningen, inget beslut.

Anf. 110 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Fru talman! Det kan vara bra att fundera över varför vi har en asylprövning över huvud taget. Det har vi för att vi måste säkerställa om den person som kommer till Sverige och lämnar in en asylansökan uppfyller de krav som är ställda i utlänningslagen vad gäller skyddsskäl och de grunder som man anför för att få lov att stanna i Sverige.

Den asylprövningen innebär många gånger en psykisk press på den sökande. Den har stor betydelse för hans eller hennes framtida levnadsvillkor. Att få sin sak prövad inom rimlig tid stärker rättssäkerheten. Det

är min mycket bestämda uppfattning som migrationsminister att detta är en punkt där Sverige många gånger under de gångna åren har misslyckats. Den här ovissheten under prövningen medför i sig en press på sökanden, en press som kan få konsekvenser om personen i fråga får ett positivt besked på sin asylansökan.

Dessutom är långa handläggningstider inte gratis, Bodil Ceballos. De är förenade med mycket stora kostnader för samhället. Det var därför som regeringen i regleringsbrevet till Migrationsverket för 2010 beslutade om verksamhetsmål som innebär att asylprövningen ska ske inom sex månader efter ansökan och för ensamkommande barn inom tre månader.

Vad är då syftet med det nya arbetssättet på Migrationsverket? Det är att minska tidsutdräkten mellan de tillfällen då någonting konkret händer i ärendet, antingen det är vid Migrationsverket eller hos den sökande och dennes ombud.

Det framgick inte av Bodil Ceballos redovisning om hon tycker att det är viktigt att se till att man faktiskt tillvaratar den här tiden. För mig och för regeringen är det oerhört viktigt. I det här ingår nämligen också kortare svarstider för de offentliga biträdena, men inte på ett sådant sätt som Bodil Ceballos vill göra gällande, att den asylsökandes möjligheter att få en god och rättssäker handläggning påverkas negativt.

I det nya arbetssättet får det offentliga biträdet högst tre veckor på sig att komma in i med en inläga. Denna inläga ska koncentreras till att kommentera eventuella avvikelser från Migrationsverkets utredning, till exempel när det gäller resväg, asylskäl och hotbilden vid ett eventuellt återvändande. Ett grundläggande krav på asylprövningen är att den sker på ett rättssäkert sätt, och det nya arbetssättet inom asylprövningen är utformat med hänsyn till det oeftergivliga kravet från regeringens sida.

Vad som händer är att en kvalificerad beslutsfattare numera tidigt i processen kommer att göra den första utredningen och bedöma behovet av offentligt biträde. Härigenom läggs också tyngdpunkten i första instans, vilket är ämnat att stärka den asylsökandes rättssäkerhet och också faktiskt helt i linje med det riksdagsbeslut som Bodil Ceballos själv hänvisade till när den nya instans- och processordningen tillkom. Genom den här ordningen säkerställs också att offentliga biträden förordnas när det verkligen behövs.

Jag utgår från, låt mig vara helt tydlig med detta inför kammaren, att Migrationsverket kan svara upp mot de här kraven och att rättssäkerheten därför inte kommer att äventyras av de nya arbetsmetoderna hos Migrationsverket. Jag ser ingen anledning att regeringen eller riksdagen i detalj ska fatta beslut om hur Migrationsverket arbetar. Det gör vi inte med någon annan myndighet så varför skulle vi göra det i det här sammanhanget?

Jag förstår att Bodil Ceballos möjligen gärna skulle vilja göra det. Det är möjligen också vad som väntar om olyckan skulle vara framme i september i år. I så fall vet vi att både Miljöpartiet och Vänsterpartiet har långtgående idéer om vilket inflytande som man vill ha på verket och verkets handläggningsrutiner. Den här interpellationsdebatten har ju hittills visat att det är precis det som är fallet.

Anf. 111 BODIL CEBALLOS (mp):

Fru talman! Då kanske jag ska börja med att säga att jag inte på något sätt har sagt att jag är missnöjd med att vi förkortar handläggningstiderna, tvärtom. Att handläggningstiderna måste kortas är något som vi har drivit under många år. Självklart är det bra, men en vecka är inte rimligt. En vecka räcker inte ens när det finns uppenbar grund för att den här personen ska få permanent uppehållstillstånd i Sverige och därför inte behöver en advokat. Hur kan ens det gå på en vecka?

Särskilt gäller det när man tänker på hur det ser ut i asylärenden i dag. Här har vi människor som jag personligen inte alls förstår varför de får ett negativt besked, vare sig det gäller själva asylansökan, om det är skyddsbehövande eller i nästa led där det handlar om verkställighetshinder. Både när det är verkställighetshinder och när det är ett eventuellt avslag på en asylansökan ska ett offentligt biträde utses. Motsatsen gäller bara om det är uppenbart ogrundat. Jag börjar fundera på vad det är som är uppenbart ogrundat. Vem är det som beslutar vad det är som är uppenbart ogrundat?

Jag kan ta exemplet att skicka människor tillbaka till Afghanistan. När det gäller en person från Afghanistan som söker uppehållstillstånd i Sverige ska beslut tas på en vecka därför att det är uppenbart ogrundat. Man kan ju ändå skicka tillbaka dem till Kabul. Vi har ju ett återvändandeavtal. Är det detta migrationsministern menar? Det är uppenbart ogrundat, då behöver man inte heller någon advokat.

Vi kan titta på asylutredningen och den landinformation som asylutredaren och också ombudet ska komma med, hur ska de hinna det på den här korta tiden? Hur ska asylutredaren kunna sätta sig in i landinformation och alla omständigheter i ärendet på en vecka? Det skulle jag vilja att migrationsministern talade om för mig. Jag skulle också vilja veta vem det är som har sagt att det är en vecka som ska gälla. Är det också med i regleringsbrevet till Migrationsverket?

Praktik och teori stämmer inte alltid överens. Asylutredarna ska skriva ett protokoll som ombuden sedan ska kunna yttra sig över, men många gånger hinner de faktiskt inte ens skriva de här protokollen. Migrationsverket omplacerar och avskedar personal samtidigt som vi lägger mer budgetpengar på att skicka människor tillbaka. Människor sitter också i förvar under långa tider. Om det är så att migrationsministern vill dra ned på kostnaderna finns det ju andra sätt att göra det än när det gäller just handläggningstiderna. En vecka är inte rimligt. Det måste väl ändå migrationsministern också erkänna.

Jag skulle vilja ha ett svar på det jag sade tidigare: Vem är det som har kommit med denna konstiga idé att det ska gå på en vecka?

Sedan säger migrationsministern också att biträden bereds möjlighet att närvara vid utredningen med den sökande. Då är frågan vilken utredning som biträdet ska kunna närvara vid när den muntliga utredningen redan har skett och man dessutom har fått uppgift om att det inte blir någon ny muntlig utredning. När ska då ombudet vara med?

Enligt utlänningslagen är det den asylsökande som har bevisbördan och som ska lägga fram yrkanden och grunder. Hur ska det ske rättssäkert utan att ett ombud finns med? Det är till och med svårt bara att fylla i de blanketter som man får presenterade för sig när man kommer till Migrationsverket vid det första tillfället. Jag har varit med som tolk

många gånger tidigare. Det är ofta svårt att förstå även när man har en tolk med sig.

Det här är inte rättssäkert. Det är det som jag vill att Migrationsverket ska ta till sig och Tobias Billström förstås.

Anf. 112 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Fru talman! Om man ska förkorta handläggningstiderna måste detta naturligtvis ske på två sätt, dels att man arbetar mer effektivt, dels att man ser till att upprätthålla rättssäkerheten.

Bodil Ceballos tycker väldigt mycket. När det gäller frågan hur lång tid man ska ha på sig för att lämna in inlagor har jag redan talat om att det är tre veckor, inte en vecka. Det är tre veckor som är stipulerat. Där emot är en vecka någonting som man har som ambitionsmål.

Det är klart att det finns fall, även om Bodil Ceballos inte tycks känna till det, där det är fullt möjligt att avgöra ärendet på väldigt kort tid. Ett sådant exempel är överföringar enligt Dublin. Där behövs det över huvud taget inte utfärdas någon form av förordnande av offentligt biträde. Det nämner inte Bodil Ceballos för det skulle ju kvadda lite av statistiken och därmed också upplägget för den här interpellationsdebatten. Men det är ganska viktigt att komma ihåg detta.

Jag har fullt förtroende för de processer som nu är i gång på verket. De extrapengar som vi har anslagit från regeringens sida har vi avsett för återvändandearbetet, men de är också, när det gäller verket i övrigt, avsedda för att se till att man kan handlägga ärenden på ett sådant sätt att människor snabbt och effektivt kan få besked om huruvida de får lov att stanna i Sverige eller inte.

Jag tror att skon egentligen klämmer någon helt annanstans. Bodil Ceballos accepterar inte att människor får avslagsbeslut. Det är precis det som är problemet. Det har framgått under rätt många interpellationsdebatter i den här kammaren att Bodil Ceballos har väldigt svårt, tycker jag, att acceptera att människor faktiskt kan komma till Sverige, lämna in en asylansökan, få den prövad och få ett nej. Jag är rädd att vi alltid kommer att stå här i kammaren och diskutera detta så länge Bodil Ceballos har den uppfattningen. Det kommer vi nog alltid att göra så länge vi har en reglerad invandring.

Motfrågan blir naturligtvis: Vad ska vi ha i stället? Jag har inte sett några förslag från oppositionens sida. Det finns för övrigt ingen samlad opposition utan vi får prata med de tre olika partierna. Ni har ju inga gemensamma ståndpunkter, i synnerhet inte när det gäller den här frågan. Jag måste säga att jag inte har sett några förslag från er sida på om man ska kunna förkorta handläggningstiderna. Går vi tillbaka i historien och tittar på hur det såg ut när ni styrde Sverige kan vi se att handläggningstiderna snarare hade en tendens att öka, öka och öka. Varför gjorde de det? Förmodligen därför att man inte valde att låta verket få möjligheten att arbeta mer effektivt.

Nu väljer vi att inom ramen för det vi kallar för rättssäkerhet ge verket möjligheten att arbeta mer effektivt. Jag har fullt förtroende för att de ambitioner som man har kommer att uppfyllas och därmed också regeringens politik.

Anf. 113 BODIL CEBALLOS (mp):

Fru talman! Jag vänder mig starkt emot att vi skickar tillbaka människor direkt till förföljelse, att vi skickar tillbaka människor direkt till krig. Jag har inget emot att det kan bli ett avslag på en asylansökan för en person som kommer från ett land där det inte är krig och där den personen inte riskerar förföljelse. Självklart är det så. Där finns andra modeller för att komma till Sverige. Då kan man komma hit och söka arbete etcetera.

Men jag är mycket starkt emot att vi skickar tillbaka människor till länder där de fängslas direkt vid ankomsten. Sådana fall har vi i Sverige i dag. Jag kommer att fortsätta att vara emot det. Och det finns många i alliansregeringen och riksdagsledamöter här i kammaren som också är emot den hanteringen av människor.

Migrationsministern säger att ambitionsmålet är en vecka. Möjligheten att fatta beslut om omedelbar verkställighet av avvísningar har funnits också tidigare när ansökan har varit uppenbart ogrundad. Men den ska vara uppenbart ogrundad. I många fall är det svårt att avgöra det på en vecka. Jag kan inte förstå varifrån ambitionsnivån en vecka kommer ifrån. Jag ville få reda på om den kom genom regleringsbrevet eller på vilket annat sätt den kom in i den svenska migrationsprocessen. Det är ingenting som vi här i riksdagen har fattat beslut om. Riksdagsledamöterna har inte varit med och bestämt detta. Någon annanstans är det ju. Jag vill inte sedan få skulden när någon säger att vi har stiftat lagen och vi får ändra lagen. Vi har inte varit med och sagt att det här ska ta en vecka.

Anf. 114 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Fru talman! Nej, det är klart att riksdagen inte har varit med och fattat beslut om detta. Varför skulle riksdagen göra det? Det är inte riksdagens ansvar att detaljstyra Migrationsverket, lika lite som det är riksdagens ansvar att detaljstyra något annat statligt verk. Det ansvaret ankommer på regeringen när det gäller utformningen av regleringsbrevet. Vad riksdagen däremot har ett ansvar för är att acceptera de budgetar som regeringen lägger fram till riksdagen och där man också ställer upp inriktningsmål för verksamheten. Riksdagen har varit med om att fatta beslut om att ge Migrationsverket ramarna.

När det gäller frågan om återvändandearbetet skickar vi tillbaka människor till sina ursprungsländer helt i enlighet med internationell lag och de förordningar som gäller på området efter att ha prövat deras ansökningar på ett rättssäkert sätt. Det sker i enlighet med de processer som vi har pratat om i dag. Människorna får ett offentligt biträde vid sin sida, får möjlighet att få sin sak prövad i första instans, det vill säga Migrationsverket, och återvänder sedan om migrationsdomstolen kommer fram till att de saknar asylskäl.

Vi har nu under fyra år, Bodil Ceballos, levererat en sammanhållen, tydlig och klar politik från alliansens sida. Jag känner alliansen något bättre än vad du gör i det avseendet. Om jag vore du skulle jag snarare bekymra mig om det som förefaller vara alternativet i den här kammaren. Det finns inget alternativ till alliansregeringen när det gäller migrations- och asylpolitiken. Det finns ingenting som Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet är överens om i frågorna som är av riktig betydelse.

Tvärtom driver Miljöpartiet aktivt amnestikrav, att vi i stället ska riva upp den goda ordning och reda som vi har skapat under åren och ersätta den med kaos. Det är också viktigt att framhålla i debatten.

Jag menar att det finns alla möjligheter att från början tala om för människor som har kommit till det här landet huruvida de ska få ett of-fentligt biträde eller inte, om det inte finns någon undantagssituation. Det har också framkommit under debatten vad som gäller på området.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2009/10:74
12 februari

Svar på
interpellationer

20 § Svar på interpellation 2009/10:205 om strategi för svensk försvarsindustri

Anf. 115 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m):

Fru talman! Peter Hultqvist har frågat Maud Olofsson vilka initiativ ministern avser att ta för att tydliggöra en strategi för försvarsindustrin som näringsgren och dess betydelse inte bara för försvarets behov utan också dess närings-, forsknings- och regionalpolitiska roll. Eftersom frågan rör försvarsindustrin har den överlämnats till mig.

Regeringen verkställer nu de principer för försvarets materieförsörjning som lades fast redan under den tidigare regeringen 2004 men som inte har genomförts till fullo. De principer som framgår av den försvarspolitiska inriktningspropositionen utgör inriktningen i de försvarsmaterielrelaterade frågorna.

Den försvarspolitiska inriktningspropositionen som lämnades till riksdagen den 19 mars 2009 behandlar principerna för ett mer användbart försvar inklusive frågor som rör materieförsörjningen och principerna för anskaffning och upphandling. Propositionens materielavsnitt behandlar även andra frågor kopplade till materieförsörjningen, bland annat avseende marknads- och industrifrågor, internationella samarbeten och exportfrågor.

Materielanskaffningen ska alltid utgå från Försvarsmaktens operativa behov. Insatsorganisationen ska förses med ändamålsenlig, beprövad och tillförlitlig materiel av god kvalitet och mängd i förhållande till ställda krav och behov. Inom ramen för budgetpropositionen för 2010 begärde vi riksdagens bemyndigande att anskaffa en rad centrala system. En ny radarjaktrobot för JAS 39 Gripen, nya splitterskyddade fordon, ett nytt taktiskt obemannat spaningsflygplan, TUAV, samt ett nytt signalspaningsfartyg. Allt detta gjorde vi en månad efter att vi beslutat att anskaffa artillerisystemet Archer. Regeringen återkommer löpande i försvarsmaterielfrågor.

Försvarsmaterielmarknaden är inte en marknad som andra. Den europeiska marknaden är uppdelad på 27 delmarknader. USA har en hemmamarknad för industrin, som dessutom är världens största. Därför drev vi, och fick acceptans för, under vårt ordförandeskap i EU bland annat frågan om konkurrens på lika villkor, så kallad level playing field.

Dessutom inrättas under 2010 en exportstödsmyndighet för att bättre och samordnat stödja exporten. Genom en ny myndighet blir processerna också öppnare och mer transparenta, med tydligare roller och klarare ansvarsfördelning.

Anf. 116 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Tack för svaret, ministern!

Egentligen hade jag hoppats att den här debatten skulle föras med Maud Olofsson eftersom jag anser att det här handlar om en näringsgren. Det är alltså en betydligt vidare fråga än enbart upphandling av försvarsmateriel. Därför är det lite snävt att ta debatten med försvarsministern.

Svensk försvarsindustri omfattar i dag ca 45 företag med ca 30 000 anställda. Med underleverantörer och servicebolag handlar det totalt om 100 000 arbetstillfällen. Både den regionalpolitiska och den näringslivspolitiska betydelsen är stor. Orter som Linköping, Örnsköldsvik, Karlskrona och Karlskoga är exempel på där försvarsföretagen har en tung roll i näringslivet. Denna näringsgren har således en stor betydelse för hela det svenska samhället.

I sitt svar på min interpellation berör inte försvarsministern dessa perspektiv över huvud taget. Han tycks inte ha någon åsikt om försvarsindustrins betydelse för teknikutveckling, forskning, exportmöjligheter och kopplingar till civil produktion. Över huvud taget saknas det näringspolitiska och strategiska tänkandet. Hela svaret handlar egentligen bara om hur försvarsmateriel på olika sätt ska anskaffas och handlas upp. Det gör svaret torftigt.

Inte heller berör försvarsministern den viktiga kärnfrågan om försvarets behov av inhemsk materielförsörjning i skarpare läge. Jag vet att just detta är en fråga som diskuteras inom de statliga myndigheter som hanterar materielförsörjningen. Inom försvaret finns frågetecken om just detta, inte minst inom försvarsindustrin. Men några initiativ där dels den regional- och näringslivspolitiska betydelsen markeras, dels ambitionen när det gäller inhemsk produktion och teknikutveckling markeras kommer inte. Frågan om försvarsindustrin i Sverige har en för nationen strategisk betydelse undviks noggrant i svaret.

Den försvarspolitiska propositionen från mars 2009 pekar på principer för materielförsörjning. Men den sätter inte in försvarsindustrin i ett sammanhang som handlar om den strategiska betydelsen och alla de fält som jag nu har resonerat om. Egentligen ger inte ministerns svar över huvud taget någon vägledning om hur försvarsindustrins framtid ser ut. Konsekvenserna av denna passivitet får ytterst till effekt att forskningsresurser riskerar att dras ned, utvecklingsinsatser tonas ned och förankring i det svenska försvaret och dess behov trappas av.

Att från näringspolitisk synpunkt agera på detta vis leder till att Sverige successivt blir allt mindre intressant som partner i olika internationella sammanhang. Endast den som kan bidra med egen, unik kompetens, forskningsresultat och ett bra utvecklingsarbete är intressant. Med nuvarande inriktning riskerar dock intresset att successivt falna när det gäller Sverige. Vi får allt mindre att bidra med, vilket i sin tur riskerar att få negativa effekter för både arbetstillfällen och företag.

När ministern nämner olika försvarsmateriel som robotar, splitter-skyddade fordon, nytt obemannat spaningsskyddsplan med mera kan man lätt få intrycket att detta med självklarhet gagnar svensk försvarsindustri. Sanningen är väl den att stora delar av detta kommer att handlas upp utomlands. Själva grundproblemet med ministerns redogörelse är just frånvaron av koppling till om han anser att svensk försvarsindustri

har en strategisk betydelse för Sverige eller inte. Om ministern tycker det, vilka slutsatser drar ministern i så fall av det?

Prot. 2009/10:74
12 februari

Anf. 117 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m):

Herr talman! Socialdemokraterna har åtminstone fyra frågor de måste reda ut när det gäller synen på försvarsindustrin.

Den första frågan är att det faktiskt handlar om försvarsförmåga och inte regionalpolitik. I sin försvarsmotion nämner Socialdemokraterna ordet "försvarsförmåga" en enda gång, och då är det just med bäring på industrin. Ordet "jobb" nämns åtta gånger. Detta handlar om hur vi ska se till att Försvarsmakten får ändamålsenlig materiel i tillräcklig omfattning för att lösa sina uppgifter, inte minst att värna säkerheten för män och kvinnor i insatser. Då måste pengarna räcka långt. Hur ska de användas effektivast för att ge Försvarsmakten den materiel som behövs? Socialdemokraterna har över huvud taget inte det perspektivet. Det är någonting separerat från Försvarsmaktens behov.

Den andra frågan är att Socialdemokraterna vill skära ned 2 miljarder kronor på försvaret varje år och därutöver lägga på nya uppgifter för låt oss säga 1 ½ miljard. De har alltså en budget för försvaret som är ca 3 ½ miljard svagare varje år än den regeringen har. Det blir inga nya pengar till materiel där. Däremot blir det dyrare lösningar och därmed en fallande försvarsförmåga. Till råga på allt vill Socialdemokraternas samlingsparti också skära ned flera miljarder varje år, men på andra saker. Det blir alltså en lång lista med nedskärningar och verkligen inga nya pengar.

Den tredje frågan är att den strategi som Peter Hultqvist presenterar är utarbetad av Göran Persson och den tidigare, socialdemokratiska regeringen. Göran Persson skrev på Harpsund den 16 mars 2006 en skrivelse till riksdagen där detta utvecklas. Den dåvarande statsministern skrev:

"Genom att behovet tillgodoses av de produkter och tjänster som den internationella marknaden erbjuder bör fördyringar kunna undvikas. I första hand bör en anskaffning göras genom deltagande i samordnad internationell anskaffning och i andra hand på egen hand. Endast i de fall då dessa möjligheter uttömts bör man välja att tillgodose behovet genom en nyutveckling, och även då i första hand i samarbete med andra eller tillsammans med internationella samarbetspartners. Egenutveckling bör ske endast i undantagsfall."

Detta skrev Göran Persson på Harpsund, och Hultqvist och kollegerna beslutade detta i riksdagen. Därför blir det något svårbegripligt att höra Hultqvists kritik av det egna beslutet.

Den fjärde frågan gäller exporten. Den försvarsindustri som verkar i Sverige, oavsett om den är svenskägd eller utlandsägd, som den i många fall är, ligger med exportandelar på kanske 85–90 procent. Likväl har Socialdemokraterna gjort upp med Miljöpartiet och Vänstern att exportlagstiftningen ska stramas åt. Det innebär alltså att man börjar reducera 90 procent av försvarsindustrins marknad. Regeringen vill införa en ny, exportstödande myndighet för försvarsmateriel under detta år. Vad säger Socialdemokraterna om det? Vill ni vara med och hjälpa försvarsindustrin till en långsiktig marknadsutveckling, eller ska det stoppas?

Peter Hultqvist kritiserar att regeringen under ordförandeskapet har fått igenom att vi börjar öppna den europeiska marknaden för försvarsin-

Svar på
interpellationer

dustrin. I dag är det 27 delmarknader. USA har en hemmamarknad. Sverige är det minsta av EU:s stora försvarsindustriländer, men Hultqvist vill inte ens öppna den europeiska marknaden. Vi ska köpa svenskt. Men då kommer ju också andra att köpa sina länders produkter och stänga ute de svenska.

Sammantaget är det alltså glasklart att det Hultqvist står för är miljardnedskärningar på försvaret, vilket kommer att drabba också industrin, och tillsammans med Miljöpartiet och Vänstern en stängd marknad för export. Det kommer att leda till en ny industridöd i Sverige – också på försvarsindustrisidan, Peter Hultqvist.

Anf. 118 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Är det rimligt att BAE Systems, Hägglunds och Försvarsmaterielverk utvecklar ett miljöanpassat fordonset för ca 1,6 miljarder för att beställningen sedan ska gå till Finland? Effekten blev 320 varslade i Örnsköldsvik. Företaget tvingades dra sig ur två stora anbud när de inte kunde få den egna försvarsmakten som referens. Att inte kunna få den egna försvarsmakten som referens är förödande.

Det var många turer kring denna upphandling, som nu underkänts i domstol och måste göras om. Just detta är en effekt av ett alltför långt drivet upphandlingstänkande. Känslan hos många är att det i detta fall skulle statueras exempel. I praktiken blev det dock en markering mot svensk försvarsindustri, svenskt utvecklingstänkande och svenska arbetstillfällen. Jag tycker att det är beklagligt.

När ministern markerar att Sverige under ordförandeskapet i EU har drivit frågan om mer konkurrens är det egentligen närmast en bekräftelse på den passiva synen på svensk försvarsindustri. Produktion av försvarsmateriel är undantagen från EU:s marknad och precis som ministern säger uppdelad på 27 delmarknader. Något annat än delmarknader kommer det under överskådlig tid inte heller att vara, och det måste en realistisk politik utgå ifrån. Det är ett faktum och inget annat, och allt annat tänkande är egentligen rätt så naivt.

Om Sverige ska kunna behålla försvarsindustrin och om vi ska kunna hävda oss internationellt måste vi värna om arbetstillfällena, och det krävs ett annat och mer strategiskt tänkande. Då kan inte köp av försvarsmateriel hanteras som om man agerade på vilken dagligvarumarknad som helst. Det viktigaste är att värna om forsknings- och utvecklingsdelarna, för det är de som gör att man har någonting att bidra med i det internationella samarbetet. Det är de som gör att man blir intressant. Därför krävs alltså ett långsiktigt tänkande på detta område.

Staten och regeringen måste vara en del i detta arbete, och det är särskilt viktigt eftersom de har en direkt koppling till säkerhetspolitiken. Visst är det rimligt att från tid till annan förändra och tidsanpassa statens förhållande till försvarsindustrin, men att gå från ett läge av mycket intimt samarbete till att helt och hållet släppa långsiktigheten är att driva det hela alldeles för långt. Att ha som överordnad princip att handla upp försvarsmateriel där det går kan riskera att underminera grunden för en fungerande försvarsindustri.

Jag menar att de kriterier som ska gälla, alltså uppgradering av försvarsmateriel, nyanskaffning på marknaden och att utvecklingsbehoven inte kan tillgodoses på annat sätt, åtminstone borde kunna utvärderas

parallellt och sättas in i ett långsiktigt helhetstänkande. Det sker dock inte, och det tycker jag är fel. Det är dags att se att den avancerade delen av försvarsupphandlingar faktiskt också kräver ett samarbete mellan Försvarets materielverk och industrin. Dessutom är kopplingen till svensk säkerhetspolitik och svensk sysselsättning så uppenbar att den måste vägas in i sammanhanget.

Nu när ministern skryter om den nya exportfrämjande myndighet som skapats måste vi också tänka på att svensk försvarsindustri måste kunna få den egna försvarsmakten som referenskund. Annars blir det inte trovärdigt. Exemplet Hägglunds visar tydligt att regeringen är fel ute. Var står svensk försvarsindustri och denna exportmyndighet om fem till tio år om vi nu inte tar till oss de signaler som är en effekt av den misslyckade upphandlingen med Hägglunds? Det finns faktiskt anledning att utöva viss självkritik.

Anf. 119 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m):

Herr talman! Det var ännu ett socialdemokratiskt anförande om försvaret och försvarsindustrin som inte ens nämner ordet "försvarsförmåga". Det som allting syftar till, att värna vårt land, att hjälpa oss att göra insatser i landet, närområdet och internationellt, förekommer inte i Peter Hultqvists perspektiv. Det är precis som i Socialdemokraternas försvarspolitiska motion där ordet "jobb" finns med åtta gånger och "försvarsförmåga" en och då handlar om just industrifrågor.

Det är alltså Socialdemokraternas egen strategi, beslutad av Hultqvist och underskriven av Göran Persson, som regeringen verkställer. Om man vill gå åt ett annat håll borde slutsatsen vara att man ska anslå mer pengar. Om det är fel att konkurrensupphandla och välja bäst och billigast måste man också avsätta mer pengar för det som säkert är mycket bra men också dyrare.

Men det är inte det Socialdemokraterna gör. Man har en budget som är 3,5 miljarder svagare än regeringens – inte ett år, inte två år, inte tre år utan varje år – och det innan man har kommit överens med Vänstern och Miljöpartiet om hur stora nedskärningarna ska vara och på vad. Ni har inga pengar, Peter Hultqvist, att backa upp någonting av det du säger.

Utgångspunkten vid anskaffningen måste vara: Vilket fordon behöver Försvarsmakten? Rätt specifikationer ska utarbetas, och sedan ska en korrekt upphandling genomföras. Det är självklart att FMV:s upphandlingar ska vara korrekta i varje enskild del. Därefter väljs det fordon som möter kraven på bästa sätt och med bästa pris.

Vad blir konsekvensen av Hultqvists resonemang för försvarsindustrins långsiktiga marknad? Den här gången är det tydligen fel att Sverige köper från ett grannland, det vill säga Finland. Vad händer nästa gång Finland väljer en svensk produkt? Skulle Hultqvist välkomna en finsk debatt som säger att oavsett om det blir så när upphandlingen är fastställd att ett finskt fordon vinner ska det rivas upp? När Finland köper ett svenskt fordon accepterar han en debatt i Finland som säger att det svenska är fel, det ska vara ett finskt fordon? Då förlorar vi det vi tycker att vi bäst och billigast har erbjudit Finland.

Det resonemanget slår fullständigt undan marknaden på sikt för den svenska försvarsindustrin. 90 procent av orderstocken i många företag ligger på export, 5 procent i vissa företag, lite mindre i andra. Då är det

Prot. 2009/10:74
12 februari

extremt viktigt att vi värnar en öppen marknad i våra grannländer och i EU men också ute i världen.

Jag noterar att Hultqvist har gjort upp med Vänstern om att exportlagstiftningen ska stramas åt. Vi vet inte hur än, men den ska stramas åt. Men då minskar försvarsindustrins marknad.

Hultqvist är kritisk mot att vi vill öppna för den europeiska marknaden. Där försvinner sex länder till. Socialdemokraterna är emot att regeringen inrättar en ny exportstödjande myndighet.

I alla delar slår Socialdemokraterna undan benen för försvarsmaterielexporten ihop med Vänsterpartiet. Gå och fråga facken vad de tycker om det. Det är möjligt, men det skulle förvåna mig, att de välkomnar en sådan syn på försvarsmaterielexporten.

Hultqvists politik går inte ihop. Jag är stolt och glad över att Sverige har en stark och bra försvarsindustri. Den finns i mitt eget län, och jag har följt den utveckling de har haft under flera decennier – från en inhemskt ägd industri via statsägd industri, som producerade i extremt nära samverkan med staten för svenska behov, till en till stor del utlandsägd industri som utvecklar ihop med andra och säljer på en global marknad. Då ska vi understödja denna internationalisering som en väg in i framtiden för försvarsindustrin. Det Hultqvist gör är att slå undan benen för framtiden och blicka bakåt men saknar varje form av resurs, pengar och anslag för att backa upp det med. Det går inte ihop.

Anf. 120 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Anser ministern att vi är i behov av en svensk försvarsindustri långsiktigt? Är det angeläget att kunna ha en inhemsk materiel-försörjning i skarpare lägen? Hur viktigt är det att man kan bedriva forsknings- och utvecklingsverksamhet i Sverige, och på vilket sätt understöds det från statsmakten?

Det är en självklarhet att svensk försvarsindustri har producerat bra materiel, väl anpassad för svenska förhållanden för olika typer av insatser som har behövts för det svenska försvaret. Det kan man göra även i framtiden, om vi har en önskan att vi ska ha en svensk försvarsindustri och använda oss av det kunnande som finns. Det kunnande och den kompetens som har byggts upp har till och med gjort att utländska ägare i svensk försvarsindustri har varit så djupt imponerade av det kunnandet att man har velat fortsätta att investera och satsa i Sverige.

Hägglungs har utvecklat ett miljöanpassat fordon för 1,6 miljarder. Upphandlingen underkändes i domstol. När det inträffar att man inte vill ha sådana produkter som har kostat så mycket i utvecklingspengar och man inte får det som referensobjekt är det skadligt för svensk försvarsindustri. Det måste ministern begripa.

Vi kommer inte att vidta några åtgärder ihop med några andra partier som raserar svensk försvarsindustri. Några sådana beslut eller uppgörelser har inte gjorts. Det är felaktig propaganda från ministerns sida.

Jag tycker att ministern skulle kunna lägga ned lite kraft på att se till att kriterierna för upphandling av försvarsmateriel och de olika punkter som beskrivs i beslutet från mars 2009 ska jämföras med varandra och vara likvärdiga i värderingen vid olika typer av upphandlingar. Sedan ska man följa upp så att upphandlingslinjen inte blir ett självändamål i alla lägen utan att man också ser till behovet av att utveckla svensk försvarsindustri och använda det kunnande som finns där.

Anf. 121 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m):

Herr talman! Jag har nämnt tre konkreta exempel där ni går direkt i strid med försvarsindustrins intressen. Ni vill ihop med Vänstern strama åt exportlagstiftningen. Det är 90 procent av marknaden. Ni säger nej till en ny exportstödande myndighet. Jag vet hur viktig den är. Och du kritiserade själv, Peter Hultqvist, nyss vårt arbete för att öppna den europe-

iska försvarsindustrimarknaden. Allt detta bär rakt in i försvarsindustrins framtid.

Ja, vi har stort behov av en god försvarsindustri i vårt land. Därför samverkar jag väldigt mycket med försvarsindustrin för att understödja exportaffärer, till exempel i Brasilien som nu är aktuellt. Vi lägger också betydande beställningar på egna meriter från försvarsindustrin i Sverige. Jag nämnde ett exempel tidigare som är väldigt viktigt i form av Archer. Men syftet är att värna landets försvarsförmåga. Det är inte en industripolitik, utan det handlar om försvarsförmåga, och där är industrin en väldigt bra partner för oss.

Jag noterar att Peter Hultqvist ständigt talar om svensk försvarsindustri. BAE Hägglunds är en del av en global storkoncern med 90 000 anställda. Det tycker jag är bra, därför att det gör företaget starkare i utveckling och i försäljning av sina produkter. Men beskrivningen av hur industrin ägs och verkar är gammal. Man utvecklar tillsammans med andra i andra länder, man ägs av andra i andra länder och av svenskar, och man säljer på en global marknad. Det är en rimlig utveckling, men Socialdemokraterna ser inte ens att den har skett.

Jag har ställt frågan några gånger vid besök på försvarsindustriorter: Finns det någonting som görs här i dag som inte har denna internationella aspekt? Jag nämnde Archer, som ägs ihop med Norge. De uppfyller väl den nya materielförsörjningsstrategin. Och de flesta produkter, för att inte säga alla, är redan utvecklade ihop med andra företag i andra länder med sikte på en internationell marknad. Det är därför som det är så allvarligt att Socialdemokraterna vill dra undan benen för försvarsexporten som är det bärande för försvarsindustrin i framtiden.

Överläggningen var härmed avslutad.

21 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Propositioner
2009/10:87 till försvarsutskottet
2009/10:89 till utbildningsutskottet

22 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:
2009/10:FPM48 Ändringar i asylprocedurdirektivet KOM(2009)554 till socialförsäkringsutskottet
2009/10:FPM49 Ändringar i skyddsgrundsdirektivet KOM(2009)551 till socialförsäkringsutskottet

23 § Bordläggning

Prot. 2009/10:74
12 februari

Anmäldes och bordlades
Näringsutskottets betänkanden
2009/10:NU11 Enklare och tydligare regler för förnybar elproduktion
m.m.
2009/10:NU12 Ändring i lagen om överlåtelse av en förvaltningsuppgift
till en övervakningskommitté m.m.

Miljö- och jordbruksutskottets betänkanden
2009/10:MJU14 Övergripande miljöfrågor
2009/10:MJU17 Skogspolitik

Trafikutskottets betänkande
2009/10:TU10 Ändring i lagen om luftfartsskydd

Utbildningsutskottets betänkande
2009/10:UbU10 Forskning och forskarutbildning

Civilutskottets betänkande
2009/10:CU12 En sänkning av kapitalkravet för privata aktiebolag

24 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 11 februari

2009/10:242 Betalservice i glesbygden
av *Maria Stenberg* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)
2009/10:243 Betaltjänster i glesbygden
av *Gunnar Sandberg* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

den 12 februari

2009/10:244 Regeringens avveckling av de strategiska branschprogrammen
av *Karin Åström* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)
2009/10:245 Arbetsmarknadsåtgärden Lyftet
av *Monica Green* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)
2009/10:246 Näringslivets förutsättningar i Västerbotten
av *Ibrahim Baylan* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 16 februari.

25 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 12 februari

2009/10:509 Mervärdesskatteutredning

av *Hans Olsson* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2009/10:510 Avfall från massförstörelsevapen

av *Hans Olsson* (s)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2009/10:511 Finansieringen av ytterligare skattesänkningar

av *Hans Olsson* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2009/10:512 Dumpning av förorenad snö

av *Birgitta Eriksson* (s)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2009/10:513 Säkra elleveranser

av *Birgitta Eriksson* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2009/10:514 Fritidspolitiker och deltidsarbetslös

av *Krister Örnfjäder* (s)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2009/10:515 Jobbcoacher

av *Marie Nordén* (s)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2009/10:516 Häktet i Halmstad

av *Björn Lind* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2009/10:517 Rättstryggheten i Jämtlands län

av *Marie Nordén* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2009/10:518 Mänskliga rättigheter för Burmas folk

av *Matilda Ernkrans* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2009/10:519 Rullstolsliftar på SJ:s tåg

av *Peter Pedersen* (v)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2009/10:520 Nordiskt militärt samarbete

av *Else-Marie Lindgren* (kd)

till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 16 februari.

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 11 februari

2009/10:471 Järnväg till Pajala

av Karin Åström (s)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2009/10:477 Fungerande betaltjänster på landsbygden

av Désirée Liljevall (s)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

den 12 februari

2009/10:473 Uppföljning av högskoleuppdraget om hållbar utveckling

av Mats Pertoft (mp)

till statsrådet Tobias Krantz (fp)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 16 februari.

27 § Kammaren åtskildes kl. 15.17.

Förhandlingarna leddes

av andre vice talmannen från sammanträdets början till och med 10 § anf. 38 (delvis),

av talmannen därefter till och med 14 § anf. 77,

av andre vice talmannen därefter till och med 20 § anf. 116 (delvis) och

av talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Utökning av antalet suppleanter i EU-nämnden	1
2 § Val av extra suppleant i EU-nämnden.....	1
3 § Anmälan om återtagande av plats i riksdagen.....	1
4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
5 § Svar på interpellation 2009/10:216 om utredningssystem beträffande brott begångna av poliser.....	3
Anf. 1 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	3
Anf. 2 THOMAS BODSTRÖM (s).....	3
Anf. 3 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	4
Anf. 4 THOMAS BODSTRÖM (s).....	5
Anf. 5 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	6
Anf. 6 THOMAS BODSTRÖM (s).....	7
Anf. 7 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	8
6 § Svar på interpellation 2009/10:217 om verktyg mot grov brottslighet	8
Anf. 8 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	8
Anf. 9 THOMAS BODSTRÖM (s).....	9
Anf. 10 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	10
Anf. 11 THOMAS BODSTRÖM (s).....	11
Anf. 12 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	12
Anf. 13 THOMAS BODSTRÖM (s).....	13
Anf. 14 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	14
Anf. 15 ANDRE VICE TALMANNEN	14
7 § Svar på interpellation 2009/10:218 om en modernare rättegång.....	14
Anf. 16 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	14
Anf. 17 THOMAS BODSTRÖM (s).....	15
Anf. 18 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	16
Anf. 19 THOMAS BODSTRÖM (s).....	17
Anf. 20 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	17
8 § Svar på interpellation 2009/10:221 om ny polisutbildning	17
Anf. 21 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	17
Anf. 22 THOMAS BODSTRÖM (s).....	18
Anf. 23 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	19
Anf. 24 THOMAS BODSTRÖM (s).....	20
Anf. 25 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	21
Anf. 26 THOMAS BODSTRÖM (s).....	22
Anf. 27 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	22
9 § Svar på interpellationerna 2009/10:213 och 215 om socialtjänstens arbete med våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld.....	23
Anf. 28 Statsrådet MARIA LARSSON (kd).....	23
Anf. 29 MARIANNE BERG (v).....	25
Anf. 30 EVA OLOFSSON (v).....	25
Anf. 31 Statsrådet MARIA LARSSON (kd).....	27

Anf. 32	MARIANNE BERG (v)	28
Anf. 33	EVA OLOFSSON (v)	28
Anf. 34	Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	30
Anf. 35	MARIANNE BERG (v)	30
Anf. 36	EVA OLOFSSON (v)	31
Anf. 37	Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	32
10 §	Svar på interpellation 2009/10:206 om postservice i hela Sverige	32
Anf. 38	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	32
Anf. 39	PETER HULTQVIST (s)	33
Anf. 40	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	34
Anf. 41	PETER HULTQVIST (s)	35
Anf. 42	HANS STENBERG (s)	36
Anf. 43	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	37
Anf. 44	PETER HULTQVIST (s)	37
Anf. 45	HANS STENBERG (s)	38
Anf. 46	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	38
11 §	Svar på interpellation 2009/10:222 om information om trådlös teknik	39
Anf. 47	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	39
Anf. 48	JAN LINDHOLM (mp)	40
Anf. 49	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	41
Anf. 50	JAN LINDHOLM (mp)	42
Anf. 51	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	43
Anf. 52	JAN LINDHOLM (mp)	43
Anf. 53	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	44
12 §	Svar på interpellation 2009/10:223 om IMO:s svavelregler	44
Anf. 54	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	44
Anf. 55	HANS STENBERG (s)	45
Anf. 56	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	46
Anf. 57	HANS STENBERG (s)	47
Anf. 58	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	48
Anf. 59	HANS STENBERG (s)	48
Anf. 60	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	49
13 §	Svar på interpellation 2009/10:179 om vårdnadsbidragets effekter	49
Anf. 61	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	49
Anf. 62	MARIANNE BERG (v)	51
Anf. 63	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	52
Anf. 64	MARIANNE BERG (v)	53
Anf. 65	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	53
Anf. 66	MARIANNE BERG (v)	54
Anf. 67	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	55
14 §	Svar på interpellation 2009/10:167 om uttagsskatt på kooperativ vindkraft	56
Anf. 68	Finansminister ANDERS BORG (m)	56
Anf. 69	PER BOLUND (mp)	56

Anf. 70 GUNNAR ANDRÉN (fp).....	58
Anf. 71 Finansminister ANDERS BORG (m)	58
Anf. 72 PER BOLUND (mp).....	59
Anf. 73 GUNNAR ANDRÉN (fp).....	60
Anf. 74 MARIE ENGSTRÖM (v)	60
Anf. 75 Finansminister ANDERS BORG (m)	61
Anf. 76 PER BOLUND (mp).....	62
Anf. 77 Finansminister ANDERS BORG (m)	63
15 § Svar på interpellation 2009/10:181 om tonnageskatten	64
Anf. 78 Finansminister ANDERS BORG (m)	64
Anf. 79 LARS JOHANSSON (s).....	64
Anf. 80 MARIE ENGSTRÖM (v)	65
Anf. 81 Finansminister ANDERS BORG (m)	65
Anf. 82 LARS JOHANSSON (s).....	67
Anf. 83 MARIE ENGSTRÖM (v)	68
Anf. 84 Finansminister ANDERS BORG (m)	68
Anf. 85 LARS JOHANSSON (s).....	69
Anf. 86 Finansminister ANDERS BORG (m)	70
16 § Svar på interpellation 2009/10:196 om svenskt bistånd till det isländska folket.....	70
Anf. 87 Finansminister ANDERS BORG (m)	70
Anf. 88 ULLA ANDERSSON (v)	71
Anf. 89 Finansminister ANDERS BORG (m)	72
Anf. 90 ULLA ANDERSSON (v)	73
Anf. 91 Finansminister ANDERS BORG (m)	74
Anf. 92 ULLA ANDERSSON (v)	75
Anf. 93 Finansminister ANDERS BORG (m)	76
17 § Svar på interpellation 2009/10:210 om kvinnor i bolagsstyrelser.....	76
Anf. 94 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp).....	76
Anf. 95 MONICA GREEN (s).....	77
Anf. 96 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp).....	78
Anf. 97 MONICA GREEN (s).....	79
Anf. 98 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp).....	80
Anf. 99 MONICA GREEN (s).....	81
Anf. 100 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp).....	82
18 § Svar på interpellation 2009/10:212 om situationen för invandrade kvinnor på arbetsmarknaden.....	82
Anf. 101 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp).....	82
Anf. 102 AMINEH KAKABAVEH (v).....	83
Anf. 103 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp).....	84
Anf. 104 AMINEH KAKABAVEH (v).....	85

Anf. 105 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	86
Anf. 106 AMINEH KAKABAVEH (v)	87
Anf. 107 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	88
19 § Svar på interpellation 2009/10:204 om förkortad handläggningstid vid migrationsärenden	88
Anf. 108 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	88
Anf. 109 BODIL CEBALLOS (mp)	89
Anf. 110 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	90
Anf. 111 BODIL CEBALLOS (mp)	91
Anf. 112 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	92
Anf. 113 BODIL CEBALLOS (mp)	93
Anf. 114 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	94
20 § Svar på interpellation 2009/10:205 om strategi för svensk försvarsindustri	95
Anf. 115 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m)	95
Anf. 116 PETER HULTQVIST (s)	95
Anf. 117 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m)	96
Anf. 118 PETER HULTQVIST (s)	98
Anf. 119 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m)	99
Anf. 120 PETER HULTQVIST (s)	100
Anf. 121 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m)	100
21 § Hänvisning av ärenden till utskott	101
22 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen	101
23 § Bordläggning	102
24 § Anmälan om interpellationer	102
25 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	103
26 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	104
27 § Kammaren åtskildes kl. 15.17	104

Prot. 2009/10:74
12 februari

Tryck: Elanders, Vällingby 2010